

NICOLAE IVAN

DOCUMENTE

EDIȚIE, STUDIU INTRODUCȚIV ȘI NOTE:
PR. COSMIN COSMUȚA ȘI PR. ALEXANDRU MORARU

VOLUMUL II

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

NICOLAE IVAN

•

DOCUMENTE

Ediție, studiu introductiv și note:

Pr. Cosmin Cosmuța și Pr. Alexandru Moraru

VOL. II

NICOLAE IVAN

DOCUMENTE

Ediție, studiu introductiv și note:

Pr. Cosmin Cosmuța și Pr. Alexandru Moraru

VOL. II

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2023

Referenți științifici:

Pr. Prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb

Pr. Prof. univ. dr. Gabriel-Viorel Gârdan

ISBN general 978-606-37-1795-6

ISBN vol. II 978-606-37-1797-0

**© 2023 Autorul volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorilor, este interzisă și se pedepsește conform legii.**

**Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro>**

CUPRINS

STUDIU INTRODUCATIV	7
DOCUMENTE.....	35
I. Organizare unități administrative și instituții bisericești.....	35
I.1. Proiect pentru Statutele fondului de pensii al Diecezei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului.....	35
II. Statutul fondului de pensii al Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului.....	42
III. Regulament pentru asigurarea contra focului a averilor bisericești, școlare și fundationale din Dieceza Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului	51
IV. Instrucțiune pentru aplicarea Fondului de pensii al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului	55
V. Statutul Fondului de pensii al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului	63
VI. Regulament pentru ocuparea locurilor vacante de preoți parohi și preoți ajutători în parohiile unde nu se practică alegerea	73

VII. Regulament pentru „Fondul jubiliar Nicolae Ivan”.	
Întemeierea fondului	77
VIII. Regulament „Fondul ajutorului preoțesc”	
al preoțimii ortodoxe române	
din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului	81
IX. Circulare	85
X. Corespondență.....	157
X.1. Aprecieri	157
X.2. Scrisori	202
X.3. Telegrama	212
X.4. Articole și memorii	218
CONCLUZII.....	235
BIBLIOGRAFIE.....	239

STUDIU INTRODUCATIV

Pentru buna funcționare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului (întemeiată în 1921), dar și pentru ocrotirea instituției și a personalului de cult, s-au alcătuit o serie întreagă de statute și regulamente de funcționare, care vor fi analizate în cele ce urmează.

Cel dintâi este *Proiectul pentru fondul de pensii*¹; iată care este scopul acestui fond:

În paragraful 1 se arată că: „În scopul pensionării asesorilor consistoriali, protopopilor și funcționarilor consistoriali, cum și pentru pensionarea văduvelor și orfanilor lor, se creează un fond care se numește *Fondul de pensii al Diecezei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului*”.

În cel de-al 2-lea paragraf se specifică: „*Fondul acesta este proprietatea Diecezei și se administrează prin Consistoriul diecezan sub controlul Sinodului după normele stabilite pentru administrarea averilor Diecezei*”.

În al 3-lea paragraf se menționează: „*Fiecare funcționar bisericesc aplicat pe teritoriul Diecezei este dator să participe la acest fond, încât nu are în altă parte drepturi aquirate și garantate*”.

În continuare se arată modul de organizare și sumele ce trebuie primite în fond de la personalul de cult și anume:

¹ *Renașterea*, II (1924), nr. 8 (24 feb.), pp. 2-3.

Mijloacele, Taxa fundamentală, Taxa anuală, Comunele bisericești, Pensia, Dispoziții tranzitorii, Dispoziții excepționale, Pierderea dreptului de pensie, Acordarea pensiei.

Acest proiect a fost votat în ședința Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, primind titulatura de *Statut* (în ședința din 7 mai 1924).

De remarcat încă de la început, că Statutul a fost îmbunătățit, completat, precum și titlurile din subdiviziunile acestuia iar paragrafele devin articole².

De pildă, la articolul 1 se specifică: *„Pentru pensionarea personalului eclesiastic: diaconi, preoți, protopopi, profesori, asesori, funcționari și oameni de serviciu de la Consistorul eparhial, a văduvelor și orfanilor acestora, se înființează un fond cu numirea Fondul de pensii al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului”*, cu sediul la Cluj.

În articolul 2 se arată că: *„Acest fond este proprietatea Eparhiei și se administrează după normele generale stabilite pentru administrarea averilor eparhiale și în conformitate cu dispozițiile prezentului statut”*.

La articolul 3, se specifică următoarele: *„Participarea la acest fond este obligatorie pentru toți cei amintiți în Art. 1, pe care prezentul statut îi cuprinde sub denumirea colectivă de «funcționari»”*.

Cât privește subdiviziunile statutului ele sunt următoarele: Dispoziții generale, Mijloacele, Taxele fundamentale și lunare, Comunele bisericești, Dreptul la pensie, Dispoziții excepționale, Pierderea dreptului de pensie, Dispoziții tranzitorii, Acordarea pensiei.

² Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924, Cluj, 1925, pp. 114-122; *Renașterea*, II (1924), nr. 45 (9 nov.), pp. 1-2; *Renașterea*, III (1925), nr. 3 (18 ian.), pp. 3-4.

În ultimul articol al acestui Statut (Art. 29) se menționează: *„Prezentul statut are putere retroactivă până la 1 aprilie 1921 și se pune în practică cu data de 1 iunie 1924, deocamdată provizor. Cu executarea dispozițiilor acestui statut se însărcinează Consistorul, care va da o instrucție în această chestiune”*.

Un *regulament* de importanță vitală, pentru Dieceză, discutat în cadrul Sinodului Ordinar al Eparhiei Clujului, a fost și acela *pentru asigurarea contra focului, a averilor bisericești, școlare și fundaționale* (în 19 articole)³.

În primele articole se precizează scopul pentru care a fost alcătuit acest regulament și modul de organizare al fondului; iată ce se spune în acest sens în primele lui articole:

„Art. 1: În scopul ajutorării reciproce s-a decretat crearea unui Fond de asigurare contra focului, fiind îndatorate toate comunele bisericești din Dieceză pentru a participa la acest fond de asigurare și de ajutorare reciprocă”.

„Art. 2: Mențiunea Fondului este asigurarea edificiilor bisericești, școlare și fundaționale contra focului, precum și ajutorarea reciprocă în sensul Regulamentului de față”.

„Art. 3: Acest fond se formează din contribuțiile cu care vor contribui comunele bisericești după valoarea averilor pe care le-au asigurat”.

„Art. 4: La acest fond au să se asigure edificiile bisericești, școlare și fundaționale, mai departe ornatele, odoarele, cărțile rituale și alte imobile bisericești și școlare ale comunelor bisericești”.

„Art. 5: Acest fond îl administrează Consistorul diecezan separat de celelalte fonduri în sensul Statutului Organic și a Regulamentelor în vigoare, cunoscându-i-se acestui Consistor dreptul de a institui în mod provizor personalul necesar și a

³ Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924, Cluj, 1925, pp. 123-126.

stabili normele de administrare pe lângă aprobarea ulterioară a Sinodului diecezan, anunțându-se totdeauna, că toate spesele de administrare ale acestui fond le poartă exclusiv numai fondul”.

După cum s-a anunțat încă din *Proiect*, în data de 5 martie 1925, în ședința Consistoriului plenar a fost aprobată *Instrucțiunea pentru aplicarea fondului de pensii al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului* (alcătuită din 23 paragrafe).

În paragraful 1, se arată cine sunt de drept membri ai fondului: „*Diaconii, preoții și profesorii Institutului Teologic, apoi asesorii, referenții, funcționarii și oamenii de serviciu consistoriali din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, aflători în funcțiune la 1 Aprilie 1921, precum și cei din viitor, sunt membri de drept la Fondul de pensii al Eparhiei; înscrierea la fond li se face din oficiu, de către Consistor*”.

În continuare se arată modul de aplicare a fondului de pensii pe întreg cuprinsul Diecezei pentru toți membrii pomeniți mai sus.

Doi ani mai târziu, era analizat și aprobat de către Sinodul ordinar al Episcopiei un alt *Statut al Fondului de pensii* (din 31 de articole)⁴.

În Art. 1 se arată că: „*Se înființează sub titlul: «Fondul de pensii al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului» fondul pentru pensionarea salariaților eclesiastici ai acestei Eparhii*”.

„Art. 2 – Acest fond este proprietatea Eparhiei și se administrează de Consiliul eparhial”.

„Art. 3 – Participarea la acest fond este obligatorie pentru toți cei amintiți în Art. 1, pe care prezentul statut îi cuprinde sub denumirea colectivă de «salariați»”.

⁴ Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926, Cluj, 1927, pp. 73-80.

Ca și Statutul precedent (din 1924) și acest Statut cuprinde câteva subdiviziuni: Mijloacele, Taxe fundamentale și lunare, Contribuția parohiilor, Dreptul la pensie, Dispoziții excepționale, Pierderea dreptului de pensie, Dispoziții tranzitorii și Acordarea pensiei.

În ultimul articol (31) se specifică următoarele: *„Statutul prezent scoate din vigoare pe cel votat în ședința a 6-a a Sinodului Eparhial din 7 mai 1924, sub Nr. 29, Sin.*

Cu executarea prezentului statut se încredințează Consiliul Eparhial, care va da o instrucțiune în această chestiune”.

Acest Statut poartă Nr. 36 și a fost votat în Ședința a 3-a a Adunării Eparhiale, ținută în ziua de 4 mai 1936.

Un regulament foarte important al Eparhiei Clujului este și cel *privitor la „ocuparea posturilor vacante de preoți parohi și preoți ajutători”*, care este alcătuit din 14 articole⁵.

În Articolul 1 se arată următoarele:

„Îndată ce o parohie s-a declarat vacantă protopopul redactează și trimite spre publicare toate condițiile concursului la curierul sau buletinul eparhial. Taxa de publicare se stabilește de Consiliul Eparhial.

În publicare se va arăta:

- a) Numele parohiei cu filialele și cătunele ce-i aparțin
- b) Numărul sufletelor din parohie și filiale
- c) Cât pământ cultivabil are?
- d) Cât salar se dă de la stat?
- e) Dacă are sau nu casă parohială?
- f) Ce venituri sigure mai are?”

⁵ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926, Cluj, 1927, pp. 85-87.*

„Art. 2: Până în termen de una lună zile de la data publicării, doritorii a ocupa parohia vacantă, trebuie să înainteze Protopopiatului cererile însoțite de actele necesare”.

„Art. 3: Orice vacanță de parohie se completează prin înaintare, transferare sau prin o nouă hirotonie”.

„Art. 4: Acel care solicită transferarea, va alătura la cererea sa: a) Dovadă că are vechime de cel puțin 3 ani în parohia de unde voiește a se transfera. Excepție de la această regulă se poate face în caz de forță majoră, cu avizul Consiliului Eparhial; b) Memoriu asupra activității sale religioase, morală, socială și economică, cum și asupra felului în care a îndeplinit ordinele chiriarhale; c) Dovadă că n-a fost pedepsit de chiriarh”.

„Art. 5: Protopopul respectiv primind cererile și actele, le va examina cu toată atenția și va raporta, dându-și părerea motivată asupra lor, în urma unei inspecții speciale, făcute în parohia în care [candidatul] a servit până atunci. Dacă candidații n-au actele în regulă, cererile nu se vor lua în seamă”.

Pe baza acestor documente chiriarhul aprobă sau nu transferul preotului, respectiv, în funcție de activitatea sa în parohie, înainte de transfer, în alta.

Cât privește candidatul nou hirotonit el trebuie să aibă la dosar următoarele acte:

„a) Act de naștere și de botez; b) Diploma de absolvire a studiilor teologice, cum și testimoniile studiilor anterioare; c) Act de situație militară; d) Act de căsătorie civilă și cea religioasă; e) Certificat de bună purtare de la preotul locului unde trăiește; f) Certificat de ocupație avută după terminarea școlii teologice. Dacă nu este preot acolo, va prezenta certificat de la protopopul respectiv”.

Aprobarea pentru intrarea în parohie ține de decizia ierarhului locului; aceeași situație e și pentru preoții ajutători.

Acest regulament a fost aprobat în Ședința Adunării Eparhiale din 27 mai 1927.

Cu prilejul împlinirii a 75 de ani de viață și 10 ani de arhierescă păstorie a Episcopului Nicolae Ivan, la propunerea deputatului Alexandru Lapedatu, în ședința Adunării Eparhiale din 18 mai 1930 s-a înființat „*Fondul jubiliar Episcopul Nicolae Ivan*”⁶, „*pentru eternizarea numelui și activității sale ca prim Episcop al Eparhiei noastre, ca ctitor, deci și organizator al așezămintelor și orânduielilor ei bisericești, culturale și naționale*”.

În Articolul 2 din acest regulament se arată și scopul înființării lui:

„«Fondul jubiliar Episcopul Nicolae Ivan» este ca din veniturile lui să se ajute tineri absolvenți ai Academiei noastre teologice din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, ca să-și continue și perfecționeze studiile la facultăți teologice din patrie ori din străinătate, și în lipsa acestor tineri să se deie bursele studenților în teologie de la Academia noastră, cu purtări morale distinse, cu examene în regulă și majoritatea cu note foarte bune și lipsiți de mijloace [materiale]”.

Fondul amintit a fost aprobat de către Adunarea Eparhială un an mai târziu, în ședința ei din 12 mai 1931⁷.

În același timp a luat ființă și *Regulamentul „Fondul ajutorului preoțesc” al preoțimii ortodoxe române din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului*⁸.

⁶ Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la Cluj în anul 1930, Cluj, 1930, pp. 11-12.

⁷ Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1931, Cluj, 1932, pp. 82-85.

⁸ *Renașterea*, IX (1931), nr. 29-30 (19 iul.), pp. 3-4.

Scopul acestui regulament reiese din primele două articole ale sale, după cum urmează:

„Art. 1: Pentru a feri familia preotească de lipsurile dureroase și de umilințele la care poate fi expusă cu prilejul trist al morții preotului, preoțimea din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, inclusiv profesorii Academiei Teologice, profesorii de religie și funcționarii Consiliului Eparhial, cu asentimentul și concursul binevoitor al Consiliului Eparhial, se asociază și creează prin contribuțiuni obligatorii un fond denumit «Fondul ajutorului preoțesc», din care să se dea ajutoare momentane familiilor membrilor decedați ai acestei asociații”.

„Art. 2: Membri ai acestui fond sunt și vor fi în mod obligatoriu toți preoții, profesorii Academiei Teologice, profesorii de religie și funcționarii Consiliului Eparhial de azi și din viitor, în funcție sau pensionari din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, în baza datoriei lor morale la ajutorare reciprocă și a declarațiunii lor în scris de aderență integrală la cele cuprinse în acest regulament, care se verifică de acești membri în congresul lor general și se aprobă de Consiliul Eparhial și Adunarea Eparhială”.

În Art. 12 se arată că: „*Acest regulament, respectiv «Fondul ajutorului preoțesc» se activează cu începere de la 1 iulie 1931*”.

De o mare importanță pentru buna funcționare a parohiilor și protopopiatelor sunt și *circularele* trimise către acestea de Centrul eparhial în scopul împlinirii dispozițiilor sale, după cum se va observa în cele ce urmează.

Prima circulară din acest calup de documente se referă la dispoziția Centrului Eparhial din Cluj de a se aniversa 100 de ani de la moartea marelui cărturar sibian *Gheorghe Lazăr*, în toate parohiile și școlile confesionale din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului⁹.

⁹ *Renașterea*, I (1923), nr. 3 (23 sept.), pp. 4.

În conformitate cu Statutul organic, la 31 decembrie 1923, a expirat „mandatul corporațiunilor bisericești alese pe perioada anilor 1921-1923”; în consecință, s-a dispus alegerea membrilor în comitetele și epitropiile parohiale, pentru sinodul și comitetul protopopes, dar și pentru epitropiile protoprezbiteriale, tot pentru o perioadă de trei ani¹⁰.

Tot printr-un ordin circular s-a hotărât ca în „ziua Adormirii Născătoarei de Dumnezeu [15 august] în toate bisericile noastre să se săvârșească serviciu divin cu parastas pentru Avram Iancu și eroii neamului din 1848..., bărbatul care a organizat și condus cu incomparabilă glorie revoluția noastră națională din anii 1848-1849”¹¹.

În Sinodul eparhial ortodox din Cluj, din 5 mai 1924, s-a luat în dezbatere problema școlară¹². „După ce prin noua lege școlară, votată de parlament, chestiunea școlilor confesionale a fost soluționată astfel, că întreaga instrucție școlară a trecut în atribuția statului, biserica nu mai are amestec în chestia acestei instrucții decât în cele religioase”. Cât privește edificiile școlare care sunt proprietatea Bisericii, ele se pot închiria statului sau să rămână în folosul parohiilor ortodoxe, iar preotul locului să facă parte din comitetul școlar.

Într-un alt ordin circular s-a dispus modul cum trebuie pomenită familia regală la Sfintele Slujbe și anume: „Pe preînălțatul și de Hristos iubitorul Regele nostru Ferdinand I și soția sa Regina noastră Maria – pentru alțieta Sa Principele Mihai, Moștenitorul tronului și Principesa mamă Elena – pentru Principele Nicolae și Principesa Ileana”¹³.

¹⁰ *Renașterea*, I (1923), nr. 15 (16 dec.), pp. 1-3.

¹¹ *Renașterea*, II (1924), nr. 34 (24 aug.), p. 2.

¹² *Renașterea*, II (1924), nr. 38 (21 sept.), p. 2.

¹³ *Renașterea*, IV (1926), nr. 4 (24 ian.), p. 4.

Într-o altă circulară se aduc precizări în legătură cu fondul de pensii al salariaților Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului¹⁴ și anume:

„După ce Adunarea Eparhială din 4 mai a. c. [1924], prin concludul Nr. 36 a stabilit definitiv noul statut al fondului de pensii eparhial, care, adus acum în concordanță cu Legea generală de pensii a Statului, oferă pensionarilor beneficii mai favorabile decât însăși Legea de pensii a Statului –, recercăm prin acestea pe toți salariații eclesiastici de azi ai Eparhiei (preoți, protopopi, profesori, consilieri și funcționari eparhiali), ca prin o cerere personală, adresată Consiliului eparhial (preoții pe calea oficiului protopopes), cât mai degrabă și cel târziu până la 1 octombrie a.c. [1924] să-și regleze situația la fondul de pensii după dispozițiile noului statut [al Eparhiei Clujului] arătându-ni-se în acea cerere, cu date absolute exacte și reale”.

Prin circulara Nr. 3733/1926 Episcopul Nicolae Ivan a solicitat clerului din Eparhia Clujului să facă o colectă pentru a-i ajuta pe credincioșii din comuna Luna, județul Cluj, încercați de inundații (în primăvara anului 1926), fiindcă „o rupere de nori a nimicit aproape în întregime această comună, ștergând de pe fața pământului avutul în vite, case și lucruri mobile ... între care și moartea a 6 suflete omenеști ... a celor surprinși de furtună¹⁵”; inițiativa ierarhului clujean se înscrie în categoria grijii părintești a Episcopului Nicolae Ivan pentru cei în mare nevoie din Luna.

În circulara Nr. 5736/1926 conducerea Eparhiei Clujului a decis că pentru concursurile ce vor fi publicate pentru întregirea parohiilor nu se vor admite între concurenți „pe cei ce sunt sub

¹⁴ *Renașterea*, IV (1926), nr. 24 (13 iun.), pp. 2-3.

¹⁵ *Renașterea*, IV (1926), nr. 27 (4 iul.), p. 5.

cercetare disciplinară, ori care ar fi stadiul procesului disciplinar”¹⁶; o măsură bine-venită pentru asemenea cazuri de indisciplină.

Într-o circulară (Nr. 6058/1926) a Centrului Eparhial Ortodox din Cluj adresată Oficiilor protopopești și celor parohiale¹⁷ se arată următoarele:

„Cu ziua de 31 Decembrie 1926, expiră mandatul tuturor corporațiunilor bisericești din Eparhia noastră, alese pe ciclul 1924-1926. Prin circulara prezentă Consiliului Eparhial dispune deci reconstituirea tuturor corporațiilor noastre bisericești. Această reconstituire se va face în temeiul *legii celei noi de organizare* a Bisericii Ortodoxe din România [din 1925] și anume art. 8-11 din lege și art. 37-80 din Statut”, lege care are, de fapt, la baza ei, tot Statutul organic al Mitropolitului Andrei Șaguna.

În ordinul circular Nr. 7285/1926 adresat protopopiatelor și parohiilor se dispune ca să se voteze în adunările acestora bugetul pentru anul următor (1927) și să se stabilească ajutorul de la Biserică, precum și cel primit de la Stat, pentru parohiile și pentru personalul de cult¹⁸.

O altă circulară (Nr. 7156/1926) dispune modul cum trebuie să se facă alegeri de deputați în întreaga Eparhie, pentru perioada 1926-1931¹⁹.

În circulara Nr. 1685/1927, Episcopul Nicolae Ivan a dispus ca fiecare preot nou hirotonit pentru a se deprinde cu rânduiala Sfințelor Slujbe, trebuie să facă practică liturgică la Catedrală

¹⁶ *Renașterea*, IV (1926), nr. 42 (17 oct.), p. 5.

¹⁷ *Renașterea*, IV (1926), nr. 46 (14 nov.), pp. 1-2.

¹⁸ *Renașterea*, IV (1926), nr. 50 (12 dec.), p. 1.

¹⁹ *Renașterea*, V (1927), nr. 6 (6 feb.), pp. 1-2.

timp de 7 zile de la hirotonire²⁰; o dispoziție cât se poate de bună.

Prin circulara din 15 martie 1927, Episcopul Nicolae Ivan a dispus ca după alegerea epitropilor de la parohii și de la protopopiate, precum și a deputaților de la Eparhie, să se depună de către aceștia jurământul de credință, pentru legislatura 1926-1931²¹.

Pentru uniformizarea serviciilor divine la Episcopia Râmnicului Noul Severin s-a publicat un *Manual de practică liturgică*; în acest context, Episcopul Nicolae Ivan a hotărât ca fiecare preot din Eparhie să-și cumpere câte un exemplar după care să se săvârșească sfintele slujbe²².

Conform ordinului circular Nr. 3768/1927, fiecare preot din Eparhie era obligat ca în ziua de 10 mai 1927 să săvârșească Sfânta Liturghie „și să rostească o cuvântare potrivită, arătând importanța zilei de acum 50 de ani (1877) a declarării independenței României – precum și momentele ce au izvorât din acest act istoric de veșnică mândrie națională”²³.

De data de mai sus a fost legată și decizia Ministerului Sănătății și Ocrotirilor sociale Nr. 3654/1927, de ziua de 21 mai 1927 care să fie desemnată „ca zi a orfanilor de război”; în consecință, printr-un Ordin circular (Nr. 3678/1927), Episcopul Nicolae Ivan a hotărât ca să se facă colecte de bani în fiecare parohie din Eparhie și să se înainteze direct „Societății de ocrotire a orfanilor de război” din Cluj²⁴.

²⁰ *Renașterea*, V (1927), nr. 11 (12 mart.), p. 3.

²¹ *Renașterea*, V (1927), nr. 13 (27 mart.), p. 3.

²² *Renașterea*, V (1927), nr. 14 (3 apr.), p. 6.

²³ *Renașterea*, V (1927), nr. 19 (8 mai), p. 1.

²⁴ *Renașterea*, V (1927), nr. 21 (22 mai), p. 3.

Episcopul Nicolae Ivan nu rămâne indiferent față de „focul năprasnic din Joia Mare, care a nimicit locuințele și gospodăriile celor 50 de cetățeni [din Năsăud], lăsându-i în cea mai mare mizerie”²⁵; în acest scop, a deschis o colectă benevolă în întreaga Eparhie pentru cei aflați în suferință din Năsăud; Vlădica însuși a donat suma de 5000 lei.

Într-o ședință a Adunării Eparhiale din 23 mai 1927 s-a pus în dezbatere problema alcoolismului, care începea să facă ravagii în rândul românilor transilvăneni; în consecință, Episcopul Nicolae Ivan cere ajutor îndeosebi membrilor *Oastei Domnului* pentru a face propagandă antialcoolică dar și fiecărui preot din Eparhie²⁶.

Prin circulara Nr. 5743/1927, Episcopul Nicolae Ivan a dispus modul cum trebuie să fie pomenită Familia Regală la ieșirea cu Sfintele Daruri:

I. „Pe Preaînălțatul și iubitorul de Hristos Regele nostru Mihai I, cu Augusta Familie Domnitoare a României, cu toată curtea și ostașii Lui, să-L pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa”; II. „Pe membrii înaltei Regențe să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa”; III. „La morți va fi pomenit Regele Ferdinand”.

În două documente²⁷ ni se prezintă un tablou nominal cu donațiile pentru înălțarea Catedralei din Cluj, din cursul anilor 1927-1928.

²⁵ *Renașterea*, V (1927), nr. 23 (5 iun.), p. 7.

²⁶ *Renașterea*, V (1927), nr. 26 (26 iun.), p. 7.

²⁷ *Renașterea*, VI (1928), nr. 5 (29 ian.), p. 8; *Renașterea*, VI (1928), nr. 12 (18 mart.), p. 7.

O altă circulară (Nr. 2320/1928) dispunea ca la toate oficiile protopopești și parohiale să figureze portretul Regelui Mihai I, ca prinos de dragoste și devotament față de el²⁸.

Întrucât Societatea Ocrotirii Orfanilor de Război întâmpina mari greutăți financiare, Episcopul Nicolae Ivan solicită din nou protopopilor și preoților Eparhiei să facă o colectă pentru sprijinirea societății pomenite²⁹.

Un îndemn important s-a îndreptat din partea Episcopului Nicolae Ivan către preoțimea din Eparhie și anume ca aceștia „în cursul unei veri să predice în biserică, de repetite ori, arătând importanța carierelor practice și să îndemne credincioșii să-și dea copiii la meserii și la negustorii, în vederea realizării mai curând acestui deziderat național al fortificării industriei și comerțului românesc”³⁰.

În vederea impulsionării colectelor pentru zidirea Catedralei din Cluj, Consiliul Eparhial a publicat în 1927 numele instituțiilor și ale persoanelor care au donat sume consistente pentru realizarea acestui nobil ideal³¹.

La împlinirea a zece ani de la Mare Adunare a românilor de la Alba Iulia, Episcopul Nicolae Ivan a dat o *Pastorală* prin care a decis, între altele:

„La 1 decembrie 1928, fiecare preot va face Sf. Liturghie în biserică, va face parastas pentru eroii morți în războiul pentru întregirea neamului, pomelnicul celor localnici, iar la sfârșit va rosti o predică potrivită momentului, scoțând în relief simțul de jertfă al înaintașilor noștri, care să fie pildă de urmat și pe seama noastră a celor de astăzi”³².

²⁸ *Renașterea*, VI (1928), nr. 16 (15 apr.), p. 7.

²⁹ *Renașterea*, VI (1928), nr. 21 (20 mai), pp. 7-8.

³⁰ *Renașterea*, VI (1928), nr. 25 (17 iun.), p. 7.

³¹ *Renașterea*, VI (1928), nr. 27 (1 iul.), p. 8.

³² *Renașterea*, VI (1928), nr. 46 (11 nov.), p. 1.

Un alt îndemn a venit tot de la Episcopul Nicolae Ivan, pentru o colecă în vederea „eternizării în statui de bronz” a doi luceferi ai neamului nostru: *Nicolae Bălcescu* și *Simion Bărnuțiu*, una la Alba Iulia și alta la Iași³³.

Într-o altă circulară³⁴, Episcopul Nicolae Ivan a dispus următoarele:

„În viitor toate ordinele noastre circulare generale, se vor publica în foaia oficială a Eparhiei «Renașterea», la partea oficială, și nu se vor repeta separat în adrese. Oficiile noastre în subordine sunt îndrumate să extragă din foaia oficială ordinele ce le privesc, cu numărul și data lor, să le înregistreze și să răspundă la ele în toată regula pe cale ierarhică și la termenele indicate”.

Episcopul Nicolae Ivan s-a implicat și în modul de corespondență cu protopopiatele și parohiile Eparhiei și anume:

„Începând cu 1 ianuarie 1930, serviciul poștal gratuit, pentru oficiile noastre bisericești –, fiecare oficiu protopopesec și parohial este invitat a-și organiza astfel expediția ca să aibă cât mai puține cheltuieli cu timbrele și a se îngriji de acoperirea acestor cheltuieli din fonduri proprii”³⁵.

Printr-o altă circulară Nr. 328/1930 în care Episcopul Nicolae Ivan se adresează protopopilor, a decis următoarele:

„P.[rea] O.[norații] Protopopi sunt poftiți ca începând cu a.[nul] c.[urent], să raporteze – cu provocare la această circulară, fără să mai aștepte alt mandat – la finea fiecărui pătrar de an, despre activitatea misionară a clerului și mirenilor din

³³ *Renașterea*, VII (1929), nr. 14 (7 apr.), p. 1.

³⁴ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 3 (19 ian.), pp. 7-8.

³⁵ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 3 (19 ian.), p. 8.

protopopiat, ca astfel să avem date precise în această privință despre misionarismul ortodox din Eparhie”³⁶.

De o importanță majoră este și solicitarea Episcopului Nicolae Ivan, ca toți preoții din Eparhie să alcătuiască câte o predică la înmormântare, „copil, femeie, bărbat, soț-tată, soție-mamă” în vederea selectării și publicării lor într-un volum, de mare ajutor preoțimi vremii de atunci³⁷.

O altă circulară se referă la modul cum se face religia în școlile de arte și meserii, de ucenici medii, cine este catehetul care le face, unde sunt spitale și azile, cine este confesorul lor, pentru ca toate acestea să poată fi controlate mai îndeaproape³⁸.

Episcopul Nicolae Ivan a fost preocupat și de *problema sectelor din Eparhie*; în acest sens a alcătuit o temă care în mod obligatoriu trebuia tratată de către fiecare preot din Eparhie; tema era următoarea: „*Ce fel de secte s-au ivit în Eparhia noastră, ce învățătură propagă fiecare, [și] care sunt argumentele ortodoxiei și cele mai potrivite mijloace de apărare contra lor*”³⁹.

Pentru a doua oară sunt solicitați protopopii și preoții ca să raporteze situația alcoolismului din oficiile lor și de a le cuprinde într-un raport general⁴⁰.

În Comunicatul oficial Nr. 1010/1930 s-a pus problema corespondenței, la care urma să se dea noi dispoziții⁴¹.

Într-un Aviz dat de Episcopul Nicolae Ivan se arată că preoții din Eparhie erau îndrumați ca în 23 februarie 1930 „să

³⁶ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 7.

³⁷ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 8.

³⁸ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 8.

³⁹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 6.

⁴⁰ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 7.

⁴¹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.

servească în biserici *un parastas în memoria fericitului Emanuil Gojdu*, împreună cu o cuvântare potrivită despre binefacerile lui, îndemnând pe credincioși ca să le fie pildă în simțul de dărnicie și jertfă pentru binele obștesc⁴².

În vederea salarizării cântăreților bisericești s-a cerut protopopiatelor o situație clară a acestora⁴³.

O altă problemă a fost și aceea a înființării pe lângă fiecare protopopiat a unui post de secretar, fiindcă era imposibil ca un protopop singur să rezolve toate situațiile din protopopiat⁴⁴.

În urma revoluției bolșevice din 1917 au suferit moartea o mulțime de ierarhi, de preoți, călugări și călugărițe, ofițeri, soldați, țărani pentru că îl mărturiseau pe Dumnezeu. Alături de alte țări, precum Anglia, Franța, America, Italia și Germania, care au luat atitudine față de acest genocid, și Eparhia Clujului s-a făcut părtașă la susținerea creștinismului din Rusia; în această situație, Episcopul Nicolae Ivan a dispus ca în *„Duminica a cincea a postului, toți preoții noștri să facă rugăciuni în Biserică pentru mucenicii credinței din Rusia, pentru cei omorâți și pentru cei din închisori și pentru ca Dumnezeu să întoarcă sălbăticia stăpânirii bolșevicilor la lumina adevărului Evanghelic”*⁴⁵.

Printr-o circulară, Episcopul Nicolae Ivan solicita înființarea unor societăți culturale și religioase, precum *„Reuniunea femeilor”* și *Societatea „Sf. Gheorghe”*, acolo unde nu s-au înființat până acum⁴⁶; în acest context s-au pus la dispoziția parohiilor Statutele Cercului tinerimii adulte *„Sfântul Gheorghe”*, care avea

⁴² *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.

⁴³ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.

⁴⁴ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), pp. 7-8.

⁴⁵ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 13 (30 mart.), p. 1.

⁴⁶ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 16-17 (20 apr.), pp. 9-12.

drept scop de „a se îngriji de dezvoltarea vieții religioase-culturale, sociale și cetățenești”; Statutele aveau următoarele subdiviziuni: Cap. I: Numele și scopul Societății; Cap. II: Mijloacele; Cap. III: Membrii Societății; Cap. IV: Conducerea, funcționarii; Cap. V: Adunarea generală; Cap. VI: Chestiuni disciplinare și Cap. VII: Dispoziții tranzitorii⁴⁷.

În urma urcării pe tronul României a Principelui Carol (8 iunie 1930), devenind astfel rege, s-a hotărât de către Centrele Eparhiale din țară ca să fie pomenit, la Slujbele bisericești din parohii, după următoarea formulă: *„Prea înălțatul și dreptcredinciosul Regele nostru Carol al II-lea”*⁴⁸.

Întrucât lucrările de la biserica de pe strada Horea de azi au început să încetinească din lipsă de fonduri, Episcopul Nicolae Ivan a făcut un calduros apel către credincioșii ortodocși din Cluj pentru a face donații în vederea terminării acesteia⁴⁹.

De o importanță deosebită este și anunțul Centrului Eparhial din Cluj cu privire la sfințirea Catedralei de aici; în acest anunț-invitație se menționează, între altele:

„Prin înalta prezență a M. Sale [Carol al II-lea], serbarea sfințirii bisericii se va încadra într-o mare solemnitate, într-adevăr demnă de opera monumentală ce o reprezintă. Fiind M. Sa primul Rege ortodox, sfințirea bisericii se va face după tipicul sfințirii bisericilor [de] pe timpul voievozilor români și împăraților bizantini, luând și M. Sa parte activă la ceremonialul sfințirii alături de Î.P.Sf. Sa Patriarhul [Miron] și ceilalți ierarhi. Va fi deci o sfințire cum nu s-a mai făcut pe teritoriul României Mari”⁵⁰.

⁴⁷ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 16-17 (20 apr.), pp. 9-12.

⁴⁸ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 24 (15 iun.), p. 1.

⁴⁹ *Renașterea*, X (1932), nr. 20 (15 mai), pp. 4-5.

⁵⁰ *Renașterea*, XI (1933), nr. 42 (22 oct.), p. 2.

Printr-o circulară (Nr. 6507/1934), Episcopul Nicolae Ivan a invitat protopopii și preoții din Eparhie să participe alături de fruntașii mireni la Adunarea generală a *Frăției Ortodoxe Române* din Sibiu, din zilele de 27-29 octombrie 1934, care „*luptă pentru înălțarea bisericii, întronarea dreptății și pentru surparea privilegiilor jignitoare pentru biserica strămoșească din România Mare*”⁵¹.

În 3 martie 1935, Episcopul Nicolae Ivan invita pe fiecare protopop din Eparhie pentru o ședință comună, principalul scop fiind situația la zi a fiecărui protopopiat în parte⁵².

Într-o adresă oficială (Nr. 1459/1935) a Episcopului Nicolae Ivan către Părintele Consilier Vasile Sava se solicita vizitarea parohiei Vișoara, jud. Cluj, cu scopul de a-i impulsiona pe credincioșii de acolo în vederea înălțării unei noi biserici, în această fruntașă comună⁵³; credeam că eforturile n-au fost zadarnice.

Prin scrisoarea din 3 septembrie 1935, Episcopul Nicolae Ivan îl delega pe protopopul Clujului la înmormântarea vrednicului protopop Teodor Herman din Dej, care „a fost unul din cei mai vrednici și merituosi protopop ai Ardealului”⁵⁴.

În circulara Nr. 6826/1935, Episcopul Nicolae Ivan a anunțat pe protopopii și preoții din Eparhie că „Prin legea de Stat publicată în *Monitorul Oficial* Nr. 162 din 17 iulie 1934 s-a ordonat conscrierea averilor bisericesti, a veniturilor bisericilor și a salariilor și remunerațiilor, date despre bisericile de pe teritoriul României, slujbașilor lor”⁵⁵; prin urmare, toți

⁵¹ *Renașterea*, XII (1934), nr. 42 (21 oct.), p. 4.

⁵² *Renașterea*, XIII (1935), nr. 10 (10 mart.), p. 4.

⁵³ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 26 (30 iun.), p. 1.

⁵⁴ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 36, p. 1.

⁵⁵ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 45, p. 4.

protopopii și preoții trebuiau să se conformeze acestei legi într-un timp cât mai rezonabil.

Un alt capitol important din această carte documentară este și *corespondența* pe care unele personalități de la noi, din străinătate ori diferite ziare au avut-o cu Episcopul Nicolae Ivan sau au oferit date despre realizările sale.

De pildă, un ziar din București (*Națiunea Dominantă*) i-a făcut o prezentare scurtă a înfățișării dar și a cuvântării lui Nicolae Ivan din Senatul României (22 martie 1928) cu prilejul comentariilor ce au avut loc pe marginea Legii cultelor; iată cum este descris ierarhul de la Cluj:

„La tribună a fost o apariție neașteptată. Bătrân, mărunț, dar cu glasul tare și dârț, episcopul nostru [Nicolae Ivan] a fost tipul românului adevărat de la țară. Vorbirea sa a fost de o simplitate și de un arhaism rar. Fiecare vorbă era rostită cu atâta convingere pe figura sa, cu întreaga sa atitudine, era atâta sinceritate și durere, încât sala a fost profund impresionantă. Senatorii care cu două ore înainte plecaseră sub impresia episcopului Hossu au fost recâștigați de către acest bătrân episcop numai cu sinceritatea”⁵⁶.

La începutul anului 1929 doi renumiți profesori francezi (H. Strohl și Will) au vizitat și Biserica ortodoxă din Cluj, fiind primiți aici de Episcopul Nicolae Ivan; experiența lor de la Cluj a fost prezentată în revista *Logos* din București; iată ce a spus H. Strohl între altele:

„Am avut prilej să constatăm grija P.S. Sale [Nicolae Ivan] de a întreține relații cordiale nu numai cu facultățile din străinătate, ci și cu bisericile protestante din Cluj, în vederea asigurării coordonării oricărei influențe creștine ce s-ar putea exercita asupra diferitelor părți ale populației și de a contribui la

⁵⁶ *Renașterea*, VI (1928), nr. 15 (8 apr.), p. 7.

pacificarea spiritelor într-o țară în care puterea de la minoritatea maghiară a trecut la majoritatea română”⁵⁷.

Marele istoric Nicolae Iorga referindu-se la înălțarea Catedralei din Cluj, a exprimat cuvinte ca acestea:

„Cu câți ani îl apasă pe umerii care încă nu se dau, scundul fiu al țarinei românești din țara odată supusă străinului, urmașul neamului de supuși pământului, Nicolae Ivan, Episcop al credincioșilor de lege răsăriteană, lucrează așa cum îi este făptura, strânsă și îndărătnică. De ce atâta gâlceavă zadarnică în locul unde este atâta de construit cu aceste mâini atâtea veacuri legate? Ce se cere nu e asta; o fac aceia care și-au isprăvit lăcașurile! Iar noi, noi le începem... Și e lucru mult, așa de mult! Avem grabă... Piatra muntelui se cere așezată.

Și Episcopul Nicolae al Clujului face ctitorie...”⁵⁸.

În ziarul *Graiul Vremii*, preotul N. Ionescu a publicat un articol privitor la Episcopul Nicolae Ivan, reprodus în parte și în *Renașterea*; din el desprindem câteva gânduri privitoare la Episcopul clujean:

„Ce are aici la Cluj, se poate vedea la fața locului. Imobilele cucerite, în care se adăpostesc Academia teologică și cancelariile episcopoești, ne pot sta ca o dovadă de extraordinara-i energie.

În țara aceasta de puțin darnică față de lucrurile bune, tot ce s-a realizat la Cluj, P. Sf. Nicolae Ivan, este într-adevăr o minune.

Noi îi urăm din toată inima să-și vadă Catedrala terminată și împodobită așa cum și-o dorește, pentru scaunul întinerit ce i-a fost încredințat și să conducă Eparhia încă mulți ani cu tot aceeași dragoste față de preoți, ce le-a arătat în congresul național bisericesc”⁵⁹.

⁵⁷ *Renașterea*, VII (1929), nr. 6 (10 feb.), p. 3.

⁵⁸ *Renașterea*, VII (1929), nr. 11 (17 mart.), p. 1.

⁵⁹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 2 (12 ian.), pp. 2-3.

Academicianul Ioan Lupaș, în cuvinte alese, îi creionează chipul vrednicului Vlădică Nicolae Ivan, afirmând, între altele:

„A fost un pas plin de consecințe fericite, când acest om al faptelor [Nicolae Ivan] a descălecat cu un dulap de acte, cu o masă și două scaune în gara din Cluj, pentru ca în timp așa de scurt să reînvie și să organizeze solid o episcopie ortodoxă dispărută în vârtejul vremilor înviforate de la începutul secolului al XVII-lea.

Rezultatele muncii pricepute și însuflețite din I-iul deceniu (1919-1929) pot servi dovezi convingătoare tuturor care au ochi să vadă, că pentru această eparhie reînviată din morți omul cel mai potrivit, în împrejurările date, nu putea fi decât omul faptelor Nicolae Ivan, care în tot cursul activității sale nu s-a oprit niciodată la calea jumătate”⁶⁰.

Un cuvânt mișcător i-a adresat și Părintele consilier dr. Sebastian Stanca la împlinirea a 75 de ani Arhiereului Nicolae Ivan:

„Căci toată viața Arhiereului nostru n-a fost decât o luptă lungă și dârză, o luptă încordată și tenace pentru izbândirea unor rosturi mai bune și mai fericite pe seama Bisericii sale și a Neamului său.

Sunt în viața popoarelor anumite generații de trudă și de jertfă, care sunt ursite ca prin sacrificiile unei vieți întregi să ușureze soarta urmașilor lor.

Din această generație face parte P.S. Sa Episcopul nostru. Nesocotind odihna și beneficiile unui trai de tihnă și comoditate, Arhiereul nostru a avut în toate acțiunile vieții sale rolul de creator, pus totdeauna în situații care nu ofereau nici temelii prielnice de continuitate, nici răsplată binemeritată, ci așteptau înfăptuiri și realizări din nimic”⁶¹.

⁶⁰ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), pp. 2-3.

⁶¹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), pp. 3-4.

Cu prilejul aceleiași aniversări (a 75 de ani de viață) a Episcopul Nicolae Ivan, Pr. Prof. Dr. Ioan Vască îi aduce și el omagiile sale:

„Nota fundamentală caracteristică a P. Sfințitului Episcop Nicolae Ivan al Clujului este cea a înțelepciunii. Oricine a avut cîntea să-l cunoască, impresia cu care s-a despărțit a fost totdeauna aceasta: o înțelegere profundă, un spirit ager de pătrundere, un dar minunat de a cunoaște împrejurări și oameni. Tot ce a făcut, tot ce a aprobat, a fost potrivit și corespunzător, fiindcă s-a răzimat pe buna chibzuință a înfăptuitorului înțelept”⁶².

Un gând de mulțumire la aniversarea Episcopul Nicolae Ivan l-a adus și Preotul Teodor Ciuruș, care a spus, între altele:

„Este știut că tot ce s-a săvârșit din cele existente [în Eparhia Clujului] se datorește în mare parte vrednicului Arhiepiscop P.S.S. Episcop Nicolae Ivan, ce acum împlinește 75 de ani de viață frumoasă și plină de fapte mărețe. Nu se cuvine nouă a lăuda această viață presărată cu cununa frumosașelor înfăptuiri de interes obștești, ci o arată aceasta însăși realitatea. Vom zice doar cu marele Apostol Pavel: «nu în zădar ați alergat, nici în zădar v-ați ostenit, ci lupta cea bună ați luptat, credința ați păzit» și cum ați ajuns să luați cununa satisfacției sufletești în folosirea vieții pentru binele Bisericii și a Neamului”⁶³.

O altă categorie de documente, prin care se exprimă admirația pentru înfăptuirile lui Nicolae Ivan la Cluj, sunt *scrisorile și telegramele de felicitare* primite de la anumite personalități bisericești și laice ale vremii; între aceștia îi amintim pe: Patriarhul Miron Cristea⁶⁴, Prof. Univ. Dr. Alexandru Lapedatu⁶⁵,

⁶² *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), p. 4.

⁶³ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), p. 5.

⁶⁴ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 21 (25 mai), p. 6.

⁶⁵ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), pp. 3-4.

*Gh. Sion*⁶⁶, *Onisifor Ghibu*⁶⁷, *Frăția Ortodoxă Română*⁶⁸, *Ștefan Paul*⁶⁹, Prof. I. Mateiu⁷⁰, Vasile Goldiș⁷¹, Episcopul Roman Ciorogariu al Oradiei⁷², Octavian Goga⁷³, din nou, Prof. Univ. Dr. Alexandru Lapedatu⁷⁴, Prof. Univ. Dr. Sextil Pușcariu⁷⁵, Prof. Univ. Dr. Ioan Lupaș⁷⁶, din nou, *Onisifor Ghibu*⁷⁷, Prof. Univ. Dr. Silviu Dragomir⁷⁸, Prot. Dr. Sebastian Stanca⁷⁹, Arhid. Prof. Univ. Dr. Ioan Vască⁸⁰.

Un gest de înaltă apreciere față de Episcopul Nicolae Ivan este și oferirea, din partea regelui Carol al II-lea, a *Ordinului Steaua României în grad de Mare Cruce*⁸¹, pe măsura meritelor sale bisericești, naționale și culturale.

În același timp, amintim și scrisoarea lui Nicolae Ivan către o preoteasă, exprimându-și regretul pentru pierderea soțului drag (Protopopul Iosif Gomboș din Câmpeni)⁸².

Printr-o scurtă scrisoare Dl. Dr. Olariu îl anunță pe Episcopul Nicolae Ivan că donează 15.000 lei pentru construcția

⁶⁶ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), p. 6.

⁶⁷ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), p. 6.

⁶⁸ *Renașterea*, XI (1933), nr. 17 (30 apr.), p. 7.

⁶⁹ *Renașterea*, XI (1933), nr. 43 (28 oct.), p. 2.

⁷⁰ *Renașterea*, XI (1933), nr. 44 (5 nov.), pp. 3-4.

⁷¹ *Renașterea*, XI (1933), nr. 44 (5 nov.), p. 7.

⁷² *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 1.

⁷³ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 1.

⁷⁴ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), pp. 1-2.

⁷⁵ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 2.

⁷⁶ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), pp. 2-3.

⁷⁷ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 4.

⁷⁸ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 4.

⁷⁹ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 7.

⁸⁰ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 8.

⁸¹ *Renașterea*, XIV (1936), nr. 3 (19 ian.), p. 4.

⁸² *Renașterea*, IV (1926), nr. 15 (11 apr.), p. 3.

Catedralei din Cluj și alți 5.000 pentru biserica de pe Horia; la scurt timp, Episcopul Nicolae Ivan îi mulțumește pentru această valoroasă donație⁸³.

O altă donație este făcută de Protopopul onorific Nestor Manciu, pentru o fundație, în valoare de 50.000 lei, la care răspunde respectuos Vlădica Nicolae Ivan⁸⁴.

Semnalăm, de asemenea, două scrisori ale Episcopul Nicolae Ivan: una către protopopul de Luduș, Romul Popa, prin care își exprima regretul că n-a fost invitat la sărbătorirea a 10 ani de la înființarea Protopopiatului Luduș⁸⁵ și alta către un demnitar prin care intervenea să nu se desființeze Gimnaziul din Baia de Arieș⁸⁶.

O scrisoare de condoleanțe a trimis Episcopul Nicolae Ivan doamnei Mihali cu regretul că soțul ei, memorandistul Dr. Teodor Mihali, a trecut la cele veșnice⁸⁷.

Episcopul Nicolae Ivan a trimis o scrisoare-invitație oamenilor de vază din Eparhia Clujului pentru a lua parte la sfințirea bisericii din Turda de curând înălțată⁸⁸.

Într-o altă scrisoare, Episcopul Nicolae Ivan mulțumește pentru invitația de a participa la un Congres economic, dar este împiedicat de starea sa precară de sănătate⁸⁹.

Un subcapitol din această lucrare prezintă *telegramele* pe care Episcopul Nicolae Ivan le-a trimis unor personalități

⁸³ *Renașterea*, VII (1929), nr. 6 (10 feb.), p. 2.

⁸⁴ *Renașterea*, VII (1929), nr. 29 (21 iul.), p. 1.

⁸⁵ *Renașterea*, X (1932), nr. 42 (16 oct.), pp. 1-2.

⁸⁶ *Renașterea*, XI (1933), nr. 9 (5 mart.), p. 6.

⁸⁷ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 44 (3 nov.), p. 2.

⁸⁸ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 44 (3 nov.), p. 1.

⁸⁹ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 49 (8 dec.), p. 2.

politice, naționale, culturale și bisericești, legate de evenimente importante din Eparhia Clujului; adresanți sunt: Regele *Ferdinand*, Patriarhul *Miron Cristea*, Mitropolitul *Nicolae Bălan*, *Octavian Goga*, ministrul cultelor, Prof. *Nicolae Iorga*, *I. I. C. Brătianu*, primul ministru, Dl. *Săvianu*, ministru, Dl. *Alexandru Lapedatu*, ministru⁹⁰.

În problema concordatului cu Vaticanul, Episcopul Nicolae Ivan anunța Eparhiile Oradiei, Caransebeșului, Aradului și Sibiului să ia atitudine față de acesta, pentru ca să nu se ratifice⁹¹.

Printr-o telegramă, Episcopul Nicolae Ivan îl anunță pe regele Carol al II-lea că situația preoțimii din Munții Apuseni, din punct de vedere economic este precară, rugându-l să o ia sub protecția sa, fiindcă *„acești preoți sunt cei mai încercați factori ai ordinii, disciplinei și moralității într-o epocă de frământări și suferințe sociale, ... socotind că ... sunt vrednici de sprijinul Statului și de atențiunea lui înțelegătoare”*⁹².

În ultimul subcapitol al aceste cărți aflăm articole și memorii ale Episcopului Nicolae Ivan adresate unor personalități politice, sociale sau naționale, în diferite probleme ale românilor din Transilvania.

În primul articol, se arată eforturile lui Nicolae Ivan (pe atunci asesor al Arhiepiscopiei din Sibiu), pentru înălțarea unui gimnaziul în Brad; pentru realizarea acestui nobil ideal a fost

⁹⁰ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921, Cluj, 1921, pp. 64-66; Anuarul (1924-1930) al Academiei Teologice Ortodoxe Cluj, Cluj, 1930, p. 18.*

⁹¹ *Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la Cluj în anul 1935, Cluj, 1935, p. V.*

⁹² *Renașterea*, X (1932), nr. 24 (12 iun.), p. 3.

nevoit să apeleze la bunăvoința marelui filantrop basarabean Vasile Stroescu, care, în cele din urmă, a donat pentru acesta 100 de mii de coroane; o sumă importantă pentru acele vremi, și care au fost dătătoare de ton (împreună și cu alte donații obținute de Nicolae Ivan) în înălțarea Gimnaziului din Brad⁹³.

Într-un articol-scrisoare Episcopul Nicolae Ivan al Clujului se adresează Guvernului arătând situația precară a parohiilor din Eparhie din punct de vedere economic; iată câteva din ideile acestea:

„Stăm decepționați și plini de îngrijorare față de soarta Bisericii noastre, când vedem cum se scurge vremea și cu ea și acțiunea de împrumut în cadrul legii reformei agrare, iar Biserica dominantă în stat [adică Biserica Ortodoxă] rămâne și pe mai departe în starea ei umilă, săracă și în inferioritate față de bisericile minoritare, îmbogățite pe vremuri de opresorii neamului, și durere, menajate chiar de guvernanții de azi”⁹⁴.

După ce prezintă situația grea din protopopiatele și parohiile din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, Vlădica Nicolae încheie prin următoarele cuvinte:

„În fața acestei situații deplorabile și deznădăjduite pentru Biserica noastră, Vă rugăm din nou cu toată stăruința să binevoiți a ordona urgent și apăsător organelor Dvs. în subordine, ca să caute să găsească modalitatea de a ne împrumuta și preoții și bisericile noastre, că s-a dovedit și orice patriot bun și obiectiv de azi e absolut convins, că numai Biserica ortodoxă română și preoții ei sunt între toate împrejurările și totdeauna sufletul și factorii de nădejde ai scumpei noastre țări. Deci li se cuvine cel puțin situația materială a confesiunilor minoritare de azi”⁹⁵.

⁹³ *Renașterea*, II (1924), nr. 3 (20 ian.), pp. 2-4.

⁹⁴ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 16 (21 apr.), p. 3.

⁹⁵ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 16 (21 apr.), p. 4.

Un articol de excepție al Episcopul Nicolae Ivan este: *Problema minoritară din Ardeal*, în care Episcopul amintit arată situația privilegiată a etniilor minoritare din Transilvania, în detrimentul populației majoritare, românească; fiindcă, din păcate, guvernele de după 1918 n-au rezolvat această situație, lăsându-i pe fiii Neamului nostru de aici în cruntă sărăcie; este un adevărat strigăt către guvernanții români să se trezească la realitate și să rezolve și starea populației majoritare din Transilvania⁹⁶.

Autorii

⁹⁶ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 20 (19 mai), p. 1.

DOCUMENTE

I. Organizare unități administrative și instituții bisericești

I.1. Proiect pentru Statutele fondului de pensii al Diecezei ortodoxe-române a Vadului, Feleacului și Clujului¹

§. 1. — În scopul pensionării asesorilor consistoriali, protopopilor, preoților și funcționarilor consistoriali, cum și pentru pensionarea văduvelor și orfanilor lor, se creiază un fond care se numește: Fondul de pensii al Diecezei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului.

§. 2. — Fondul acesta este proprietatea Diecezei și se administrează prin Consistorul diecezan sub controla Sinodului după normele stabilite pentru administrarea averilor Diecezei.

§. 3. — Fiecare funcționar bisericesc aplicat pe teritoriul Diecezei, este dator să participe la acest fond, încât nu are în altă parte drepturi aquirate și garantate.

§. 4. — Mijloacele.

¹ „Proiect pentru Statutele fondului de pensii al Diecezei ortodoxe-române a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 8 (24 feb.), pp. 1-3. Proiectul va fi definitivat la lucrările Adunării Eparhiale din luna mai 1924.

Fondul de pensii se formează:

1. din fondul de pensii fost comun cu Arihidieceza, din care ne revine 1/3 parte și care la finea anului 1922 face preste tot 400.002 Lei 70 bani.

2. Din 1/4 parte din venitul ce ne revine din fondul Rudolfin, fost comun cu Arhidieceza.

3. Din suma ce ne revine dela Tipografia arhidiecezană destinată pentru ajutorarea văduvelor preotese.

4. Din taxa fundamentală, care e dator să o achite fiecare membru la primirea sa în rândul membrilor.

5. Din 1/2 suma dela gradații, pe care le primește fiecare membru la câte 5 ani, în anul prim.

6. Din taxele examenului de cualificație pentru preoți (50 Lei).

7. Din pedepsele dictate de autoritățile bisericești.

8. Din donațiuni și legate făcute pe seama acestui fond.

9. Din contribuiriile comunelor bisericești.

Taxa fundamentală.

§. 5. Taxa fundamentală se stabilește cu 20% dela suma pensiunei la care aspiră cel îndreptățit. Taxa aceasta o vor solvi toți cei-ce au intrat în clerul Diecezei ca membri, începând cu anul 1920, respective dela înființarea Diecezei la 1 Octombrie 1919. Plata o fac la cassa diecezană în decurs de un an de zile dela inactivarea fondului de pensii.

§. 6. Membrii vechi, primiți mai înainte la fond și cari au plătit taxa fundamentală, sunt dispensați de a complecta taxa fundamentală la retribuiția anuală de azi.

Taxa anuală.

§. 7. — Taxa anuală se reține la cassă în suma de 10% după retribuțiile ce le primește ca preot, ca protopop-paroh și ca funcționar consistorial.

De taxa aceasta nu este scutit nimenea și dacă a servit preste 40 ani.

Comunele bisericesti.

§. 8. — Fiecare comună bisericească contribuie la acest fond pentru fiecare parohie

De clasa I cu 100 Lei anual

„ „ II „ 60 „ „

„ „ III „ 40 „ „

Această taxă se administrează în pătrarul prim al fiecărui an.

Pensiunea.

§. 9. — Pensiunea se statorește pentru membrii intrați cu începere din 1 Aprilie. 1922:

a) după 10 ani împliniți în serviciul bisericii, cu 40% dela salariul de bază și gradații, fără adause personale și fără bani de cortel;

b) după fiecare an câți va mai fi servit primește încă câte 2% dela aceleași retribuții așa, că după 40 ani poate primi pensiunea întreagă, dacă a devenit neapt de serviciu și aceasta se constată prin Consistoriul diecezan.

§. 10. — La pensionare se vor considera numai anii serviți, respective rescumpărați, pentru cari s'a răspuns taxa fundamentală și taxele anuale.

§. 11. — Văduva are drept la pensiunea jumătate ce i-ar compete bărbatului ei la moartea lui.

§. 12. — Copiii au drept la un ajutor până la etatea de 18 ani și anume luând de bază pensiunea mamei lor, așa fel, că dacă mama trăiește, îi compete $\frac{1}{6}$ parte din pensiune, iar dacă nu trăiește $\frac{1}{4}$ parte.

Toate ajutoarele copiilor nu pot trece peste pensiunea ce compete mamei.

§. 13. — Orfanii cu defecte corporale și spirituale, cari îi fac neapți de câștig, pot primi ajutorul și după ce au împlinit 18 ani și eventual până la moarte.

§. 14. — Orfanii unui preot, care a răposat înainte de a fi împlinit 10 ani de serviciu, primesc escontenare jumătate din pensiunea ce ar fi competat tatălui lor după 10 ani și văduva asemenea jumătate din pensiunea ce i-ar fi revenit după 10 ani.

Dispoziții transitorice.

§. 15. — Membrii vechi ai fondului de pensii, cari beneficiază de pensii și respective ajutoare, vor primi și mai departe din fondul de pensii pensiunea și respective ajutorul ce li-s'a garantat după statutele vechi cu un adaus de 50% pentru pensioniștii cari primesc 1000 Lei pensiune anuală și ajutoare și respective de 100% pentru cei-ce primesc și ajutoare anuale, până la schimbarea referințelor de traiu.

Cătră acestea mai primesc dela stat preoții deficienți câte un ajutor anual de 1200 Lei, văduvele câte un ajutor de 1000 Lei — orfanii de tată unul fiecare câte 400 Lei, iar orfanii de amândoi părinții câte 800 Lei anual.

Dacă statul ar sista acest ajutor de milă, care la cei mai mulți trece preste ajutorul ce-1 primesc din fondul de pensii, atunci Consistoriul va vota pentru cei faptice lipsiți și avizați la ajutor aceste ajutoare din fondul de pensii.

§. 16. — Preoții, protopopii și funcționarii consistoriali, cari au fost membrii fondului de pensii după statutele vechi votate de Sinodul arhidiecezan prin concluzul Nr. 58 dela 25 Aprilie, 1902, vor achita în decursul anului 1924 toate taxele fundamentale și anuale restante.

Cei-ce nu se vor conforma acestei dispoziții, pierd dreptul la anii recunoscuți și serviți și vor fi considerați ca începători cu drept la pensiune și anume dela data din 1 Aprilie 1922, de când adevă achită taxele anuale cu 10% la acest fond.

§. 17. — Cei-ce sunt în regulă cu taxele și cei-ce plătesc restanțele, primesc o pensiune combinată și anume pentru toți anii câți au servit și plătiți la fondul de pensii, primesc pensia după statutele vechi și mai primesc și pentru toți anii dela 1 Aprilile, 1922 încoace pensiunea după salarul de bază și după gradații și astfel se statorește pensia combinată în o sumă ce se va licuida celor în drept.

§. 18. — Dacă în decursul timpului s'ar observa, că pensiile și ajutoarele întrec venitul anual jumătate al fondului, atunci se va face o reducere proporționată asupra tuturor beneficianților de pensii și ajutoare.

§. 19. — Cei-ce intră acum în slujba bisericeii, dar au ani serviți ca învățători, catiheți, ori alte slujbe bisericești și școlare, pot cere să li-se recunoască și acești ani de serviciu, — sunt datori însă, pe lângă taxa fundamentală, să achite câte 10% după plata anuală pe toți anii cari doresc să-i răscumpere. Atari ani răscumpărați, nu pot fi mai mulți de 10 ani.

Dispoziții excepționale.

§. 20. — Dacă un funcționar a servit 5 ani și moare înainte de a fi împlinit 10 ani, văduvei i-se dă dreptul a răscumpăra anii până la 10, ce nu i-a servit și va primi pensiunea, respective ajutorul după 10 ani, iar pruncii ajutoarele statutare.

§. 21. — Când un funcționar iese din serviciul bisericeii, fără vina lui prin nerealegera ori prin reducerea personalului, acelaia îi compete pensiunea și dacă n'a împlinit 10 ani, luându-i-se 10 ani ca împliniți, iar dacă are mai mulți ani, primește pensiunea după normele din acest statut, irelevant, câți ani de serviciu are și fără de a documenta incapacitatea de a mai putea servi.

§. 22. — Dacă un membru al fondului de pensiuni iese din slujba bisericeii cu învoirea autorității bisericești, — i-se restituie taxele anuale plătite la fond, fără carnete. Dacă reintră în serviciul bisericeii, restituie suma primită cu 5% și i-se compută anii serviți mai înainte.

Pierderea dreptului de pensie.

§. 23. — Dreptul la pensie se perde:

1. Prin renunțare de bună voie;
2. Prin destituire în cale disciplinară, dacă prin sentință se enunță și pierderea dreptului.
3. Dacă membrul a trecut la altă confesiune;
4. Pentru văduvă, dacă s'a măritat, ori duce viață imorală.

Acordarea pensiunii.

§. 24. — Pensiunea se decide în ședința plenară:

- a) la cererea motivată a membrului;
- b) din oficiu, dacă este reclamată de interesele oficiului.

În cazul din urmă, dacă membrul nu se învoiește să fie pensionat, necesitatea trecerii lui la pensie se va constata în cale disciplinară și se va enunța prin sentință.

§. 25. — Statutul acesta se poate modifica numai prin Sinodul diecezan și prin concluz luat cu majoritate de 2/3 părți, a voturilor celor prezenți.

Propuneri de modificare pot veni numai prin ori dela Consistoriul diecezan și aceste se publică cu 15 zile înainte de întrunirea Sinodului.

Statutul intră în vigoare cu 1 Ianuarie 1924 iar pensii se pot vota la cei în regulă cu taxele numai cu 1 Ianuarie, 1925. Până atunci pensiile se votează tot după statutele vechi.

Cu executarea dispozițiilor din acest statut se concrede Consistorul, care va elabora și o instrucțiune referitoare la executarea dispozițiilor statutare.

II. Statutul¹

fondului de pensiuni al eparhiei ort. rom. a Clujului.

Dispoziții generale.

Art. 1. – Pentru pensionarea personalului eclesiastic: diaconi, preoți, protopopi, profesori, asesori funcționari și oameni de serviciu dela Consistorul eparhial, a văduvelor și orfanilor acestora se înființează un fond cu numirea *Fondul de pensiuni al eparhiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului* cu sediul în Cluj.

Art. 2. – Acest fond este proprietatea Eparhiei și se administrează după normele generale stabilite pentru administrarea averilor eparhiale și în conformitate cu dispozițiile prezentului statut.

Art. 3. – Participarea la acest fond este obligatoare pentru toți cei amintiți la Art. 1, pe cari prezentul statut îi cuprinde sub numirea colectivă de „funcționari”.

Mijloacele.

Art. 4. – Fondul se compune din:

1. Partea a treia primită ca competență din fondul de penziuni al Arhidiecezei din Sibiu.

2. A patra parte din venitele fondului preoțesc (fost rudolfîn).

¹ Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924, Institutul de Arte Grafice „Ardealul” Cluj, Strada Memorandului 22, 1925, pp. 114-122; *Renașterea*, II (1924), nr. 45 (9 nov.), pp. 1-2 și *Renașterea*, III (1925), nr. 3 (18 ian.), pp. 1-4.

3. Partea ce se primește pentru ajutorarea preoteselor văduve, din venitele fondului comun al tipografiei arhidiecezane eventual al tipografiei eparhiale.

Se alimentează din:

1. Taxele fundamentale.
2. Taxele lunare.
3. Taxele comunelor bisericesti.
4. Jumătate venitul din parohiile vacante.
5. Discuri.
6. Taxele impuse candidaților la examenul de cvalificațiune preotească și solicitatorilor de certificate și duplicate de diplome.
7. Pedepsele aplicate de autoritățile bisericesti în favorul acestui fond.
8. Eventualul ajutor de stat.
9. Donațiuni și legate.
10. Dobânzi după capital.
11. Alte venituri incidentale.

Taxele fundamentale și lunare.

Art. 5. – Fiecare funcționar este dator a plăti odată pentru totdeauna o taxă fundamentală, egală cu salariul său de bază și gradațiile, respective avansările, pe o lună. Acest salariu de bază de pe o lună se achită în rate egale lunare, în decurs de un an dela intrarea în serviciu a funcționarilor angajați după votarea acestui statut, iar de către cei aflați în serviciu până la 1 Iunie 1925. Gradațiile, respective avansările se plătesc în luna în care s'a acordat gradația, sau s'a făcut avansarea.

Art. 6. – În afară de taxa fundamentală fiecare funcționar mai plătește o taxă lunară, egală cu 10% dela salariul de bază și

gradațiile de totdeauna. Atât taxa fundamentală cât și taxa lunară se reține de către casseria care face plata salariului. Rescumpărările se vor face după scara din Art. 26.

Art. 7. – Taxa fundamentală și lunară se aplică numai la salariile oficiului după care urmează să fie pensionat funcționarul. Contribuția parohiilor.

Art. 8. – Comunele bisericești plătesc:

1. Taxa anuală;

Fiecare parohie de clasa I, 100 Lei, clasa II, 60 Lei și clasa III, 40 Lei.

2. Jumătate din venitele preoțești în caz de vacanță, cu restricțiunile din § 26 al regulamentului pentru parohii.

3. Discurile speciale purtate în acest scop la Dumineca Floriilor și a 2-a zi de Rusalii în fiecare an.

Taxe pentru examene și certificate.

Art. 9. – Fiecare candidat la examenul de cvalificație preoțească va achita în favorul acestui fond o taxă de 50 Lei, iar candidații la examenul de profesori o taxă de 100 Lei. La extradarea certificatelor oficiale, sau duplicatelor acestora se va plăti tot în favorul acestui fond câte o taxă de 20 Lei.

Dreptul la penziune.

Art. 10. – Drept la penziune au dacă au achitat în regulă taxele fundamentale și lunare:

A.

1. Diaconii, preoții și protopopii, după un serviciu de 40 ani.

2. Asesorii, funcționarii și oamenii de serviciu consistoriali după 35 ani.

3. Profesorii după 30 ani.

Toți aceștia au drept la o penziune egală cu salariul de bază și gradațiile, ce le primiau în ultima lună a funcționării lor.

B.

Oricare funcționar, care devine neapt de serviciu, sau angajamentul lui atârână dela o alegere și n'a mai fost reales, are drept la penziune, dacă a împlinit 10 ani dela intrarea sa în serviciu. Penziunea acestuia se va stabili în 40% dela salarul de bază și gradațiile ce le-a avut în ultima lună al anului a zecelea.

Dela 10 ani în sus se mai adaugă după fiecare an împlinit:

- a) La diaconi, preoți și protopopi 2%.
- b) La asesori, funcționari și oameni de serviciu consistoriali 2%.
- c) La profesori 3% dela salarul avut la data pensionării lor.

Penziunea se socotește după salarul de bază și gradații, fără alte sporuri, și nici la un caz nu va fi mai mare, decât salarul și gradațiile, respective avansările primite în ultima lună a funcționării. La pensionarea văduvelor și orfanilor preoților se socotește ca limită maximă 35 ani de serviciu, această dispoziție nu privește însă pensionarea preotului însuși.

Art. 11. – Funcționarilor li se socotesc ca ani de serviciu și anii petrecuți ca învățători, profesori, sau în altă funcțiune bisericească și școlară, dacă au achitat la fond toate taxele prescrise și pentru acest timp și dacă nan trecut peste 40 de ani la intrarea în serviciu.

Asemenea se vor socoti, cu considerare la timpurile excepționale, și anii serviți în armată, ca mobilizați și în alte servicii de stat la întregirea națională, dacă își achită toate taxele pe acest timp. Anii de mai sus se socotesc și dacă respectivul a funcționat numai cu titlu provizor.

Art. 12. – Funcționarii cari primesc o penziune după alt serviciu avut, vor primi dela acest fond penziune numai pentru timpul servit în biserică.

Art. 13. – Dacă funcționarul moare după un serviciu de cel puțin 10 ani, văduva legitimă a acestuia are drept la jumătate pensiunea ce se cuvenea soțului la data morții.

Art. 14. – Copiii unui funcționar decedat cu drept la pensiune conform Art. 13, au drept la ajutor până la etatea de 21 ani. Acest ajutor se stabilește în 1/8 parte din pensiunea cuvenită tatălui, dacă mama lor trăiește și primește pensiune. Dacă nu trăiește nici mama, fiecare copil are dreptul la 1/4 parte din pensiunea ce se cuvenia tatălui la data morții acestuia.

Dispoziții excepționale.

Art. 15. – Dacă un funcționar a servit 5 ani și moare înainte de a fi împlinit 10 ani, văduvei și copiilor li-se dă dreptul de a rescumpăra anii până la 10 ani – și vor primi pensiunea statutară fixată pentru 10 ani de serviciu.

Dacă văduva și copii nu rescumpără anii până la zece, vor primi văduva și copii împreună o escontentare definitivă egală cu salariul de bază și gradațiile pe ultimul an servit.

Art. 16. – Dacă un funcționar moare fără de a fi împlinit 5 ani de serviciu, văduva acestuia împreună cu copiii primesc o escontentare definitivi egală cu taxele vărsate la fond, fără dobândă.

Art. 17. – Orfanii funcționarilor amintiți la Art. 15 și 16, vor mai primi până la majoratul lor un ajutor anual extraordinar, care se va fixa de către Consistorul Eparhial la sfârșitul fiecărui an.

Art. 18. – Dacă un funcționar părăsește serviciul cu învoirea superiorității sale bisericești i-se restituie taxele anuale plătite la fond, fără dobânzi.

Dacă reintră în serviciul bisericeii, restituie suma primită, cu o dobândă de 5% și i-se compută anii serviți mai înainte.

Art. 19. – Când un funcționar iasă din serviciul bisericeii prin nerealegere, acela are drept la pensiunea ce i-s'ar cuveni după 10 ani de serviciu și dacă nu i-a împlinit, iar dacă are mai mulți ani, primește pensiunea după normele din acest statut, după câți ani de serviciu are.

Art. 20. – Dacă în decursul timpului s'ar observa că pensiile și ajutoarele întrec 80% din venitul anual, Consistorul Eparhial este în drept a face o reducere proporțională asupra tuturor pensiilor și ajutoarelor până la limita de mai sus.

Perdereea dreptului de pensiune.

Art. 21. – Dreptul de pensiune încetează:

1. Prin renunțare de bună voie.
2. Prin destituire în cale disciplinară, când perdereea dreptului la pensiune este a se anunța prin sentință.
3. Dacă funcționarul a trecut la altă confesiune.
4. Pentru văduvă dacă s'a măritat, ori duce viață imorală, sau dacă nu a trăit cu soțul.
5. Cu moartea celui pensionat și pentru copii când devin majori, sau se căsătoresc.

Dispoziții tranzitorii.

Art. 22. – Prezentul statut intră în vigoare cu data de 1 Aprilie 1921. Drepturile și datorințele fixate aici privesc toți funcționarii aflați la această dată în serviciu, precum și pe cei numiți ulterior.

Art. 23. – Membrii vechi ai fondului de pensiuni, cari beneficiază de pensiuni, respective de ajutoare, vor primi și mai departe din fondul de pensiuni pensiunea, respective ajutorul, ce li s'a garantat după statutele vechi.

Consistorul Eparhial poate acorda pe lângă pensiune și un ajutor de scumpete, în limitele fixate în Art. 20.

Ajutorul extraordinar ce-l acordă statul preoților deficienți, văduvelor și orfanilor nu se socotește în suma pensiunii și a eventualului spor de scumpete acordat de Consistorul eparhial.

Art. 24. – Funcționarii, cari au fost membrii la vechiul fond de pensiuni și sunt în restanță cu taxele, le vor achita, căci altfel se socotesc a fi intrat în serviciu numai cu data de 1 Aprilie 1921, de când li-s'a reținut taxa lunară, de 10% la acest fond.

Art. 25. – Cei ce sunt în regulă cu taxele și cei ce plătesc restanțele, primesc o pensiune combinată și anume: Pentru timpul până la 1 Aprilie 1921 primesc pensiunea ce li se cuvine după statutele vechi, iar pe timpul servit după 1 Aprilie 1921, procentele după anii serviți de atunci încoace și stabilite în prezentul statut.

Această dispoziție se referă și la pensionarea văduvelor și orfanilor.

Art. 26. – Membrii vechiului fond de pensiuni pot rescumpăra până la 20 ani din anii serviți înainte de 1 Aprilie 1921. Aceștia în decurs de maximum 10 ani – vor avea să întregască taxa fundamentală și taxele lunare pentru toți anii, ce vor rescumpăra conform prescrișelor prezentului statut și anume:

Celor cari își rescumpără până la 10 ani serviți înainte de 1 Aprilie 1921, li se vor reține din salariul lor lunar, pe lângă cele 10%, ce li se rețin din 1 Aprilie 1921 încoace, încă câte 10%, dar numai în atâția ani câți răscumpără și ținându-se cont de timpul când s'a început gradația.

Celor care își răscumpără dela 10 ani în sus până la maximum 20, li se vor reține din salarul lor lunar, pe lângă cele

10% ce li se rețin din 1 Aprilie 1921 încoace încă câte atâtea procente în decurs de 10 ani consecutivi câți ani răscumpără și ținându-se cont de timpul când s'au început gradațiile.

Taxele solvite în conformitate cu statutele vechi ale fondului de pensiuni se socotesc în cele 10-20% extraordinare, dar în. anii ultimi ai reținerilor. Le stă însă în drept tuturora să-și răscumpere respectivii ani în vreme și mai scurtă sau deodată.

Pensia se va stabili adăogându-se la anii serviți dela 1 Aprilie 1921 și anii răscumpărați dacă pentru aceștia s'au achitat taxele.

Cei ce au făcut servicii înafară de biserică și cărora Art. 11 le admite recunoașterea acestor ani de serviciu, vor cere această recunoaștere în scris dela Consistorul Eparhial în termen de un an dela votarea acestor statute – și anii recunoscuți și rescumpărați nu pot fi mai mulți de 10 ani.

Acordarea pensiunii.

Art. 27. – Pensiunea se acoardă și statorește de către Consistorul Eparhial în ședința plenară:

- a) La cererea celui îndreptățit.
- b) Din oficiu, dacă cineva a devenit neapt pentru serviciu în urma bătrânețelor, sau a unei boale incurabile. Din oficiu se decretează pensionarea și în cazuri disciplinare.

Art. 28. – Prezentul statut se poate modifica numai de către Sinodul Eparhial, cu majoritatea absolută a voturilor tuturor membrilor sinodali, adecă cu 31 voturi.

Propuneri de modificare se pot face numai de Consistor, unde este a se înainta ori ce cerere de modificare cel puțin cu 30 de zile înainte de întrunirea Sinodului. Cererile și propunerile prezentate direct Sinodului se supun la desbatere numai în sesiunea următoare celei în care au fost prezentate.

Art. 29. – Prezentul statut are putere retroactivă până la 1 Aprilie 1921 și se pune în practică cu data de 1 Iunie 1924, deocamdată provizor.

Cu executarea dispozițiilor acestui statut se însărcinează Consistorul, care va da o instrucție în această chestiune.

No. 59 Sin.

Votat în ședința a 6-a a sinodului eparhial, ținută la 7 Maiu st. nou 1924.

Nicolae Ivan m. p.
episcop.

Dr. Vasile Sava m.p.
notar general.

III. Regulament¹

**pentru asigurarea contra focului, a averilor
bisericești, școlare și fundaționale din Dieceza Ort.
Română a Vadului, Feleacului și Clujului.**

Art. 1. – În scopul ajutorării reciproce s-a decretat crearea unui fond de asigurare contra focului* fiind îndatorate toate comunele bisericești din dieceză a participa la acest fond de asigurare și de ajutorare reciprocă.

Art. 2. – Mențiunea fondului este asigurarea edificiilor bisericești, școlare și fundaționale, contra focului, precum și ajutorarea reciprocă în sensul Regulamentului de față.

Art. 3. – Acest fond se formează din contribuiri cu cari vor contribui comunele bisericești după valoarea averilor pe cari le-au asigurat.

Art. 4. – La acest fond au să se asigure edificiile bisericești, școlare și fundaționale, mai departe ornatele, odorele, cărțile rituale și alte mobiliare bisericești și școlare ale comunelor bisericești.

Art. 5. – Acest fond îl administrează Consistorul diecezan separat de celelalte fonduri în sensul Statutului Organic și a Regulamentelor în vigoare cunoscându-i-se acestui Consistor dreptul de a institui în mod provizor personalul necesar și a

¹ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924, Institutul de Arte Grafice „Ardealul” Cluj, Strada Memorandului 22, 1925, pp. 123-126.*

stabili normele de administrare pe lângă aprobarea ulterioară a Sinodului diecezan, anunțându-se totdeauna, că toate speșele de administrare ale acestui fond le poartă exclusiv numai fondul.

Art. 6. – Fondul se alimentează:

- a) din interesele fondului;
- b) din premiile de asigurare;
- c) din fondul de asigurare preluat dela Consistorul Arhidi-ecezan din Sibiu.

Art. 7. – Premiile de asigurare se fixează după fiecare 100 Lei asigurați în următoarele împrejurări:

a) Pentru edificiile confecționate din cărămidă sau peatră, acoperite cu țiglă, tinichea, eternit, arama, fer sau ciment 30 bani.

b) Pentru edificiile confecționate din cărămidă sau peatră, acoperite cu scânduri, șindrilă, trestie sau pae și pentru cele confecționate din lemn, acoperite cu țiglă, tinichea, eternit, aramă, fer sau ciment 60 de bani.

c) Pentru edificiile confecționate din lemn, acoperite cu scânduri sau șindrilă 80 de bani.

d) Pentru edificiile confecționate din lemn, cărămidă near-să sau din pământ bătut, acoperite cu pae sau trestie 2 Lei.

e) Mobilierul, odoarele bisericești, ornatele, cărțile rituale și orice alte recuzite bisericești sau școlare, cu 2 Lei.

Art. 8. – Premiile de asigurare le statorește Consistorul în conțălegere cu organele singuratecelor comune bisericești în conformitate cu valoarea obiectelor asigurate.

Art. 9. – Premiile de asigurare sunt a se plăti în fiecare an la cassa Consistorului diecezan din Cluj cel mult până la 1 Aprilie. Premiile neplătite până la acel termin, se vor încassa de Consis-tor pe cale legală.

Art. 10. – Nesolvirea la termen a premiilor trage după sine pierderea drepturilor asigurate.

Art. 11. – Daunele cauzate în averile asigurate la acest fond se plătesc din venitele fondului, până la valoarea reală a daunei suferite. Suma de despăgubire nici într'un caz nu poate trece peste suma asigurată.

Art. 12. – Spre scopul despăgubirii, orice daună cauzată prin foc, trebuie insinuate la Consistor prin proprietarul interesat cel mult în 8 zile.

Evaluarea are să se facă cel mult în 15 zile dela cazul de foc, iară plățirea în un termen de 30 zile dela evaluare.

Art. 13. – Dauna o constată exmisul Consistorului diecezan cu comitetul parochial concernent.

În caz de neînțelegere între acești doi factori, evaluarea daunei se face printr'un arbitru de 3 membri, compus din exmisul Consistorului și din al comunei bisericești, cari aleg pe al treilea și acest arbitru decide definitiv. Suma de despăgubire o fixează apoi Consistorul pe baza constatării făcute în conformitate cu acest Regulament.

Art. 14. – Dieceza în interesul fondului și al particularilor, poate reasigura obiectele mai de valoare și la altă societate de asigurare în contul și favorul fondului.

Art. 15. – Acest fond de asigurare e nealienabil și dacă în vre-un an, venitele fondului nu ar fi suficient pentru plățirea daunelor obvenite, Consistorul poate face o repartiție asupra comunelor bisericești în proporția sumelor asigurate, dar această repartiție la nici un caz nu poate trece peste jumătatea contribui anuale.

Art. 16. – Din venitul curat al fondului se formează un fond de garanție de 100.000 Lei. Completat acest fond, din venitul anual se pot vota ajutoare spre scopuri bisericești și școlare.

Art. 17. – Desființarea fondului sau schimbarea mențiunei sale, nu poate urma decât prin concluz al Sinodului diecezan, adus cu o majoritate de 2 terțialități a voturilor și numai atunci, dacă toate pretențiunile sunt achitate.

Propuneri de această natură pot veni numai prin sau dela Consistorul diecezan.

Dispozițiuni transitorii.

Art. 18. – Regulamentul acesta intră în vigoare cu 1 Ianuarie 1924.

Art. 19. – Averea fondului nu se poate împărți nici când între cei asigurați – ci în caz când fondul ar trebui să se desființeze, sinodul diecezan va dispune ce are să se întâmple cu averea fondului.

Nr. 63 Sin.

Votat în ședința sinodală a 6-a dela 7 Maiu 1924.

Ss **Nicolae Ivan**
episcop.

ss **Dr. Ioan Varga**
notar.

IV. Instrucțiune

pentru aplicarea fondului de penziuni al eparhiei ort. rom. a Vadului, Feleacului și Clujului¹.

§ 1. Diaconii, preoții, protopopii și profesorii institutului teologic, apoi asesorii, referenții, funcționarii, și oamenii de serviciu consistoriali din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, aflați în funcțiune la 1 Aprilie 1921, precum și cei din viitor, sunt membri de drept la fondul de penziuni al Eparhiei; înscrierea la fond li se face din oficiu, de către Consistor.

§ 2. Taxele de membri, fundamentale și lunare, fixate în art. 5, 6 și 26 din statut se rețin prin casseria consistorială din salariile funcționarilor.

Taxa fundamentală vărsată la fond nu se mai restituie, nici chiar în cazurile de escontenări, prevăzute la art. 15, 16 și 18 din statut.

§ 3. Timpul de serviciu se socotește dela ziua introducerii până la ziua pensionării funcționarului, cu excepția timpului de întrerupere a serviciului.

La statorirea penziei însă se consideră numai anii, după cari s'au achitat complet taxele fixate la art. 5, 6 și 26 din statut și în § 8 din Instrucțiune.

§ 4. Protopopii solvesc la fond și au dreptul de penzie și după salarul de bază de protopop dela stat.

¹ Renașterea III (1925), nr. 17 (26 apr.), pp. 2-4.

§ 5. Membrii vechiului fond de pensii — azi în funcțiune — cari în conformitate cu art. 26 din statut își rescumpără anii de serviciu dinainte de 1 Aprilie 1921, pentru anii rescumpărați participă la fond numai cu diferența taxei fundamentale și a celor lunare, fixate la art. 5 și 6 din statut. Aceia însă cari nu rescumpără din anii de serviciu dinainte de 1 Aprilie 1921, participă la fond cu întreaga taxă fundamentală fixată la art. 5 din statut și se consideră de membri acestui fond numai cu începere din 1 Aprilie 1921, la vechiul fond nu mai contribuiesc cu nimic, întrucât n'au ceva restanțe și la vremea sa, ei sau văduvele și copiii lor minori pe timpul de serviciu până la 1 Aprilie 1921 vor beneficia de penzia ce le-a garantat-o statutul vechiului fond, iar cu începere din 1 Aprilie 1921 de penzia ce le-o garantează statutul actual.

§ 6. Funcționarii, cari nu fuseseră în serviciul bisericii înainte de 1 Aprilie 1921, ori n'au fost membri la vechiul fond de pensii, intrând în serviciul bisericeii, în conformitate cu art. 11 din statut pot să-și rescumpere până la 10 ani din anii serviți mai înainte la biserică, învățământ, armată sau alte servicii de stat dacă contribuiesc la fond pentru anii rescumpărați cu taxele fundamentale și lunare fixate în art. 5 și 6 din statut.

§ 7. Dreptul de rescumpărare a anilor de serviciu dinainte de 1 Aprilie 1921 se poate obține numai pe baza unei petiții a funcționarului adresată și înaintată consistorului în termen de un an dela votarea acestui statut, respective dela introducerea funcționarului în serviciu.

§ 8. Dacă un funcționar a servit 5 ani și moare înainte de a fi împlinit 10 ani, văduva și copiii lui minori, cerând, pot obține favorul de a rescumpăra diferența anilor până la 10, achitând ei,

deodată sau în rate trimestriale, taxele lunare cuvenite, dar pe acest timp nu vor beneficia de penzia și ajutoarele prevăzute la art. 13, 14 și 15 din statut, decât numai după achitarea completă a taxelor pe cei 10 ani.

Acest favor de rescumpărare — cerându-l — îl pot obține și văduvele și copiii minori ai acelor membri ai fondului cari în temeiul art. 26 din statut începuseră să-și rescumpere anii de serviciu dinainte de 1 Aprilie 1921, dar între timp au murit, — dacă respectivele văduve sau minori continuă ei cu rescumpărarea mai departe a taxelor diferențiale până la achitarea lor completă; pe acest timp însă nu vor beneficia de penzia și ajutoarele prevăzute în statut, decât numai după achitarea deplină a taxelor pe toți anii de rescumpărat.

Rescumpărarea pentru mai mulți ani de câți prevede art. 15, ori i s'au acordat membrului în temeiul art. 26 din statut, nu pot obține nici văduva și minorii lui.

§ 9. De dreptul de penziune poate beneficia numai titularul, adecă membrul sau văduva, și minorii lui legitimi. Ajutoarele minorilor orfani și de mamă se solvesc tutorelui lor.

§ 10. Dreptul de penzie se pierde — pe lângă cazurile prevăzute la art. 21 din statut — și prin pierderea calității de cetățean român a membrului, văduvei și copiilor lui.

Copiii minori își pierd dreptul la ajutoarele prevăzute în statut și instrucțiune și:

1. dacă sunt pedepsiți prin sentință judecătorească pentru crimă sau delict difamante;
2. dacă ajung în situația de a se susține singuri;
3. dacă beneficiază de orișunde de burse ori ajutoare dela 500 lei în sus lunar și
4. dacă sunt primiți gratuit în vr'un orfelinat sau alt institut de caritate.

§ 11. Petițiile de pensionare ale funcționarilor sunt a se instrui cu:

1. extras de botez;
2. certificat despre continuitatea serviciului;
3. certificat medical;

4. certificat dela forul imediat superior despre incapacitatea purtării oficiului. Pensionarea o statorește plenul consistorului în baza procesului verbal de expertiză a 2 medici autorizați de consistor cu vizitarea petiționarului în prezența comisiei consitoriale de tagmă preoțească. Spesele expertizei medicale le supoartă anticipativ petiționarul.

Membrii fondului cari au împlinit anii de serviciu prevăzuți în art. 10, sau cari sunt a se pensiona din oficiu în temeiul art. 27 b) din statut sunt dispenzați dela vizita medicală.

§ 12. Petițiile de penzie a văduvelor și copiilor minori sunt a se instrui cu:

1. extras din matricula civilă și bisericească despre moartea membrului;

2. extras de botez a copiilor minori;
3. extras de căsătorie bisericească;

4. certificat dela oficiul parohial concernent despre domiciliul văduvei și minorilor; despre conduita morală a lor; că n'au fost pedepsiți pentru crimă sau delikte difamante; că aparțin bisericei ortodoxe române; că văduva a convețuit fără întrerupere cu soțul ei în cel puțin cei doi ani dinaintea morții lui și că după moartea lui nu s'a măritat;

5. certificat de cetățenie română;

6. copiii orfani și de mamă vor produce și extrasul despre moartea mamei lor.

§ 13. La statorirea cvantumului penziei se consideră numai anii întregi, iar la lichidarea ei numai lunile întregi; fracțiunile rămân fondului.

§ 14. Petițiile pentru penzie sau ajutoarele garantate de statut, intrate după cinci ani dela moartea membrului, nu se mai iau în considerare.

Penziile neridicate în decurs de cinci ani consecutivi de la scadență nu se mai lichidează și penzia se sistează pentru totdeauna.

Necunoașterea statutului fondului de penziuni și a instrucției lui nu alterează dispozițiile acestui §.

§ 15. Penzia văduvelor și copiilor minori se lichidează cu ziua întâi a lunei ce urmează morții membrului.

§ 16. Penzia profesorilor, asesorilor, funcționarilor și oamenilor de serviciu consistoriali, precum și a văduvelor și minorilor acestora, li-se solvește în rate lunare decursive, în schimbul chitanții lor timbrate și semnate în ordine; a celorlalți în rate treilunare decursive în schimbul chitanții lor semnată și timbrată în ordine și vizată de către oficiul parohial concernent.

§ 17. Oficiul parohial este îndatorat sub răspundere oficială și materială să avizeze consistoriul în restimp de cel târziu o lună, despre survenirea oricărui motiv de sistare a penziei din cele prevăzute la art. 21 din statut și 10 din instrucțiune în raza jurisdicțiunei sale oficiale.

§ 18. Taxa anuală cu care are să contribuie la fond fiecare parohie singură sau cu filia dimpreună în proporția averei filiei este a se solvi în termenul și conform dispozițiilor consistoriale.

Clasificarea parohiilor precum și proporția contribuției dintre materă și filie cu raport la această taxă, le statorește consistorul după avizul organelor protopopești.

§ 19. Sub jumătate venitele preoțești dintr'o parohie vacanță, cari în temeiul art. 8 pct. 2 din statut revin fondului de penziuni, se înțelege jumătate din venitele preoțești din parohie afară de venitele stolari plus 10% din retribuția dela stat a administratorului parohial.

În temeiul raportului oficiului protopopesesc concernent despre devenirea în vacanță a unei parohii, consistorul numește administrator parohial, cu ordinul de a consemna veniturile preoțești din parohia vacanță într'un tablou. În baza acestui tablou verificat și promovat de oficiul protopopesesc sub răspundere oficială și materială, consistorul stabilește veniturile preoțești, a căror jumătate, — dimpreună cu cele 10% din retribuția dela stat a administratorului parohial, — se rețin din salariul administratorului parohial, — se rețin din salariul administratorului la casseria consistorială.

Reținerea celor 10% din retribuția dela stat începe cu ziua întâi a luniei ce urmează numirii administratorului parohial, iar reținerea sumei echivalente jumătății veniturilor preoțești din parohie câtă vreme e în vigoare dispoziția §-lui 26 din „Regulamentul pentru parohii” congresual, — începe numai după un an dela data devenirii în vacanță a parohiei.

§ 20. Administratorii protopopești, dacă au în biserică și alt oficiu sistemizat, contribuie la fond cu 10% din salariul dela stat de administratori protopopești, care li-se reține cu ziua întâia a luniei ce urmează numirii de administratori protopopești.

§ 21 Discurile dela Florii și a doua zi de Rusalii — după jurnalizarea lor la intrate și eșite — oficiul parohial are a le înainta cu raport oficiului protopopesesc în termen de 15 zile dela purtarea lor, iar oficiul protopopesesc le înaintează îndată consistorului însoțite de un raport și tablou general.

§ 22. Fondul de penziuni se administrează de către consistorul eparhial.

1. Plenul consistorial notifică senatului epitropesc:

- a) penzionările și penziile;
- b) taxele anuale ale parohiilor;
- c) instituirea asesorilor consistoriali și profesorilor Institutului teologic, cu toate datele necesare la statorirea anilor de serviciu;

d) devenirea în vacanță a protopopiatului și numele, domiciliul și data numirii administratorului protopopesc;

e) hirotesia și data introducerii protopopilor;

f) alte date necesare, ce se țin de căderea sa.

2. Senatul bisericesc notifică celui epitropesc:

a) devenirea în vacanță a parohiei și numirea administratorului parohial;

b) hirotonirea și introducerea diaconilor și preoților cu datele necesare la statorirea anilor de serviciu;

c) data începerii gradațiilor la salariile preoților și protopopilor;

d) pedepsele în bani aplicate preoților și

e) alte date ce se țin de căderea sa.

3. Senatul epitropesc:

a) ține evidență despre incurgerea la termin a taxelor, discurilor și competențelor dela parohiile și protopopiatele vacante;

b) notifică casseriei consistoriale cvantumul taxelor și penziilor și toate schimbările de membri și taxe obveninde;

c) lichidează penziile, escontentările și ajutoarele.

4. Casseria consistorială:

- a) face reținerea taxelor membrilor;
- b) încasează venitele fondului;
- c) solvește penziile și ajutoarele și
- d) administrează fondul de penziuni conform normelor și ordinelor consistoriale purtând:
 - e) registru despre membri și solvirile lor la fond;
 - f) registru despre penzionari și penziile lor;
 - g) indice alfabetic despre penzionari;
 - j) evidență despre taxele și discurile din parohii;
 - i) evidență despre veniturile din parohiile și protopopiatele vacante, precum și despre celelalte venituri prevăzute în art. 4 din statut.

§ 23. Dispozițiile din instrucțiunile anterioare se abrogă.

Cluj, din ședința consistorului plenar, ținută la 5 Martie 1925.

L. Curea
(ss.) secretar.

Nicolae Ivan
(ss.) episcop.

V. Statutul¹

Fondului de penziuni al Eparhiei Ortodoxe-Române a Vadului, Feleacului și Clujului.

Dispoziții generale.

Art. 1. – Se înființează sub titlul „Fondul de penziuni al Eparhiei ort. române a Vadului, Feleacului și Clujului”, un fond pentru penzionarea salariaților eclesiastici ai acestei Eparhii.

Art. 2. – Acest fond este proprietatea Eparhiei și se administrează de Consiliul Eparhial.

Art. 3. – Participarea la acest fond este obligatorie pentru toți cei amintiți la Art. 1 pe cari prezentul statut îi cuprinde sub numirea colectivă de „salariați”.

Mijloacele.

Art. 4. – Fondul se compune din:

1. Partea a treia primită ca competență din fondul de penziuni al Archidiecezei din Sibiu.

2. A patra parte din veniturile fondului preoțesc (fost rudolfin).

3. Partea ce se primește pentru ajutorarea preoteselor văduve din veniturile fondului comun al tipografiei Arhidiecezane, eventual al tipografiei eparhiale.

Se alimentează din:

1. Taxele fundamentale.
2. Taxele lunare.

¹ *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926, Tiparul Tipografiei Eparhiale Ortodoxe Române, Cluj, 1926, pp. 73-80.*

3. Taxele comunelor bisericești.
4. Jumătate venitul din parohiile vacante.
5. Discuri.
6. Taxele impuse candidaților la examenul de capacitate preoțească și solicitanților de certificate și duplicate de diplome.
7. Pedepsele aplicate de autoritățile bisericești în favorul acestui fond.
8. Eventual ajutor de stat.
9. Donațiuni și legate.
10. Dobânzi după capital.
11. Alte venituri incidentale

Taxe fundamentale și lunare.

Art. 5. – Fiecare salariat este dator a plăti o taxă fundamentală, egală cu salarul său de bază și gradațiile respective avansările pe o lună. Acest salar de bază de pe o lună se achită în rate egale lunare, în decurs de un an dela intrarea în serviciu. Gradațiile, respective avansările se plătesc în luna în care s'a acordat gradația sau s'a făcut avansarea.

Art. 6. – În afară de taxa fundamentală fiecare salariat mai plătește o taxă lunară de 10% dela salariile de bază și gradațiile de totdeauna. Atât taxa fundamentală cât și taxa lunară se reține de către casierie care face plata salarului.

Contribuția parohiilor.

Art. 7. – Comunele bisericești plătesc:

1. Taxă anuală: Fiecare parohie de clasa I. = 100 lei; de clasa II. = 60 lei și de clasa III. = 40 lei.
2. Jumătate din veniturile preoțești în caz de vacanță, cu restricțiunile din § 26 al Regulamentului pentru parohii.

3. Discurile speciale purtate în acest scop la Duminica Floriilor și a doua zi de Rusalii în fiecare an.

Taxele pentru examene și certificate.

Art. 8. – Fiecare candidat la examenul de capacitate preoțească, precum și candidatul la examenul de profesor, va achita în favorul acestui fond suma de 100 lei.

La extradarea certificatelor oficiale sau duplicatelor acestora, se va plăti tot în favorul acestui fond, câte o taxă de 50 lei.

Dreptul la penziune.

Art. 9. – Drept la penziune au, dacă au achitat în regulă taxele fundamentale și lunare:

A) 1. Diaconii, preoții și protopopii, după un serviciu de 40 ani.

2. Ceilalți salariați, după un serviciu de 35 ani.

Toți salariații au drept la o penziune egală cu salariul de bază și gradațiile ce le primeau în ultima lună a funcționării lor.

B) 1. Oricare salariat, care devine neapt de serviciu sau angajamentul lui atâră de la o alegere și n'a mai fost reales, are drept la penziune dacă a împlinit 10 ani de la intrarea sa în serviciu. Penziunea acestuia se va stabili în 40% de la salariul de bază și gradațiile ce le-a avut în ultima lună a anului al zecelea.

2. De la 10 ani în sus se mai adaugă pentru fiecare an împlinit:

a) la diaconi, preoți și protopopi 2%.

b) la ceilalți salariați $2\frac{4}{10}\%$ de la salariul avut la data pensionării lor.

Penziunea se socotește după salariul de bază și gradații, fără alte sporuri și nici la un caz nu va fi mai mare decât salariul și gradațiile, respective avansările, primite în ultima lună a funcționării.

La penziunea văduvelor și orfanilor preoților se socotește ca limită maximă 35 ani de serviciu; această dispoziție nu privește pensionarea preotului însuși.

Art. 10. – Salariaților li se socotesc ca ani de serviciu, în cadrele Art. 27 și anii serviți în învățământ sau în altă funcțiune bisericească și școlară din alte Eparhii, dacă au achitat la acest fond toate taxele prescrise și pentru acest timp și dacă n’au trecut peste etatea de 40 ani la intrarea în serviciul Eparhiei noastre.

Asemenea se vor socoti, cu considerare la timpurile excepționale, și anii serviți în învățământ sau în altă funcțiune bisericească și școlară din alte Eparhii, dacă au achitat la acest fond toate taxele prescrise și pentru acest timp și dacă n’au trecut peste etatea de 40 ani la intrarea în serviciul Eparhiei noastre.

Asemenea se vor socoti, cu considerare la timpurile excepționale, și anii serviți în armată, ca mobilizați în alte servicii de stat la întregirea neamului, dacă își achită toate taxele pe acest timp. Anii de mai sus se socotesc și dacă respectivul a funcționat numai cu titlu provizor.

Art. 11. – Salariații cari primesc o penziune după alt serviciu avut, vor primi dela acest fond, penziune numai pentru timpul servit la Eparhie.

Art. 12. – Dacă salariatul moare după un serviciu de cel puțin 19 ani, văduva legitimă a acestuia, are drept la jumătate penziunea, ce se cuvenea soțului la data morții, dar numai în cazul, când la data aceasta a avut cel puțin 2 ani împliniți de căsătorie cu dânsul ca salariat.

Art. 13. – Copiii legitimi ai salariatului sau pensionarului încetat din viață, după un serviciu de cel puțin 10 ani împliniți vor primi: un copil 20%, doi copii 35%, iar trei sau mai mulți 50% din penziunea părintelui.

Penziunea copiilor se împarte egal între toți copiii.

Când din diferite cauze copiii minori ai salariatului sau penzionarului sunt puși sub tutele diferite, penziunea văduvei se va reduce la jumătate din drepturile sale, iar diferența se va adăoga la penziunea copiilor.

Copii de ambele sexe au dreptul la penziune până la etatea de 18 ani împliniți. În caz când aceștia sunt în continuare de studii sau nu au posibilitatea de a se întreține singuri, vor primi penziunea până la 21 ani împliniți. Fetele căsătorite înainte de etatea de 18 ani vor primi dreptul lor de penziune, numai până la data căsătoriei.

Art. 14. – Copiii, a căror mamă se va remărita, se vor trata ca orfani.

Orfanii de tată și de mamă au dreptul la penziune după cum urmează: un singur copil 50% din penziunea cuvenită autorului său, 2 copii 75%, iar 3 sau mai mulți copii întreaga penziune.

Dispoziții excepționale.

Art. 15. – Dacă un salariat a servit 5 ani, și moare înainte de a fi împlinit 10 ani, văduvei și copiilor li se dă dreptul de a rescumpăra anii până la 10 ani și vor primi penziunea statutară, fixată pentru 10 ani de serviciu.

Art. 16. – Dacă un salariat moare fără a fi împlinit 5 ani de serviciu, văduva acestuia împreună cu copiii vor primi o escontentare definitivă egală cu taxele vărsate la fond, fără dobânzi.

Art. 17. – Orfanii salariaților amintiți la art. 15 alineatul prim, pot primi până la majoratul lor, un ajutor anual extraordinar, care se va fixa de către Consiliul Eparhial, la sfârșitul fiecărui an.

Art. 18. – Începând cu punerea în aplicare a statului prezent, în caz de moarte a salariatului sau penzionarului, familia acestuia, dovedind o situație materială precară, are drept la un ajutor de înmormântare, egal cu de trei ori salariul de bază și gradațiile, respective egal cu de trei ori penziunea lunară a defunctului.

Cererea pentru acest ajutor se va adresa de cei în drept Consiliului Eparhial cel târziu în decurs de 3 luni dela data morții respectivului.

Art. 19. – Dacă un salariat părăsește serviciul cu învoirea superiorității sale bisericești, sau devine neapt de serviciu, i se restituie taxele anuale plătite la fond, fără dobânzi.

Dacă reîntră în serviciul Eparhiei, restituie suma primită cu o dobândă de 5% și i se compute anii serviți mai înainte.

Art. 20. – Când un salariat iese din serviciul Eparhiei prin nerealegere, acela are drept la penziunea, ce i s'ar cuveni după 10 ani de serviciu și dacă nu i-a împlinit, iar dacă are mai mulți ani primește peziunea după normele din acest statut, după câți ani de serviciu are.

Art. 21. – Dacă în decursul timpului s'ar observa că penziile și ajutoarele întrec 80% din venitul anual, Adunarea Eparhială este în drept a face o reducere proporțională asupra tuturor penziilor și ajutoarelor până la limita de mai sus.

Pierderea dreptului de penziune.

Art. 22. – Dreptul de penziune încetează:

1. Prin renunțare de bună voie sau prin părăsirea arbitrară a postului.
2. Prin destituire în cale disciplinară și atunci pierderea dreptului la penziune este a se enunța prin sentință.

3. Dacă salariatul a trecut la altă confesiune.
4. Pentru văduvă: dacă s'a măritat, ori duce o viață imorală, sau dacă și-a părăsit soțul fără motiv.
5. Cu moartea celui pensionat.
6. Pentru copii: când devin majori sau se căsătoresc.

Dispoziții tranzitorii.

Art. 23. – Acest statut intră în vigoare deocamdată provizor, la data votării lui de către Adunarea Eparhială.

Art. 24. – Pensionarii, al căror drept la penziune s'a deschis înainte de intrare în vigoare a prezentului statut, vor beneficia de penziunile și ajutoarele stabilite în sarcina fondului de penziuni în conformitate cu normele statutelor, care erau în vigoare la data deschiderii dreptului lor la penziune, fără a putea cere modificări, acordate de prezentul statut.

Consiliul Eparhial poate acorda, pe lângă penziune și un ajutor de scumpete, în limitele fixate la Art. 21.

Ajutorul extraordinar, ce-l acordă Statul preoților deficienți, văduvelor și orfanilor, nu se socotește în suma penziunii și a eventualului spor de scumpete, acordat de Consiliul Eparhial.

Art. 25. – Se consideră membri la fondul penziuni toți salariații eparhiei aflați în serviciu efectiv la data intrării în vigoare a prezentului statut. Anii, cu cari se vor considera însă îndreptățiți la penziune, sunt diferiți, după următoarele categorii:

1. Se vor calcula complet la dreptul de penziune toți anii efectiv serviți la Eparhie dela 1 Aprilie 1921, dela care dată s'au făcut reținerile de 10% dela salarul fundamental avut.
2. Anii serviți înainte de 1 Apriliei 1921, nu contează la dreptul de penziune stabilit în acest statut.

3. Totuși, pentru anii serviți înainte de 1 Aprilie 1921, se recunosc următoarele drepturi, alternative după alegerea membrului:

a) Ținând seamă de drepturile câștigate, membrul poate cere stabilirea separată a sumei ce-i compete în conformitate cu statutele, cari erau în vigoare înainte de 1 Aprilie 1921 pentru anii serviți până la această data, beneficiind astfel de o penziune combinată, care se constituie din suma acordată de statutele în vigoare înainte de 1 Aprilie 1921 pentru anii serviți până aci și din suma cuvenită în conformitate cu prezentul statut pentru anii serviți după 1 Aprilie 1921.

b) Ori va putea cere rescumpărarea anilor serviți înainte de 1 Aprilie 1921, în conformitate cu dispozițiile art. 26 din prezentul statut, pentru a beneficia de o penziune unitară.

Art. 26. – Salariații – membri la vechiul fond de penziuni, din anii serviți înainte de 1 Aprilie 1921, își pot rescumpăra până la 20 ani, dacă o cer aceasta într’o cerere specială, adresată Consiliului Eparhial, până cel târziu la 1 Octomvrie 1926, prin care se vor obliga să-și completeze taxele diferențiale – fundamentale și lunare – pe toți anii ce și-i rescumpără.

Complectarea acestor taxe se va face prin rețineri speciale din salariul lor lunar la cassieria Consiliului Eparhial.

Cvantomul acestor rețineri speciale se va socoti asupra salariilor avute de ei, respective prevăzute de bugetul Statului, la 1 Aprilie 1921, – și se va face;

a) pentru cei ce-și rescumpără mai puțin de 10 ani, în decurs de 2 ani;

b) pentru cei ce-și rescumpără 10 sau mai mulți ani, în decurs de 4 ani, în rate lunare egale și începând cu 1 Octomvrie 1926.

Penziunea acestora se va stabili adăogându-se la anii serviți dela 1 Aprilie 1921 și anii rescumpărați.

Art. 27. – De favorul rescumpărării prin rețineri vărsate ulterior și în condițiile și cvantumul stabilit la art. precedent, pot beneficia și salariații cari au făcut servicii în afară de biserică, întrucât Art. 10 le admite recunoașterea acelor ani, clacă vor cere acest favor în scris dela Consiliul Eparhial până la 1 Octomvrie 1926, iar cei din viitor, în decurs de 3 luni dela intrarea lor în serviciul Eparhiei. Anii recunoscuți ai acestora însă nu pot fi mai mulți de 10 ani.

Art. 28. – Salariații, cari au fost membri la vechiul fond de penziuni și sunt în restanță cu taxele, le vor achita până la 1 Octomvrie 1926, căci altfel se socotesc a fi intrat în serviciu numai cu data de 1 Aprilie 1921, de când li s'a reținut taxa lunară 10% la acest fond.

Acordarea penziunii.

Art. 29. – Penziunea se acordă și statorește de cătră Consiliul Eparhial în ședința plenară:

a) La cererea celui îndreptățit.

b) Din oficiu se decretează pensionarea și în cazuri disciplinare.

Art. 30. – Prezentul statut se poate modifica numai de către Adunarea Eparhială, cu majoritatea absolută a voturilor tuturor membrilor Adunării, adecă cu 31 voturi.

Propuneri de modificare se pot face numai de Consiliul Eparhial, unde este a se înainta ori ce cerere de modificare cel puțin cu 30 de zile înainte de întrunirea Adunării Eparhiale. Cererile și propunerile prezentate direct Adunării Eparhiale, se supun la desbatere numai în sesiunea următoare celei, în care au fost prezentate.

Art. 31. – Statutul prezent scoate din vigoare pe cel votat în ședința a 6-a a Sinodului Eparhial din 7 Maiu 1924, sub Nr. 59 Sin.

Cu executarea prezentului statut se încredințează Consiliul Eparhial, care va da o instrucțiune în această chestiune.

Nr. 36. Adun. Ep.

Votat în ședința a 3-a a Adunării Eparhiale, ținută la 4 Maiu 1926.

(ss.) **Nicolae Ivan**
episcop.

(ss.) **Dr. Vasile Sava**
notar general.

VI. Regulament¹

pentru ocuparea locurilor vacante de preoți parohi și de preoți ajutori în eparhiile unde nu se practică alegerea.

Art. 1. – Îndată ce o parohie s'a declarat vacantă protopopul redactează și trimite spre publicare toate condițiunile concursului, la curierul sau buletinul eparhial.

Taxa de publicare se stabilește de Consiliul eparhial.

În publicare se va arăta:

- a) Numele parohiei cu filialele și cătunele ce-i aparțin.
- b) Numărul sufletelor din parohie și filiale.
- c) Cât pământ cultivabil are?
- d) Cât salar se dă dela stat?
- e) Dacă are sau nu casă parohială?
- f) Ce alte venituri sigure mai are?

Art. 2. – Până în termin de una lună zile dela data publicației, doritorii a ocupa parohia vacantă, trebuie să înainteze protopopiei respective cererile însoțite de actele necesare.

Art. 3. – Orice vacanță de parohie se completează prin înaintare, transferare, sau prin o noua hirotonie.

¹ *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926, Tiparul Tipografiei Eparhiale Ortodoxe Rom., Cluj, 1926, pp. 85-87.*

Art. 4. – Acel care solicită transferarea, va alătura la cererea sa:

a) Dovadă că are o vechime de cel puțin 3 ani în parohia de unde voește a se transferă.

Excepție dela aceasta regulă se poate face în caz de forță majoră, cu avizul Consiliului eparhial.

b) Memoriu asupra activității sale, religioasă, morală, socială și economică, cum și asupra felului în care a îndeplinit ordinele chiriarhale.

c) Dovada că n'a fost pedepsit de Consistoriu.

Art. 5. – Protopopul respectiv, primind cererile și actele, le va examina cu toată atențiunea și va raporta, dându-și părerea motivată asupra lor, în urma unei inspecțiuni speciale făcute în parohia în care a servit până atunci. Dacă candidații n'au actele în regulă, cererile nu se vor lua în seamă.

Art. 6. – Raportul protopopului cu actele în cauză se trimit Chiriarhiei, care o predă spre studiere și refeire Consiliului eparhial, secția bisericească (Art. 144, lit. h) Statut).

Art. 7. – Chiriarhul, primind referatul Consiliului, dacă îl găsește întemeiat, îl aprobă; dacă nu, sau hotărăște a se face o noua publicație pentru ocuparea locului vacant, sau poate numi pe care va crede de cuviință dintre ceilalți candidați.

Dacă în parohia devenită vacantă este un preot ajutor, el poate fi avansat paroh, cu obligațiunea de a îndeplini condițiunile de studii și a prezenta memoriul în privința activității sale pastorale, asupra cărei Consiliul eparhial va referi.

Art. 8. – La orice transferare, se preferă preoții parohi, apoi cei ajutători din eparhie; se pot transfera și din alte eparhii, dacă prezintă condițiuni superioare.

Art. 9. – La transferări se ține seamă de gradul de studiu al candidaților.

Diplomații Seminariului nu se pot transferă la orașe.

Preoții hirotoniți pe baze de legi și dispoziții excepționale pentru anumite parohii din anumite provincii, nu se pot transfera decât în parohii similare din aceeași provincie.

Art. 10. – Când o parohie vacantă nu se poate ocupa prin avansare sau transferare, se va aproba o nouă hirotonie.

Art. 11. – Candidatul care va solicita hirotonia, va trimite protopopului cererea sa însoțită de următoarele acte:

- a) Act de naștere și botez.
- b) Diploma de absolvire a studiilor teologice, cum și testimoniile studiilor anterioare.
- c) Act de situația militară.
- d) Act de căsătoria civilă și religioasă.
- e) Certificat de purtarea avută, dela preotul din parohia unde trăește, dacă a absolvit școala mai de mult.
- f) Certificat de ocupația avută după terminarea școalei teologice.

Dacă nu este preot acolo, va prezenta certificat dela protopopul respectiv.

Art. 12. – La recomandarea și aprobarea pentru hirotonie se va urma conf. Art. 5-7 din acest regulament.

Art. 13. – Aceleași dispozițiuni se vor păzi și la ocuparea locurilor vacante de preoți ajutători.

Art. 14. – Acest regulament intră în vigoare pe data publicării lui.

Nr. 47/927 concl. ad. ep.

Aprobat provizor pentru Eparhia Clujului.

Din ședința adunării eparhiale dela 24 Mai 1927.

Dr. Vasile Sava m. p.,
notar general.

Nicolae Ivan m. p.,
episcop.

VII. Regulament¹

pentru „Fondul jubilar Episcopul Nicolae Ivan”.

Întemeierea fondului.

Art. 1. – „Fondul jubilar Episcopul Nicolae Ivan” s’a întemeiat în baza concluzului Adunării eparhiale a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, dat sub Nr. 11 din ședința dela 19 Mai 1930, la propunerea membrului Alexandru Lapedatu, prezentată în ședința din 18 Mai 1930 sub Nr. 7 al aceleiași Adunări eparhiale.

Propunerea și hotărârea sunt de următorul cuprins:

„Din fericitul prilej al împlinirii a 75 ani de viață a Prea Sfințitului nostru Episcop și a 10 ani de vrednică și rodnică păstorire în aceasta de Dumnezeu păzită Eparhie a Vadului, Feleacului și Clujului, se cuvine, cred, ca Adunarea eparhială să deie espresie, în chip concret și mai durabil, sentimentelor sale de gratitudine și recunoștință față de prea respectatul și venerabilul său părinte și stăpân sufletesc.

În acest scop, pentru eternizarea numelui și activității sale ca prim Episcop al Eparhiei noastre, ca ctitor, deci și organizator al așezămintelor și orânduelilor ei bisericești, culturale și naționale, socot că cel mai bun și nimerit mijloc ar fi crearea unei fundațiuni, care să-i poarte numele și din ale, cărei resurse să se promoveze unul din scopurile mai urgente și mai trebuincioase ale instituțiunii noastre.

¹ *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1931, Tiparul Tipografiei Eparh. Ort. Rom., Cluj, 1932, pp. 82-85.*

În consecință îmi iau voie să propun ca în aceasta primă sedință festivă a ei, Adunarea eparhială să ieie asupra-i inițiativa și grija înființării și realizării unei asemenea fundațiuni, rugând pe Prea Sfințitul Episcop jubilant să binevoiască a determina dânsul, după cea mai bună conștiință și chibzuință, scopul cărui urmează să servească, iar organele competente ale Eparhiei să reglementeze modul de instituire și funcționare a acestei fundațiuni.

În convingerea că în acest fel ne împlinim o dorință vie și o datorie scumpă a sufletului nostru plin de afecțiune și de mulțumire pentru vrednicul nostru Arhiepiscop, rog Adunarea eparhială să primească propunerea ce fac, iar pe Prea Sfințitul Episcop să binevoiască a o agreea ca o dovadă a armonioasei noastre conlucrări timp de zece ani în această adunare, întru lauda lui Dumnezeu, mărirea bisericii și fericirea patriei" (Concluzul Nr. 7.).

„Adunarea eparhială în unanimitate și cu însuflețire decide:

a) în semn de meritată recunoștință pentru activitatea neodihnită și rezultatele strălucite cu cari și-a împodobit Prea Sfințitul nostru Episcop cei 10 ani de păstorire, se înființează „Fondul Episcop Nicolae Ivan”;

b) Modul lui de administrare ca și scopurile pentru cari urmează să fie întrebuințate veniturile lui, rămân în competența Prea Sfințitului Episcop Nicolae;

c) Pentru alimentarea inițială a fondului se destină:

1. Lei 100.000 din veniturile pe 1930 ale pădurii pusă la dispoziția Eparhiei prin reforma agrară.

2. Donațiunea de 10.000 Lei oferită de Societatea Femeilor ortodoxe române din Cluj.

3. Donațiunea de 10.000 Lei oferită de un distins Membru al Adunării eparhiale, care ține să rămână deocamdată neștiut.

4. Donațiunea de 10.000 Lei a părintelui protopop stavrofor Vasile Gan.

5. Donațiunea de 5.000 Lei a d-lui Dr. Eugen Nicoară, membru al Adunării eparhiale.

6. Sumele benevole ce le vor oferi membrii Adunării noastre, precum și instituțiunile și membrii clerului și credincioșii Eparhiei” (Concluzul Nr. 11.).

Art. 2. – Scopul „Fondului jubilar Episcopul Nicolae Ivan” este ca din venitele lui să se ajute tineri absolvenți ai Academiei noastre teologice din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, ca să-și continue și perfecționeze studiile la facultăți teologice din patrie ori din străinătate, și în lipsa acestor tineri să se deie burse studenților în teologie dela Academia noastră, cu purtări morale distinse, cu examene în regulă și majoritatea cu note foarte bune și lipsiți de mijloace. Preferiți vor fi tinerii cu bacalaureat.

Art. 3. – Bursele și ajutoarele le votează Consiliul eparhial în secția administrativ-bisericească, în bază de concurs. Acelea nu pot fi mai mari ca venitul anual al fondului, după ce s’a detras din el taxa administrativă și s’a rezervat din acel venit 20% pentru capitalizare perpetuă.

Art. 4. – Ofertele pentru augmentarea fondului reprezintă suma de 365.945 Lei, din care până azi s’a incasat 302.585 Lei. Restul de 63.360 Lei se va incasa în decursul acestui an.

Tabloul ofertelor se anexează la acest act.

Art. 5. – Fondul se poate investi și în realități, când va fi ajuns la o sumă mai mare, dacă acelea realități vor garanta rentabilitate sigură.

Art. 6. – Înaintea forurilor judecătorești și de stat fondul va fi reprezentat prin Episcopul, ori prin un delegat al Consiliului eparhial.

Art. 7. – Episcopul nu-și rezervă nici un drept asupra administrării fondului, rămânând în vigoare dispozițiile regulamentare în vigoare la administrarea averilor bisericești.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 6 Mai 1931.

(ss) **Nicolae Ivan,**

Episcop.

(L. S.)

(ss) **Laur Curea,**

secretar eparhial.

Nr. 28/1931 Ad. ep.

APROBAT

Din ședința Adunării eparhiale dela 12 Mai 1931.

(ss) **Nicolae Ivan,**

Episcop.

(ss) **Dr. Vasile Sava,**

notar general.

VIII. Regulament

„Fondul ajutorului preoțesc”

al preoției ortodoxe române

din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului¹

Art. 1. Pentru a feri familia preoțească de lipsurile dureroase și de umilințele la cari poate fi expusă cu prilejul trist al morții preotului, preoția din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, inclusiv profesorii Academiei teologice, profesorii de religie și funcționarii Consiliului eparhial, cu asentimentul și concursul binevoitor al Consiliului eparhial, se asociază și creiază prin contribuțiuni obligatorii un fond, denumit „FONDUL AJUTORULUI PREOȚESC”, din care să se dea ajutoare momentane familiilor membrilor decedați ai acestei asociații.

Art. 2. Membri ai acestui fond sunt și vor fi în mod obligatoriu toți preoții, profesorii Academiei teologice, profesorii de religie și funcționarii Consiliului eparhial de azi și din viitor, în funcție sau penzionari din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, în baza datoriei lor morale la ajutorare reciprocă și a declarațiunei lor în scris de aderență integrală la cele cuprinse în acest regulament, care se verifică de acești membri în congresul lor general și se aprobă de Consiliul eparhial și de Adunarea eparhială.

Art. 3. Acest fond formează proprietatea membrilor lui, enumerați în Art. precedent.

¹ *Renașterea*, IX (1931), nr. 29-30 (19 iul.), pp. 3-4.

Art. 4. Cotizațiile obligatorii de membru sunt:

a) o cotizație unică de fondare de 200 (două sute) Lei la înscriere și

b) cotizațiile lunare de regie de câte 100 (una sută) Lei vreme de 25 ani consecutivi respective numai până la moartea membrului contribuabil, dacă aceasta survine mai degrabă.

Aceste cotizații se achită la Cassieria Consiliului eparhial din Cluj, prin reținere din salariul sau penziunea membrului sau prin achitare directă de către el.

Art. 5. La moartea unui membru contribuabil al fondului, familia sau persoana încredințată cu înmormântarea lui, ridică imediat dela Cassieria Consiliului eparhial, în baza dovezii despre deces și a chitanței vizate de autoritatea imediat superioară, un ajutor preoțesc în suma de 50.000 (cincizeci mii) Lei plus toate cotizațiile lunare de regie solvite la fond de către membrul decedat.

Art. 6. Calitatea de membru al acestui fond încetează:

a) prin deces;

b) prin neachitarea cotizațiilor lunare de regie scadente, — indiferent de cauză, — vreme de 6 luni consecutive și

c) prin ieșirea membrului din serviciul bisericesc al Eparhiei. În acest caz din urmă însă îi stă deschisă respectivului alternativa de a-și cere și reprimi cotizațiile lunare de regie solvite de el până atunci, dar fără dobânzi, sau de a continua să rămână membru al fondului și mai departe, obligându-se la achitarea regulată a restului cotizațiilor sale lunare.

Art. 7. Din cotizațiile de fondare, escedente, donațiuni, capitalizări, dobânzi etc., cari constituiesc veniturile fondului, se creiază „Fondul de rezervă al ajutorului preoțesc”, care fond

după trecerea celor 25 ani de ființare, menționați la Art. 4, își va putea amplifica scopul în înțelesul ca să se distribuie din el și ajutoare membrilor în viață ai lui, ca de pildă ajutoare pentru infirmitate, boală sau de altă natură.

Art. 8. „Fondul ajutorului preoțesc”, cu toate evidențele lui despre membrii contribuabili, decese, ajutoare, fond de rezervă etc., se conduc și administrează în registre speciale și după normele de administrație bisericească în vigoare, de Consiliul eparhial în colaborare cu un comitet special compus din trei reprezentanți autorizați ai congresului membrilor contribuabili.

Art. 9. Fiecare caz de deces de membru, de ajutor preoțesc, precum și fiecare bilanț de gestiune anuală încheiată a fondului, se publică în organul oficial „Renașterea”.

Art. 10. Modificarea acestui regulament sau eventuala desființare a „Fondului ajutorului preoțesc” se va putea face numai la cererea și în baza votului a două treimi din numărul total al membrilor contribuabili la acea dată, vot exprimat nominal în congresul general al membrilor anume convocat.

Art. 11. În cazul desființării „Fondului ajutorului preoțesc” în condițiile prevăzute la Art. precedent, din întreaga lui avere, inclusiv „Fondul de rezervă”, se vor restitui întâi, proporțional sau integral dacă se va putea, cotizațiile lunare de regie solvite până atunci de membrii contribuabili încă în viață la acea dată, iar eventualul rest va rămâne în administrarea Consiliului eparhial, ca un fond de caritate pe seama familiilor preoțești avizate din Eparhie.

Art. 12. Acest regulament respective „Fondul ajutorului preoțesc” se activează cu începere dela 1 Iulie 1931.

Cluj, din Congresul preoțesc al Eparhiei Vadului, Feleacului
si Clujului, ținut la 26 Iunie 1931.

Președinte:
Dr. S. Stanca.

Raportor:
Andrei Ludu.

Secretar:
Dumitru Antal.

*

Nr. 4606—1931.

A P R O B A T !

Cluj, din ședința Consiliului eparhial
ținută la 3 Iulie 1931.

Nicolae Ivan, Episcop.

Laur. Curea, secretar.

IX. Circulare

Comemorarea lui Gheorghe Lazar¹

— CIRCULAR —

Nr. 4046.

În 17/30 Septembrie [1923] se împlinesc 100 de ani dela moartea lui Gheorghe Lazar, marele dascăl al neamului nostru. Biserica noastră e datorare să-i aducă prinosul său de recunoștință. La Avrig unde se odihnesc rămășițele lui pământești vor avea loc mari serbări comemorative aranjate de Consistoriul arhiepiscopial din Sibiu. Fiind Gheorghe Lazar un fiu credincios și binefăcător al bisericii noastre aflăm de bine a dispune ca amintirea lui să fie prăznuită cu demnitate în toate bisericile noastre.

Preoții noștri deci fără a aștepta alt aviz, vor servi în ziua de 30 Sept. n. un parastas solemn pentru reposatul, ținând o cuvântare potrivită despre Gheorghe Lazar, pe înțelesul poporului și vor lua măsuri cu comitetele parohiale ca în școalele noastre confesionale să se aranjeze serbări școlare cu acest prilej pentru educația tinerimei școlare.

Despre executarea acestui ordin se va face raport.

¹ „Comemorarea lui Gheorghe Lazăr”, circulară publicată în *Renașterea*, I (1923), nr. 3 (23 sept.), p. 4.

CONSISTORUL EPARCHIAL ORTODOX ROMAN, CLUJ.

Nr. 5712/923 Preș.

Circulară² cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din Dieceza Clujului.

Cu ziua de 31 Decembrie 1923, expiră mandatul corporațiilor bisericești alese pe periodul anilor 1921-1923, anume expiră mandatul comitetelor și epitropiilor parohiale, mandatul sinodului și comitetului protopopesesc și al epitropiilor protopresbiterale, cari corporațiuni administrative sunt a se alege în temeiul Statutului organic pe un nou ciclu de 3 ani (1924-1920).

Pentru de a executa de rigoare și cu conștiințiozitate dispozițiile din Statutul organic, și ale regulamentelor congresuale pentru parohii și afacerile epitropești, dispunem următoarele:

a) Oficiile parohiale:

1. Sunt îndatorate în una din zilele din urmă a luni Decembrie 1923, a pregăti lista membrilor sinodului parohial pentru anul 1924 și a o prezenta comitetului parohial, ca eventual să o întregească cu toți cei în drept, în baza §-ului 6 din Statutul organic, și provăzută cu clauzula comitetului parohial a o publica în biserică cu 8 zile mai nainte, și după aceea a o prezenta *Sinodului ordinar*, care trebuie să se țină în jumătatea primă a luni Ianuarie în toate parohiile din Dieceză și cel, mai târziu până la 31 Ianuarie 1924.

2. În sarcina conducătorului oficiului parohial cade conchemarea epitropiilor parohiale pe una din zilele din urmă ale luni Decembre 1923, ca să încheie Jurnalul de

² *Renașterea*, I (1923), nr. 15 (16 dec.), pp. 1-3.

cassă de pe anul 1923, și a pregăti proiectul de buget pentru biserică, fonduri și fundațiuni, școală, separat pe anul 1924 pe care îl va prezenta comitetului parohial și acesta după aprobare, îl înaintează cu raport sinodului parohial ordinar.

În toate parohiile unde venitele ordinare nu sunt suficiente pentru acoperirea tuturor cheltuielilor, se face o repartitie asupra credincioșilor, luându-se de bază cheia: averea, darea, ori praxa din trecut, care repartitie are să o voteze sinodul ordinar.

3. În sinodul parohial ordinar se va prezenta și pertracta rațiociniul anului 1923 cu jurnalul și toate documentele de cassă, cartea de evidență despre încasări și restanții de chirii, arânzi, carnete, strane, etc., care rațiociniu cetit și aprobat de sinod, se înaintează la oficiul protopopesc până la finea lunii Ianuarie 1924.

4. În sinodul parohial ordinar se aleg și membrii sinodului protopopesc, după cercurile electorale protopresbiterale stabilite în trecut, cari alegeri se pot face și prin aclamație, dacă parohia are drept de a alege unul ori mai mulți membri, iar în parohiile mici, cari formează un cerc cu alte parohii, se aleg membri la sinodul protopopesc prin votare nominală ori secretă, având a se prezenta bărbații de încredere la oficiul protopopesc, pentru de a face scrutiniul în ziua care va dispune protopopul concernent.

Protopopiatul nou al Chioarului în organizarea lui a primit de aici instrucțiuni generale și organele de acolo se vor conforma indigitărilor ce vor primi dela administratorul protopopesc, protopopul Zacharie Manu.

b) Oficiile protopresbiterale:

1. Concheamă colegiile preoțești în primele zile din Februarie pentru alegerea membrilor din cler la sinodul protopopesesc ordinar. Cu ocazia aceasta îndatorăm pe toți preoții să se prezenteze la colegiul preoțesc și să ducă cu sine:

- a) Specificația cununaților pe 1923 cu suma încassată.
- b) Raportul despre rezultatul discului dela ziua „Botezului”.
- c) Bugetul votat de sinod pe 1924.
- d) Rațiociniul de pe 1923, aprobat de sinod.
- e) Lista membrilor sinodului parohial pe anul 1924.
- f) Extrasul din matricule despre datele statistice.
- g) Raportul despre căsătoriile numai civile.
- h) Consemnarea despre averile bisericești și școlare.
- i) Datele școlare cerute cu ordine speciale.
- j) Toate Rapoartele cu cari este în restanță față de oficiul protopopesesc.

Neîmplinirea acestor dispoziții formează delikte disciplinare, după §-ul 8 al Regulamentului pentru parohii, — și protopopii sunt îndatorați să arete pe toți cei neglijenți prin act separat.

Administratorii parohiali din parohiile vacante, ca conducători ai oficiului parohial au aceleași îndatoriri ca și parohii în parohiile lor, și numai sinodul ordinar îl vor ținea în altă Duminecă ori sărbătoare din luna Ianuarie.

2. Oficiile protopopești concheamă epitropia și comitetul protopresbiteral pe una din zilele prime ale lunii Februarie, pentru de a examina rațiociniul anului 1923 și a face proiectul de buget pe 1924.

Constatându'se la stabilirea bugetului pe 1924 că venitele ordinare nu acoper cheltuelile, are să se facă o repartitie asupra comunelor bisericesti, în proportia numărului sufletelor și a capabilității de a plăti a parohiilor.

3. Oficiile protopresbiterale convocă sinodul protopresbiteral ordinar pe una din zilele lunii Februarie, fiind materialul de pertractat concentrat la oficiul protopresbiteral, conform celor dispuse în punctele precedente, prezentează raport despre activitatea lor și aleg comitetele și epitropia protopresbiterală.

4. Oficiile protopresbiterale înaintează despre singuraticile obiecte enumerate în punctele precedente rapoarte speciale, însoțite de actele de organizare, administrare și financiare cel mai *târziu până la 10 Martie 1924*.

Așteptăm, ca toate organele noastre să-și facă chestie de conștiință și de ambiție întru de a îndeplini cele dispuse la terminele statorite, ca întreg organizmul să funcționeze normal și regulat și să pulseze o viață bisericească mai vie cum cu durere am expriat, că n'a fost până aci în măsura dorită.

Cluj, din șed. senatului bisericesc ținută la 11 /XII. 923.

NICOLAE IVAN

Episcop

L. Curea

Secretar Consistorial

În memoria lui Avram Iancu³

— Ordin circular —

Nr. 5116. — Se împlinesc acum o sută de ani dela nașterea lui Avram Iancu, bărbatul care a organizat și a condus cu incomparabilă glorie revoluția noastră națională din anii 1848-1849.

Faptul acesta oferă națiunii române prilejul să-și manifeste gratitudinea față de eroul neînvins al sbuciumărilor pentru libertatea națională, legendarul „Craiu al Munților”, a murit grăbind învierea neamului nostru.

Sub patronajul Maiestății Sale al marelui si iubitului nostru Rege Ferdinand I-ul, Asociațiunea pentru literatura română si cultura poporului român „Astra” din Sibiu aranjează această centenară comemorare în regiunea istorică, unde s’a petrecut revoluțiunea victorioasă si viața prea dureroasă de apoi a lui Avram Iancu. Cuvinese deci ca în anul acesta și în zilele acestea, la pragul celor o sută de ani dela nașterea marelui erou Avram Iancu, toți fiii de Român să-și aducă aminte de eroul nebiruit al dragostei de neam și de mucenicul chinuit, pentru că a cerut dreptatea neamului si cu brațul său neînvins a izbit în dușmanii seculari.

Disponem deci ca în ziua Adormirii Născătoarei de D-zeu în toate bisericile noastre să se săvârșească serviciu divin cu parastas pentru Avram Iancu și eroii neamului din 1848. Preoții vor ținea cuvântări ocazionale potrivite și în conțelegere cu învățătorii si fruntașii satelor vor aranja festivaluri cu prelegeri

³ „În memoria lui Avram Iancu”, *Renașterea*, II (1924), nr. 34 (24 aug.), p. 2.

poporale si cu cetiri din episoadele glorioase ale anulu 1848 pentru ca să fie pilde edificatoare pe seama generațiilor tinere de astăzi.

P. O. Domni protopopi vor priveghia ca acest ordin să se execute în toate bisericile.

NICOLAE, episcop.

Chestiunea școalelor⁴

— Ordin Circular —

Nr. 3850. — Sinodul nostru eparhial în ședința sa din 5 Maiu a. c. a luat în desbatere chestiunea școlară. După ce prin noua lege școlară votată de parlament chestiunea școalelor confesionale a fost soluționată astfel, că întreagă instrucția școlară a trecut în atribuția statului, biserica nu mai are amestec în chestia acestei instrucții decât în cele religioase.

În urma faptului acestuia a rămas să se clarifice chestiunea edificiilor școlare, cari rămân și pe mai departe în proprietatea bisericei. Sinodul a decis ca acolo unde statul are nevoie de aceste edificii, organele parohiale, comitetul și epitropia parohială să încheie un contract cu organele statului, primăria sau revizoratul școlar, prin care să se dea în chirie statului edificiul respectiv pe lângă o sumă anumită și pe un timp anumit. În consecință fiecare preot va lua contact cu revizoratul școlar sau cu primăria și întrucât acestea vor reflecta la edificiul nostru școlar vor formula un contract de închiriere, conform împrejurărilor locale, care contract va fi înaintat consistoriului spre aprobare. Predarea edificiului în folosința statului se va

⁴ *Renașterea*, II (1924), nr. 38 (21 sept.), p. 2.

face pe lângă inventar subscris de ambele părți. Asupra edificiilor școlare, la cari statul nu reflectează va decide comitetul parohial, făcând propunere Consistoriului asupra destinației ce li se dă, case parohiale, case culturale sau altceva.

Ce privește instrucția școlară preoții noștri se vor îngriji de instrucția religioasă a elevilor noștri. În școalele unde sunt elevi de diferite confesiuni, sau unde învățătorul nu este ortodox preoții noștri vor prevedea instrucția religioasă a elevilor ortodoksi. Vor purta evidență și pe viitor ca și în trecut asupra tuturor copiilor obligați și umblători la școală.

Pentru ca interesele bisericii noastre să fie apărate îndemnăm pe preoții noștri să intre în comitetele școlare.

Instrucții speciale se vor da din partea Congresului, la care este transpusă întreagă chestiunea. Până atunci preoții noștri vor urma îndrumărilor de mai sus.

Pomenirea familiei regale⁵

— Ordin circular Nr. 200—926 —

Până când Sfântul Sinod va lua dispoziții să se stabilească definitiv formula de pomenire a membrilor familiei regale la Sf. Slujbe — în conformitate cu nouile legi votate de „Adunarea Națională”: — aflăm necesar a dispune în înțelegere cu factorii țării, ca pomenirea să se facă astfel: „Pentru preînălțatul și de Hristos iubitorul Regele nostru Ferdinand I și soția sa Regina noastră Maria, — pentru alteța Sa Principele Mihai, Moștenitorul tronului și principesa mamă Elena, — pentru principele Nicolae și principesa Ileana”.

⁵ *Renașterea*, IV (1926), nr. 4 (24 ian.), p. 4.

Aceasta se comunică tuturor preoților spre știre și confor-
mare.

NICOLAE
episcop.

Noul fond de penziuni eparhial⁶

Circulară

Dupăce Adunarea Eparhială din 4 Mai a. c., prin concluzul Nr. 36, a stabilit definitiv noul statut al fondului de pensii eparhial, care, adus acum în concordanță cu Legea generală de pensii a Statului, oferă pensionarilor beneficii mai favorabile decât însăși Legea de pensii a Statului,— recercăm prin acestea pe toți salariații eclesiastici de azi ai Eparhiei (preoți, protopopi, profesori, consilieri și funcționari eparhiali), ca prin o cerere personală, adresată Consiliului eparhial (preoții pe calea oficiului protopopes), cât mai în grabă și cel târziu până la 1 Oct. a. c., să-și reguleze situația la fondul de pensii după dispozițiile noului statut, arătându-ni-se în acea cerere, cu date absolut exacte și reale:

1. Numele, caracterul și domiciliul funcțiunii.
2. Anul, luna și ziua nașterii.
3. Cualiificația școlară anterioară teologiei.
4. Cualiificația preotească (teologia ordinară sau instituire de preot în cale extraordinară).
5. Data intrării în serviciul bisericii (anul, luna, ziua) ca preot, și separat ca protopop, învățător, etc.

⁶ *Renașterea*, IV (1926), nr. 24 (13 iun.), pp. 2-3.

6. Clasa parohiei (I, II sau III). Cei, cari au fost membri și la fondul de pensiuni vechiu, vor mai arăta, anexând la cerere libelul despre solvirile la vechiul fond, eventuale alte adeverințe dela cassa consistoriului.

7. Data înscrierii la vechiul fond de pensiuni (anul, luna, ziua).

8. După care statut au fost înscriși? (1892, 1902, 1919)?

9. Suma solvită la vechiul fond de pensiuni pe timpul dela înscriere până la 31/11 1921: a) la Consistoriul arhidiecezan din Sibiu; b) la Consistoriul eparhial din Cluj.

10. Câți ani dorește să-și rescumpere din anii serviți înainte de 1 Aprilie 1921, în condițiile prevăzute la Art. 26 și 27 din noul statut, cari sunt:

a) *Art. 26:* „Salariații-membri la vechiul fond de pensiuni, din anii serviți înainte de 1 Aprilie 1921 își pot rescumpăra până la 20 ani, dacă o cer aceasta în o cerere specială adresată Consiliului eparhial până cel târziu la 1 Oct. 1926, prin care se vor obliga să-și completeze taxele diferențiale — fundamentale și lunare — pe toți anii ce și-i rescumpără.

Complectarea acestor taxe se va face prin rețineri speciale din salarul lor lunar la cassieria Consiliului eparhial.

Cuantumul acestor rețineri speciale se va socoti asupra salariilor avute de ei, respective prevăzute de bugetul statului, la 1 Aprilie 1921, — și se va face:

a) pentru cei ce-și rescumpăra mai puțin de zece ani, în decurs de 2 ani;

b) pentru cei ce-și rescumpără 10 sau mai mulți ani, în decurs de 4 ani, în rate lunare egale și începând cu 1 Octomvrie 1926.

Pensiunea acestora se va stabili adăogându-se la anii serviți dela 1 Aprilie 1921 și anii rescumpărați.

b) *Art. 27:* „De favorul rescumpărării prin rețineri vărsate ulterior și în condițiile și cuantumul stabilit la *Art. precedent* pot beneficia și salariații, cari au făcut servicii în afară de biserică, întrucât *Art. 10* le admite recunoașterea acelor ani, dacă vor cere acest favor în scris dela Consiliului eparhial până la 1 Oct. 1926, iar cei din viitor în decurs de 3 luni dela intrarea lor în serviciul Eparhiei. Anii recunoscuți ai acestora însă nu pot fi mai mulți de 10 ani”.

Preoții, cari au fost învățători înainte de hirotonire, vor dovedi, că pe timpul servit ca învățători, ce ar dori să și-l răscumpere, azi nu beneficiază de pensiupe învățătorescă.

Cererea, cu datele menționate mai sus, o vor înainta toți salariații eclesiastici de azi ai Eparhiei noastre; deci și cei ce mai înaintaseră o astfel de cerere în urmă ordinului Consistorial No. 6883 din 24 Oct. 1924, dar necomplete.

Cererile intrate aici după 1 Oct. a. c. nu se mai iau în considerare.

În baza acestor cereri noi, revizuite sub răspundere și înaintate aici de P. On. Oficii protopopești, Consiliul eparhial va statori și comunica fiecărui salariat suma taxelor diferențiale de achitat pentru anii rescumpărați respective situația fiecăruia, cuprinsă într'un libel de plată, la care se va anexa și întreg textul statutului și instrucțiunii fondului de pensiupe noi.

E în interesul fiecărui salariat cu ani serviți înainte de 1 Aprilie 1921, ca să și-i rescumpere, căci altcum, pentru acel timp vor beneficia numai de pensiunile infime de câteva sute de lei anual, pe cari le prevăd statutele vechi.

Apoi, dupăce în temeiul *Art. 26* și *27* din statut, reproduse mai sus, reținerile pentru anii rescumpărați au a se face

începând eu 1 Oct a. c., e absolut necesar, ca cererile din chestiune să ni-se înainteze cât mai în grabă, deci înainte de 1 Oct. a. c.

Cluj, din şedinţa Consiliului eparhial, secţia economică, ținută la 27 Mai 1926.

Laur. Curea
secretar.

Nicolae Ivan
episcop.

Pentru cei năpăstuiți de potop⁷

— Circulară Nr. 3733 —

Abia au trecut câteva luni dela marele potop de ape, care a aruncat vâlul de jale asupra unei însemnate părți a credincioșilor noștri tocmai în ajunul Sf. Sărbători a Nașterii Mântuitorului nostru Isus Hristos din 1925, veselia acestei sărbători ne-a fost întunecată de strigătul de desnădejde a credincioșilor noștri nepăstuiți de ape.

Pentru a alina după cuvintele evangheliei, cel puțin în parte suferințele celor inundați atunci, am întreprins o colectă care a rezultat suma de aproape 100.000 lei, pe care am distribuit-o celor lipsiți.

Azi un nou glas de durere a credincioșilor noștri din Luna, județul Cluj, ne determină să apelăm din nou la fiii bisericii noastre pentru a-și da modestul lor obol pentru inundații din acesta comună.

În noaptea zilei de 24 Iunie a. c. o rupere de nori a nimicit aproape în întregime aceasta comună, ștergând de pe suprafața pământului avutul în vite, case și lucruri mobile, acelor surprinși de furtuna. Abia 19 famiii au scăpat nepăgubite.

⁷ *Renașterea*, IV (1926), nr. 27 (4 iul.), p. 5.

Sute de case au fost ruinate sau mânate de ape în valurile acestui potop și au găsit moartea și 6 suflete omenești, pe lângă marele număr de vite prăpădite de valuri.

Eu, Arhipăstorul vostru, văzând prăpădul și lipsa fraților voștri întru Hristos din această comună, nu pot să nu apelez din nou la mărinimia și simțul creștinesc al tuturor fiilor mei pentru a sări în ajutorul acestor lipsiți în scopul de a le asigura viața și a le întrema din nou sufletul spre a primi curajul necesar la reconstruirea gospodăriilor și a existenței lor perdute.

Deschid deci o colectă, care se va purta în 5 Dumineci consecutive începând cu 11 Iulie a. c. în fiecare biserică ortodoxă din Eparhia noastră.

După trecerea acestor 5 săptămâni, oficiile parohiale vor înainta rezultatul colectei prin oficiile protopopești în mod colectiv Consistorului până cel mult la 20 August 1926, spre a le distribui celor îndreptățiți.

Credem că credincioșii noștri săvârșesc cea mai nobilă faptă și îndeplinesc cea mare poruncă a milei creștinești când contribuie cu obolul lor la ajutorarea năpăstuiților noștri credincioși din Luna de sus (fost Lona maghiară).

Rezultatul colectei ni se va înainta cu o specificație pe parohii arătându-se din fiecare parohie cât s'a colectat în fiecare Duminecă din cele cinci și aceasta specificație se va publica drept darea de seamă în „Renașterea”.

Prezentul ordin circular se va ceti în biserică după Sf. Liturghie în toate 5 Duminecile.

Cluj, la 30 Iunie 1926.

Cu binecuvântare Arhierească

NICOLAE

episcop.

Circulară⁸

Către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia
Vadului, Feleacului și Clujului

Nr. 5736.

Facem cunoscut tuturor căroră se cuvine, că la concursurile cari le publicăm pentru întregirea parohiilor — nu admitem între concurenții legali pe cei ce sunt sub cercetare disciplinară — Ori care ar fi stadiul procesului disciplinar. Protopopii respective comitetele parohiale în calitatea lor de foruri de candidare nu au voie a-i lua în listele de candidare pentru că atari concurenți și pentru cazul că vor fi aleși, alegerea lor este nulă și neavenită.

În interesul candidaților, cari vor să concureze la o altă parohie este, să aibă o dovadă dela Consistoriul eparhial că nu sunt nici în un felu de cercetare, și sunt liberi de a concura la alte parohii, de sine înțelese după ce au împlinit timpul de 3 ani, care sunt obligați prin regulament a'l servi în parohia unde sunt instituiți canoniceste.

Cluj din ședința secției bisericești ținută la 2 Octomvrie 1926.

Nicolae
Episcop

Laur. Curea
secretar

⁸ *Renașterea*, IV (1926), nr. 42 (17 oct.), p. 5.

CIRCULARĂ⁹

Nr. 6058

Către toate Oficiile protopresbiterale și parohiale din Eparhia Clujului.

Cu ziua de 31 Decembrie 1926 expiră mandatul tuturor corporațiilor bisericești din eparhia noastră, alese pe ciclul 1924—1926. Prin circulara prezentă Consiliul eparhial dispune deci reconstituirea tuturor corporațiilor noastre bisericești. Această reconstituire se va face în temeiul *legii celei noi de organizare* a bisericii ortodoxe din România și anume art. 8—11 din lege și art. 37—80 din Statut.

În consecință consiliul eparhial ia următoarele dispoziții, cu îndrumarea ca fiecare protopresbiter și paroh să le execute cu exactitate.

I. Parohiile.a) *În general.*

1. Art. 9 din legea de organizare prevede constituirea corporațiilor bisericești pe un ciclu de 6 ani. Ciclul acesta s'a început pentru biserica întreagă la 1 Ian. 1926. În celelalte provincii s'a și inactivat această dispoziție a legii. La noi mandatele vechi expiră la 31 Dec. 1926. Prin urmare reconstituirea tuturor corporațiilor noastre se va face pe *restul periodului dela 1 Ian. 1927—31 Dec. 1931.*

2. Se va alege în fiecare parohie un consiliu parohial (fostul comitet) în baza art. 44. și 45. din statut. Acesta se compune în parohiile până la 1000 suflete din 10, până la 1500 din 15, până

⁹ *Renașterea*, IV (1926), nr. 46 (14 nov.), pp. 1-2.

la 2000 20, până la 2500 din 25 și de aci în sus din 30 membri. Cu o cale se vor alege și jumătate *supleanți*.

3. Se va alege separat un *comitet parohial* special conform art. 52—54 din Statut. Numărul membrilor acestui comitet nu este limitat, ci se vor alege bărbați meritoși pentru biserică după o chibzuială înțeleaptă a conducătorilor parohiei, ca să nu se întâmple jicniri. În aceste comitete e consult să fie alese și femei fruntașe și cu reputație bună.

4. Se va alege *epitropia parohială* din 3—5 membri conform art. 55—56 din Statut. Oficiile parohiale vor ține seama de art. din lege 45, 73, 46 și 56, referitoare de rudenii, jurământ etc.

b) *În special*.

1. Oficiul parohial va pregăti în luna Decemvrie 1926 *lista membrilor* adunării parohiale pentru anul 1927. Va convoca comitetul parohial vechiu, va pertracta această listă rectificându-o și provăzută cu clauzula comitetului se va publica în biserică.

2. Oficiul parohial va conchema la sfârșitul lunei Decemvrie epitropia, va scontra cassa, va încheia jurnalul de cassă pe 1926, va pregăti bugetul pe 1927, pe cari le va prezenta comitetului parohial.

3. În luna Ianuarie parohul va convoca adunarea parohială (sinodul vechiu) și va prezenta spre decider: rațiociniul pe 1926 cu toate documentele de cassă, bugetul pe 1927, lista membrilor adunării parohiale pe 1927. Toate conclusele cu clauzula biroului adunării parohiale se vor transpune în Ianuarie oficiului protopopes. Convocarea adunării parohiale o face parohul cu opt zile înainte în biserică.

4. Tot în această adunare parohială se va alege consiliul cel nou parohial, conform dispozițiilor de mai sus.

5. Tot în această adunare se vor alege delegații pentru adunarea protopopească, după cercurile electorale protopopești și după indicațiile date de oficiul protopopesesc. Alegerile acestea se pot face cu aclamații sau cu vot conform dispozițiilor vechiului nostru regulament.

Să se țină seamă de incompatibilitățile prevăzute în art. 173.

6. În parohiile vacante vor executa dispozițiile de mai sus preoții cari le administrează, tot în lunile Decembrie și Ianuarie și pe lângă aceiași procedură legală ca în parohiile proprii.

II. Protopopiatul.

a) *În general.*

1. Fiecare Protopopiat are o adunare protopopească, (fostul sinod prot.) conform art. 66 din statut constatator din 15—24 membri. Și anume tractele Aiud, Alba-Iulia, Cetatea de peatră, Dej, Huedin, Lăpuș, Lupșa, Luduș, Târgul-Murăș, Turda, Unguraș, vor avea în adunarea prot. 15 membri (5 clerici și 10 mireni) iar tractele Abrud Bistrița, Câmpeni, Cluj, Reghin, vor avea 24 membri (8 clerici și 16 mireni). În scopul acesta, fiecare protopop va face arondarea nouă a cercurilor electorale din tract cari să aleagă pe membrii adunării potrivit numărului de locuri amintite mai sus.

2. Adunarea prot. va alege conform art. 73—74 din statut *consiliul protopopesesc* (fost comitet prot.) constatator din 2 clerici și 4 mireni. De membri ai acestui consiliu pot fi alese și persoane fruntașe și meritoase, cari nu sunt membri în adunarea protopopească.

3. Va alege o epitropie protopopească de 4 membri conform art. 78 din Statut.

4. Scaunele protopopești se transformă în judecătorii protopopești constătătoare din 6 membri preoți. Membrii de până acum ai scaunelor trec ca membri ai judecătoriei protopopești iar locurile vacante se întregesc.

5. Membrii clerici ai adunării protopopești se aleg în colegiul preoțesc al tractului, iar membrii mireni în cercurile electorale ale tractului, după procedura regulamentară de până aci.

b) *În special.*

1. Oficiul protopopesesc convoacă pe zilele prime ale lunii Februarie colegiul preoțesc în care săvârșește alegerea membrilor clerici pentru adunarea protopopească.

2. Oficiul protopopesesc face arondarea cercurilor electorale mirenești pentru adunarea protopopească, comunică aceasta în luna Decembrie Oficiilor parohiale cu îndrumare ca acestea să facă în adunarea parohială din Ianuarie și alegerea mirenilor.

3. În luna Februarie convoacă epitropia protopopească și consiliul protopopesesc, face socotelile pe anul 1926, proiectul de buget pe 1927 și le pertractează în consiliu.

4. Pe sfârșitul lunii Februarie convoacă adunarea protopopească ordinară, care se constituie și pertractează obiectele la ordinea zilei.

Convocarea adunării protopopești o face protopopul cu cel puțin opt zile înainte de termin prin circular către membrii adunării.

Observăm că în baza legii celei noi și a Statutului preoții sunt presidenți ai adunării parohiale (art. 40) ai consiliilor parohiale (art. 44) și ai comitetelor parohiale (art. 54), iar protopopii sunt presidenți ai adunării protopopești (art. 70) și ai consiliului protopopesesc (art. 74). Până la votarea noului regulament pentru

judecătoriale protopopești acestea vor funcționa tot cu atribuțiile lor de până acum.

Oficiile protopopești înaintează toate actele de mai sus cu rapoarte speciale consiliului eparhial până la 15 Martie 1927.

Cluj din ședința bisericească ținută la 5 Noemvrie 1925.

Laurențiu Curea

secretar

Nicolae

episcop

Ordin circular¹⁰

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale.

Nr. 7285—1926.

Statutul pentru organizarea bisericii ortodoxe române în articolul 39 dispune, ca adunările parohiale pentru votarea bugetului pe anul următor să se țină în luna Decemvrie a fiecărui an;

Având în vedere, că bugetele parohiilor sunt a sg; înainta după aprobare Eforiei bisericii ortodoxe române, conform lit. c. din art. 24 din statut, pentru a stabili ajutorul de stat ce este a se acorda parohiilor și personalului clerical din parohii, și având în vedere că Onorata Eforie cu Nr. 246 dela 2 Decemvrie 1926 ne-a și cerut înaintarea bugetelor pe anul 1927,

Ordonăm:

ca adunările parohiale ordinare pentru votarea bugetului în parohii și filii să se țină până cel mult la 26 Decemvrie a. c. iar bugetele parohiale votate să se înainteze prin oficiile protopresbiterale până la 1 Ianuarie 1927 Consiliului eparhial pentru a fi prezentate On. Eforii a bisericii ortodoxe române, cunoscând că potrivit dispozițiunilor art. 24 al. c. din statut ordonanțarea

¹⁰ *Renașterea*, IV (1926), nr. 50 (12 dec.), p. 1.

salariilor preoțești este condiționată de aprobarea bugetelor fiecărei biserici în parte. Toate oficiile subalterne sunt invitate a executa cu cea mai mare punctuozitate prezentul ordin. Totodată atragem atențiunea acestor oficii să observe toate formele la compunerea bugetelor, căci în cazul unei eventuale respingeri, nu se pot primi salarele până la înaintarea unui nou buget compus în mod corect, real și echilibrat (suma venitelor egală cu a eșitelor).

Bugetele înaintate de parohii mai trebuiesc defalcate de noi într'un borderou, separat pentru parohiile rurale și separat pentru cele urbane, care lucrare va reclama timp.

Pentru înlesnirea lucrărilor vă acludem sub % un formular de buget în trei exemplare.

Deoarece comunele noastre bisericesti nu au putința de a plăti din izvoare proprii salarul preoților, acesta rămâne să se dea integral dela stat — ceeace vom evidenția în borderou.

Cluj, la 7 Decemvrie 1926.

(ss) Nicolae Episcop

CIRCULAR¹¹

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din eparhia Clujului

Nr. 7156—926.

Având în vedere dispozițiile art. 9 din legea pentru organizarea bisericii ortodoxe din țară precum și art. 130 și 178 din statutul acestei legi, Consiliul nostru plenar întrunit în sedința de azi, a dispus ca în întreaga eparhie să se facă alegeri de deputați pe periodul 1926—1931 luând de cinsură pentru

¹¹ *Renașterea*, V (1927), nr. 6 (6 feb.), pp. 1-2.

aceste alegeri Regulamentul votat de Adunarea eparhială din Cluj, dela 17 Aprilie 1923 care se află în arhiva fiecărui oficiu parohial și în protocolul sinodului pagina 123—138 . Cercurile electorale sunt alăturate la acest circular.

În special dispunem următoarele:

1. Fiecare cerc electoral preoțesc alege în colegiu preoțesc întrunit la centrul cercului un deputat din cler și fiecare cerc electoral mirenesc alege în adunările lor parohiale câte 2 deputați mireni.

2. Conspectul comisarilor Consistoriali numiți pentru colegiile electorale preoțești și pentru colegiile de scrutinii mirenești este anexat la acest circular. Timpul de alegere e fixat pentru întreaga eparhie pe zilele:

a) **Pentru alegerile deputaților din cler Joi în 16 Martie 1927** următoare:

b) Convocarea adunărilor parohiale electorale se va face **Duminecă în 13 Martie** a. c. iară convocarea adunărilor parohiale electorale în parohiile administrate se face tot în aceeași zi **Duminecă în 13 Martie** a. c. la **vecernie** prin administratorul parohial, care are să se prezinte în persoană pentru a face convocarea.

c) **Adunările parohiale electorale se vor ținea Duminecă în 20 Martie** a. c, iar în parohiile administrate se vor ținea **Joi în 25 Martie** a. c. în ziua Bunevestiri.

d) **Colegiile mirenești de scrutinii se țin la locul central al cercului electoral Duminecă în 28 Martie** a. c.

Pentru adunările parohiale din fiecare materă se aclud blanchete pentru procesul verbal electoral și un plic, în care se introduce procesul-verbal de alegere, cu lista membrilor adunării parohiale. Filiile aleg în senzul §-lui 14 din Regulamentul citat.

Procesul verbal de alegere și lista membrilor încheiate, subscrise conform Regulamentului de prezident, notar și bărbații de încredere, provăzute cu sigilul parohial și încă un sigil, care poate fi a presidentului consiliului parohial sau al unui bărbat de încredere sau al parohului — se introduc în plicul anexat și se sigilează cu aceleași sigile aplicate pe ceară roșie și se predau unuia dintre bărbații de încredere, care are să le prezinte la centrul scrutinului și anume la mâna comisarului consistorial, în caz, că lipsește ceara roșie, în mod excepțional se admite sigilarea cu sigilul obișnuit pentru actele oficiale. Aceasta are să se însemne pe plic.

Pentru orice iregularitate facem responsabile oficiile parohiale, pe cari le îndatorăm să studieze acest circular cum și cercul unde aparține parohia sa, și parohia administrată de el, în special să observe art. 37—43 din Statutul de organizare a Bisericii și Regulamentul pentru alegerile de deputați eparhiali și să nu întrelase nimic prin ce ar putea cădea sub grea răspundere. Membrii din cler sunt datori să participe în persoană la colegiul preoțesc, — sunt datori să concheme și deschidă adunările parohiale electorale, să dea îndrumări bărbaților de încredere, ca să nu omită de a se prezenta cu procesul verbal de alegere la locul de scrutiniiu.

Pentruca adunarea să fie adevărată expresiune a voinței credincioșilor noștri din eparhie, **alegerile au să fie libere**, și neînflințate de cătră persoane străine de biserica noastră, ca astfel drepturile autonome ale credincioșilor noștri să nu fie prin nimic alterate.

Oficiile protopopești sunt îndatorate ca această circulară împreună cu tipăriturile necesare să le expedieze **imediat și pe calea cea mai sigură** — eventual prin curier — la oficiile

parohiale, ca acestea să aibă timpul necesar pentru pregătirea alegerii conform prescrișelor.

De încheiere se mai dispune, că în cazul, când un deputat a fost ales în două cercuri, acesta e dator ca în 8 zile dela primirea credenționalului să abzică dela unul din cercurile în care a fost ales, astfel ca să se poată face din bună vreme alegerile supletorii, și sinodul să fie în număr complet.

Cluj, din ședința plenară ținută la 18 Ianuarie 1927.

LAURENȚIU CUREA
secretar,

NICOLAE
episcop.

RECTIFICARE¹²

Nr. 883—1927.

În circulara Nr. 7156—1926 publicată în „Renașterea” Nr. 6. din 6 Februarie 1927 referitoare la întrunirea colegiilor preoțești pentru alegerea deputaților din cler la Adunarea eparhială s'a pus terminul greșit Joi în 16 Martie, pe când terminul hotărât este **Joi în 17 Martie**. — Asemenea colegiul de scrutinu mirenesc s'a pus greșit Duminecă în 28 Martie, — pe când terminul statorit este **Duminecă în 27 Martie**.

Aceasta rectificare, altcum destul de regretabilă, — rugăm pe P. On. Domni Comisari Consistoriali, clerici și mireni cum și preoțimea noastră întreagă să o ia la cunoștință și să se conformeze.

Cluj, la 9 Februarie 1927.

NICOLAE,
Episcop.

¹² *Renașterea*, V (1927), nr. 7 (13 feb.), p. 1.

Pentru preoții nou hirotoniți¹³

— Ordin circular Nr. 1685. —

P. S. S. episcopul Iacov al Hușilor a luat dispoziții salutare cu privire la preoții nou hirotoniți, pe cari le aducem la cunoștință pe calea aceasta, acceptându-le și din partea noastră, cu obligament și pentru preoții din eparhia noastră.

„Observând că unii din preoții hirotoniți în ultimul timp, sunt foarte stângaci la oficierea serviciului divin și puțini stăpâni pe regulile de tipic al Sf. noastre Biserici.

Având în vedere că, izolați pe la parohiile respective, unii neglijează sau nici n’au putința a se deprinde bine cu oficierea serviciului divin, întocmai după prescripțiunile tipicului și riscă să-și formeze diferite deprinderi individuale, nepotrivite cu uniformitatea ce trebuie să domnească în cult și pe de altă parte, după îndelungată deprindere cu greu se pot desobișnui;

Având în vedere că oricât ar învăța regulile de tipic în școală, teoretic, este nevoie și de o practică mai îndelungată în biserică, ca preot sub supravegherea unui bun cunoscător al tipicului, înainte de a merge fiecare preot la parohia sa,

DISPUNEM:

1. Toți preoții cari vor fi hirotoniți de azi înainte, fără excepție, vor oficia serviciul divin în biserica Sf. Episcopii, timp de 7 zile, sub conducerea și supravegherea preotului de rând al Catedralei, care la sfârșitul celor 7 zile, va face referat, dacă noul preot s’a deprins destul de bine cu serviciul divin și poate fi trimis la parohie sau e nevoie să mai rămâne încă 7 zile, când se va urma la fel.”

¹³ *Renașterea*, V (1927), nr. 11 (12 mart.), p. 3.

Timpul cât stau la hirotonire și după hirotonire îl vor petrece în căminul preoților și masa o vor lua împreună cu elevii academiei teologice, pentru ușurarea cheltuelilor.

Acestea se aduc la cunoștință celor interesați spre știre și orientare.

Cluj, 4 Martie 1927.

Nicolae m. p.
episcop.

Circulară¹⁴
cătră toate oficiile protopopești și parochiale
din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului.

Având în vedere că articolul 56 din statutul pentru organizarea bisericii ortodoxe în alineatul ultim prescrie, că epitropii parochiali — și per analogiam și cei protopopești și eparhiali, — sunt obligați a depune jurământul, înaintea parochului, a protopopului și a Episcopului — dispunem ca cei aleși pe periodul anilor 1927-1931 — să depună în fața consiliilor respective jurământul după următoarea formulă:

„D-Voastre sunteți aleși epitropi parochiali în baza statutului pentru organizarea bisericii ort. rom. Ca epitropi sunteți administratorii averii parochiale și veți depune în prezența noastră, a păstorului sufletesc și a consiliului parochial, un jurământ înaintea s. Evanghelii și a s. Cruci, prin care veți jurui că averea bisericii ce vi s'a încredințat, o veți administra cu cinste și conștiință în conformitate cu hotărârile consiliului parochial, a adunării parohiale și a consiliului eparhial, că o veți

¹⁴ *Renașterea*, V (1927), nr. 13 (27 mart.), p. 3.

feri de orice risipă și veți purta socotelile în cea mai deplină ordine.

Veți jurui că veți griji pentru bunăstarea locașului dumnezeesc, cimitirului și a casei parohiale, cari sunt averi bisericești, și Vă veți supune fără împotrivire controlului din partea celor în drept.

Veți jurui credință M. Sale Regelui și înaltei Case domnitoare, ascultare și supunere fiiască Preasfinției Sale Părintelui Episcop, precum și respectul cuvenit tuturor fețelor bisericești.

Veți jurui că veți fi poporului creștin drept pildă vrednică de urmat în credință și evlavie, amintindu-Vă cuvintele Mântuitorului: „Așa se lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca văzând ei faptele voastre cele bune să proslăvească pre Tatăl vostru cel din Ceruri”.

„Aceste toate, cari mi s'au cetit și cari le-am înțeles deplin, juruesc că le voi îndeplini întocmai.

Așa să-mi ajute Dumnezeu și sfânta Lui Evanghelie”.

După depunerea jurământului, li se va preda cu proces verbal averea bisericeii. — Un exemplar rămâne la oficiul parohial unul la oficiul protopopesec.

Cluj, 15 Martie 1927.

Nicolae Ivan,
episcop.

AVIZ! *Secretari protopopești pot fi numiți numai preoți cu domiciliul în centrul protopopiatului — și cel mult putem admite în mod provizor până la alte dispoziții, ca secretariul să administreze și o parohie mai mică din apropierea centrului. — Mirenii pot reflecta la postul de impiegați numai încât nu să află clerici absolvenți disponibili.*

Circulară¹⁵

Nr. 2438/927

Institutul de editura creștină al Sfintei Episcopii a Râmnicului Noul Severin a scos cu binecuvântarea P. S. Sale episcopului *Vartolomeiu*, un „**Manual de practica liturgică**”, alcătuit de iconomul Dimitrie Lungulescu.

Acest manual lucrat cu toată competența, menit a pregăti și uniformitatea serviciilor divine — absolut indispensabil în mâna fiecărui preot, se poate procura și dela Consiliul nostru eparhial, cu prețul de 65 Lei bucata — drept ce poftim și invităm pe toți membrii clerului nostru, ca să trimită costul la casseria episcopiei de unde vor primi exemplarul prin oficiile protopopești concernente.

Îndatorăm pe P. Onorații protopopi că la inspecțiile ce vor face să se intereseze dacă parohul are acest manual recomandat de Noi cu toata insistența — și în caz de neglijență, să ne facă raport.

Cluj, la 28 Martie 1927.

Cu binecuvântare arhierească

NICOLAE

Episcop

¹⁵ *Renașterea*, V (1927), nr. 14 (3 apr.), p. 6.

ORDIN-CIRCULAR¹⁶

Nr. 3403/1927

Îndatorăm pe toți On. Preoți, Marți în ziua de 10 Maiu să celebreze sfânta Liturghie în toate bisericile noastre și să rostească câte o cuvântare potrivită, arătând importanța zilei de acum 50 ani (1877) a declarării independenței României — precum și momentele ce au izvorât din acest act istoric de veșnică mândrie națională.

Cluj, 5 Maiu 1927.

NICOLAE m. p.
Episcop.

Circular¹⁷

Nr. 3768/1927

În conformitate cu hotărîrea Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale Nr. 3654/1927, ziua de 21 Mai a. c. (Sfții împărați Constantin și Elena) a fost designată ca zi a orfanilor de războiu.

În aceasta zi se face chetă în toată țara pentru strângerea de mijloace materiale necesare asistenței orfanilor din războiu.

Pentru ca rezultatul să fie cât mai eficace invităm preoții din cuprinsul Episcopiei Noastre, ca Duminică în 29 Mai crt. să colecteze sume pentru orfanii din războiu, pe cari le vor trimite direct pe adresa „Societatea Ocrotirea Orfanilor din războiu” în Cluj, Calea Dorobanților Nr. 42.

¹⁶ *Renașterea*, V (1927), nr. 19 (8 mai), p. 1.

¹⁷ *Renașterea*, V (1927), nr. 21 (22 mai), p. 3.

Sperăm, că onorații preoți vor da cu prisosință, — ca și în alte împrejurări, — tot sprijinul, contribuind astfel în o largă măsură la ajutorarea orfanilor din războiu.

Cluj, la 18 Mai 1927.

(ss.) **NICOLAE**
episcop.

Pentru nenorociții din Năsăud¹⁸

Orășelul cu vechi tradiții culturale, cu frumos și glorios trecut în analele istoriei Ardealului — a fost greu lovit prin focul năpraznic din Joia Mare, care a nimicit locuințele și gospodăriile alor 50 de cetățeni, lăsându-i în cea mai neagră mizerie.

Facem un călduros apel către toți fiii Bisericei noastre, ca să contribue cu obolul lor la alinarea suferințelor celor nenociți. — Spre acest scop, deschidem o colectă benevolă și invităm întreagă preoțimea noastră să colecteze daruri benevole — și să le administreze prin oficiile protopopești la caseria eparhială până la 15 Iulie a. c. — Din partea noastră — deschidem colecta cu 5000 Lei.

Cluj, la 26 Mai 1927.

NICOLAE,
Episcop.

¹⁸ *Renașterea*, V (1927), nr. 23 (5 iun.), p. 7.

Ordin-Circular¹⁹

Nr. 4419/1927

Adunarea noastră eparhială în ședința sa dela 23 Mai a. c. luând în desbatere chestiunea alcoolismului a intervenit la forurile cu cădere ale Statului pentru reglementarea cât mai urgentă a chestiunii acesteia prin lege, în legătură cu reglementarea Repausului duminical.

Pe lângă aceasta Adunarea eparhială dispune, ca și organele Bisericii, preoții și consiliile parohiale, respective comitetele parohiale să ia și din partea lor măsuri pentru propaganda antialcoolică.

Se îndrumă aceste organe în special ca în fiecare parohie să organizeze societăți de temperanță. — Să ia de model statutele societății „Oastea Domnului” și să ia în ajutor pentru propaganda aceasta pe membrii înscrși în Oastea Domnului, de cari se află aproape în toate parohiile noastre și cari formează elementul cel mai prielnic pentru propagandă. — În frunte va merge totdeauna preotul cu pilda, abținându-se dela orice beuturi alcoolice.

Atragem atenția preoțimei asupra comunicatului acestuia, publicat în „Renașterea” și-o obligăm să satisfacă acestei îndatoriri pastorale de o capitală importanță pentru interesele nu numai ale Bisericii, ci ale Neamului întreg.

Cluj, la 20 Iunie 1927.

NICOLAE,
Episcop.

¹⁹ *Renașterea*, V (1927), nr. 26 (26 iun.), p. 7.

Ordin-Circular²⁰

cătră Onorata preoțime din întreg cuprinsul
Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

N r. 5743—1927

În legătură cu circulara Noastră Nr. 5315 de 1 a 20 Iulie îndatorăm acum pe toți preoții noștri, ca la eșirea cu sfintele Daruri să pomenească:

I. *„Pe Preaînălțatul și iubitorul de Hristos Regele nostru Mihai I, cu Augusta Familie Domnitoare a României, cu toată curtea și ostașii Lui, să-L pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa”.*

II. *„Pe membrii înaltei Regențe, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa”.*

III. La morți va fi pomenit *Regele Ferdinand*.

O hotărâre definitivă va lua Sfântul Sinod în sesiunea de toamnă a anului curent.

Cluj, 18 August 1927.

NICOLAE m. p.
Episcop.

²⁰ *Renașterea*, V (1927), nr. 35 (28 aug.), p. 7.

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM. DIN CLUJ

Nr. 348—1928.

CATEDRALA²¹

Danii pentru Catedrală²²

Preotul Emilian Repede din Râpa-Rîmeț donație 500 lei, Nicolae Vulcu proprietar în Târgul-Murăș donație 300 lei, Prof. Aurel Gliga din Cluj colectă 1700 lei, Prof. Aurel Gliga din Cluj donație 1000 lei, Preot Vasile Maxa din Gârbova de sus donație 100 lei, Preot Vasile Butura din Sălciua de jos colectă 830 lei, Emil Macelariu prim cont[abil] la Camera de comerț Cluj donație 1000 lei, Dr. Constantin Stanca, docent univ. Cluj donație 3000 lei. Total . . Lei 8.430 —

Colecta anterioară „ 538.650·20

Total. gen. în 1927 Lei 547.080·20

Acesta este rezultatul colectei noastre din anul trecut la apelul Nr. 7540—1926 . Au rămas unii domni, cari nici până acum nu ne-au restituit lista de colectă, ce le-am anexat la apelul susamintit, ori care ar fi rezultatul, — îi rugăm și pe această cale să-le trimită.

Anul acesta am lansat un nou apel, în nădejdea, că nici acesta nu va rămânea fără rezultat, deoarece va trebui multă cheltuială, până când vom putea termina zidirea Catedralei, a cărei lipsă se simte atât de mult. — Sperăm, că îndeosebi preoții

²¹ O listă completă a daniilor pentru Catedrală, vezi la: Alexandru Moraru, *Catedrala Arhiepiscopiei Ortodoxe a Vadului, Feleacului și Clujului*, Editura Arhidiecezania, Cluj-Napoca, 1998, pp. 188-214.

²² *Renașterea*, VI (1928), nr. 5 (29 ian.), p. 8.

noștri ne vor sta în ajutor și vor stărui la enoriașii lor să jertfească și ei mai mult în acest mare scop.

Cluj, la 19 Ianuarie 1928.

Nicolae Ivan m. p.
Episcop.

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM. DIN CLUJ

Nr. 1420—1928.

Danii pentru Catedrală²³

La apelul nostru Nr. 8163—1927 ni s'au restituit listele de subscripții cu următoarele sume achitate la casseria eparhială:

Episcopia din Huși, colectă	Lei 3405
Prof. Ion Oțoiu din Cluj, colectă.	3000
„ univ. Ion Popescu-Voitești, Cluj, don.	2000
Prot. Valeriu Goron din Geoagiu, donație.... „...	2000
Dr. Ioan Cadariu, medic Cluj, donație..... „...	1000
Preot Victor Mureșan, Bistrița, donație..... „...	1000
„ Andrei Măgurean, Tămașa, colectă	624
Prof. Aurel Gliga din Cluj, colectă	547
Banca Poporului din Săliște, donație	500
Preot Mihail Pascu din Simionești, colectă..... „...	330
„ Vasile Olariu din Chinciș, donație	300
Dr. N. Boca, notar public, Alba-Iulia, don. „...	200
Preot Grigorie Crăciunaș din Buru, colectă	170
„ Augustin Danciu, Ciceu-Poieni,	162
Total	Lei 15.238

²³ *Renașterea*, VI (1928), nr. 12 (18 mart.), p. 7.

Mărinimoșii donatori și colectanți sunt rugați, ca și pe această cale să primească mulțumită.

Cluj, la 9 Martie 1928.

Nicolae Ivan m. p.
Episcop.

CIRCULAR
către toate oficiile protopopești și parohiale²⁴

Nr. 2320—1928

În conformitate cu recercarea Ministerului Cultelor și Artelor de sub Nr. 14793 din 28 Martie crt. publicăm aci adresa Nr. 864 a Preșidenției Consiliului de Miniștrii către Ministerul Cultelor și Artelor spre luare la cunoștință și strictă conformare.

Circulări anterioare au atras atențiunea asupra faptului, că în birourile autorităților de Stat trebuie să figureze portretul M. S. Regelui Mihai I. aducându-i și în forma aceasta, prinosul dragostei și devotamentului nemărginit al tuturor. Observându-se, însă, că aceasta dispozițiune nu a fost în chip absolut executată așa cum trebuia să fie și că, pe de altă parte, în birourile unora din aceste autorități de Stat se mai mai găsește încă portretul fostului principe moștenitor, Vă rugăm să binevoiți spre imediata executare și a primei și a celei de a doua dispozițiuni a atrage din nou în acest sens atențiunea autorităților dependente de departamentul Domniei voastre.

Subsecretar de Stat: (ss) *G. Brătianu*.

Cluj, la 4 Aprilie 1928.

NICOLAE
Episcop.

²⁴ *Renașterea*, VI (1928), nr. 16 (15 apr.), p. 7.

CIRCULAR²⁵

Nr. 3362—1928

Societatea Ocrotirea Orfanilor din Războiu, Regionala IX. Cluj, care se ocupă cu asistența orfanilor din războiu, se luptă cu mari greutate în realizarea operei sale datorit fondurilor reduse ce primește dela Stat în raport cu trebuințele mereu crescânde.

Invităm P. On. Protopopi și cucernicii preoți, ca în ziua de 21 Mai crt. „Sf. Constantin și Elena”, zi de chetă rezervată de Minister pentru aceea societate, în fiecare biserică la sfârșitul sfintei Liturghii, să țină o chetă în folosul orfanilor din războiu.

Sumele ce se vor realiza, să se trimită direct la numita Societate în Cluj, strada Dorobanților Nr. 42, de unde se va confirma primirea pe lângă recipise legale.

Cluj, la 14 Mai 1928.

NICOLAE,
Episcop.

CIRCULAR către preoțimea noastră²⁶

Nr. 3786—1928

Cu încheierea anului școlar mulți părinți ajung în situația de a hotărî asupra carierei căreia să destineze pe copiii lor. În țara noastră, curentul anilor din urmă a dus o mare parte a tineretului către școala secundară, intenționând acapararea

²⁵ *Renașterea*, VI (1928), nr. 21 (20 mai), pp. 7-8.

²⁶ *Renașterea*, VI (1928), nr. 25 (17 iun.), p. 7.

carierelor de intelectualitate. — Statistica dovedește că țara noastră are cel mai mare procent de studențime dintre toate țările Europei. — Lucrul acesta duce fatal la creierea unei clase de proletari intelectuali.

În schimb oamenii noștri au neglijat carierele practice ale industriei și comerciului cari fac temelia politicei economice a unei țări și cari cariere sunt și azi în mâinile străinilor.

Avem datoria națională să ne creștem și această pătură socială românească, pentru revindicarea industriei și comerciului pe seama noastră.

Prin urmare îndrumăm pe preoții noștri, ca în cursul acestei veri să predice în biserică, de repetite ori, arătând importanța carierelor practice și să îndemne credincioșii ca să-și dea copiii la meserii și la negustorii, în vederea realizării mai curând a acestui deziderat național al fortificării industriei și comerciului românesc.

Cluj, la 8 Iunie 1928.

NICOLAE
Episcop.

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM. DIN CLUJ

Nr. 3777/1923

**Donațiunile făcute bisericilor
din eparhie în anul 1927²⁷**

Adunarea eparhială a V. F. și Clujului, constatând în sedința dela 15 Mai a.c. că donațiunile făcute bisericilor parohiale în cursul anului 1927 s'au cifrat la frumoasa sumă de

²⁷ *Renașterea*, VI (1928), nr. 27 (1 iul.), p. 8.

5.231,811 Lei și că simțul de datorie și de jertfă al credincioșilor noștri pentru Biserică și așezămintele ei de cultură și educație e în plin progres, prin concluzul Nr. 32 exprimă vii mulțumiri tuturor distinșilor donatori, printre cari se remarcă cu donații mai însemnate următorii:

Reuniunea femeilor ort. din Zlatna un covor de 5700 lei. D-șoarele Iancu, Zlatna, odăjdii de 9050 lei. N. N. din Vurpăr, pământ de 10.000 lei. Prefectura județului Alba pt. Aiud 200.000 lei. Banca „Izvorul” din Ocnele-Murășului pt. Ocnele-Murășului 10.000 lei. Uzinele „Solvay” din Ocnele-Murășului pentru Ocnele-Murășului 30.000 lei. Primăria comunală din Ocnele-Mur. pt. Ocnele-Murășului 50.000 lei. Direcțiunea Salinelor din Ocnele-Mur. pt. Ocnele-Murășului: stranele, grilajul extern și lemnăria iconostasului. Mihail Amărăscu mehanic în Ocnele-Murășului pt. Ocn.-M. 2 sfeșnice bronzate. Gheorghe Oprean din Ocn.- Mur. pt. Ocn.-Mur. 1 candelă de argint. D-șoarele Elena Ionescu din Ocnele-Mur. pt. Ocnele-Mur. 1 icoană de argint și perdelele la ușile împ. R. M. S. București pt. Ocn.-Mur. 53.231 lei. Creditul Industrial, București, pt. Teiuș 5000 lei. Prințul Calimachi, București, pt. Teiuș 5000 lei. Lct.-col Ștefan Dumitrescu, Bistrița, pt. Bistrița 5700 lei. Maria Bașotă, Bistrița, pt. Bistrița, pământ în preț de 80.000 lei. Regiunea Silvică Bistrița, pt. Bistrița 250.000 lei. Primăria orașului Bistrița, pt. Bistrița 150.000 lei. Consiliul județean Năsăud, pt. Bistrița, 300.000 lei. Comuna politică Blăjenii-de-jos, pt. Blăjenii-de-jos 5000 lei. Nicolae Todacă din Coșna, pt. Coșna tetrapod 6000 lei. Magdalina Robu-Coprean din Galații-Bistriței, pt. Galații-Bistriței 5000 lei. Fostul ministru Tancred Constantinescu, București, pt. Ida-mare 5000 lei.

Andrei Codre din Copalnic, pt. Copalnic bani și pământ 53.294 lei. Erezii lui Coteț Todor, dispărut în războiu, din și pt. Finteșul-mare, o grădină în preț de 30.000 lei. Prefectura județului Cluj pt. Apahida 10.000 lei. Prefectura jud. Cluj pt. Agârbiciu 20.000 lei. Isailă Maier din și ptru Cara, pământ în preț de 30.000 lei. Roșian, insp. financiar din și pt. Cluj 5000 lei. Ioan Iliescu funcționar, Cluj, pt. Cojocna, icoane în valoare de 5000 lei. Prefectura jud. Cluj pt. Feneșel 12.000 lei. Pref. jud. Cluj pt. Sânicoadă 20.000 lei. Pref. jud. Someș pt. Dej 15.000 lei. Orașul Dej pt. Dej 6000 lei. Ioan Botha și soția din și pt. Dej, clopote și candelă în val. de 117.000 lei. Alexa Mihut și Andrei Lazăr din și pt. Dej, clopot în val. de 29.000 lei. Elena Daniel din și pt. Dej, candelă în valoare de 10.000 lei. Trifon Pinte din și pt. Esc, pământ în val. de 20.000 lei. Gavrilă Pop I. Ion din și pt. Osoi, pământ în valoare de 20.000 lei. Prefectura județului Cluj pt. Dumbravă 20.000 lei. Gheorghe Tătar din și pt. Dumbravă 8000 lei. Alexandru Pandrea din și pt. Finciu un clopot în val. de 10.000 lei. Banca „Vlădeasa” din și pt. Huedin 5000 lei. Prefectura jud. Cluj pt. Mănăstireni I. 50.000 lei. Ioan Micu din și pt. Vima-mare 13.000 lei. Dr. Gavril Buzura notar public din și pt. Tg.-Lăpuș 10.000 lei. Prot. Zaharie Man din și pt. Tg.-Lăpuș 10.000 lei. Nicolae Perhaița primar din și pt. Tg.-Lăpuș 10.000 lei. Augustin Coman din Luduș, pt. Luduș 10.355 lei. Nicolae Bercea din America, pentru Luduș 19.680 lei Ioan Hagău din și pt. Luduș 5000 lei. Comuna politică Luduș pt. Luduș 10.000 lei. Petru Șeulean preot, Miheș, pt. Moinești 32.200 lei. Hoaza Gligor din și pt. Poșaga-de-jos 130.678 lei. Botoș Gligor din și pt. Poșaga-de-jos 30.000 lei. Zac Nicolae din și pentru Poșaga-de-jos 8000 lei. Protop. Vasile Gan, Baia de

Arieș, pt. fond. încurajărilor 12.570 lei. R. M. S. București pt. Sighet 20.000 lei. P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, Cluj, pt. Sighet 20.000 lei. Nicolae Chirteș din și pt. Ibănești-pădure 8000 lei. Mihail Covrig din și pentru Idicel-pădure 100.000 lei. Primăria orașului Reghin pt. Reghin 100.000 lei. Preotul Ioan Maloș adm. prot. pt. Râpa-de-sus 5000 lei. Județul Murăș pt. Lueriu 20.000 lei. Ioan Oprea dir. de bancă, Timișoara, pt. Band 13.501 lei. Comuna politică Cornățel, pt. Cornățel 5000 lei. Județul Murăș pt. Cornățel 10.000 lei. Simion Jovrea din și pt. Iceland 8000 lei. Banca populară „Progresul” din și pt. Iceland 35.000 lei. Comuna politică Iceland pt. Iceland 11.400 lei. Ilie Pop din și pt. filia Papiu Ilarian 5700 lei. Ioan Pop din și p-tru filia Papiu Ilarian 10.700 lei. Fundația Casei școalelor, București, pt. Mureșeni 22.000 lei. Județul Murăș pt. Tg.-Murăș 600.000 lei. Primăria Tg.- Murăș pt. Tg.-Murăș 350.000 lei. Ioan Răbăgală din și pt. Mihai-Viteazul, clopot în val. de 7000 lei. Paraschiva Popa din și pt. Podeni un policandru în val. de 25.000 lei. Societatea Națională de gaz din, București pt. Turda 25.000 lei. Orașul Turda pt. Turda 200.000 lei. Uzinele „Solvay” pt. Turda 30.000 lei. Județul Turda pt. Turda 416.900 lei. R. M. S. pentru Turda 5000 lei. Șofron Pop și soția din și pt. Vâlcele 15.000 lei. Reuniunea de femei din și pt. Gălpâia, odăjdii în valoare de 7000 lei. I. P. C. S. Arhim. Dr. E. R. Roșca, Sibiu, pt. Sânpetru-Almaș un potir în valoare de 5000 lei.

Exprimăm vii mulțumiri distinșilor donatori.

Cluj, din ședința plenară a Consiliului Eparhial ținută în 30 Aprilie 1928.

Nicolae Ivan,
Episcop.

Laurențiu Curea,
Secretar eparhial.

NICOLAE

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop
al Eparhiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului²⁸

Nr. 6802—1928

La 1 Decemvrie 1928 se împlinesc zece ani dela marea
adunare națională dela Alba-Iulia. Știm cu toții ce însemnătate
istorică are pentru întreg neamul românesc adunarea dela 1
Decemvrie 1918, care a pecetluit unirea Ardealului cu Patria
mamă.

Comitetul central al „ASTREI” din Sibiu a luat inițiativa de
a se serba cu fastul cuvenit acest eveniment de o importanță
covârșitoare, mai ales pentru noi Ardelenii.

Avem sfânta datorie ca să-i dăm atenția ce se cuvine, să
proslăvim memoria vrednicilor noștri înaintași, cari cu jertfa
vieții lor ne-au pregătit marea zi a învierii naționale, al cărei
simbol este ziua de 1 Decemvrie 1918.

Comemorarea împlinirii celor zece ani dela această memo-
rabilă zi, este un act de datorie națională și pentru credincioșii
bisericii noastre.

Disponem deci, pe această cale, ca preoții noștri, fiecare în
parohia sa, să pregătească din bună vreme credincioșii pentru
prăsnuirea vrednică a zilei acesteia.

La 1 Decemvrie 1928, fiecare preot va face Sf. Liturgie în
biserică, va face parastas pentru eroii morți în războiul pentru
întregirea neamului, pomelnicul celor localnici, iar la sfârșit va
rosti o predică potrivită momentului, scoțând în relief simțul de

²⁸ *Renașterea*, VI (1928), nr. 46 (11 nov.), p. 1.

jertfă al înaintașilor noștri, care să fie pildă de urmat și pe seama noastră, a celor de astăzi.

În aceeași zi, după amiază, se va aranja în fiecare comună o serbare școlară cu tineretul. Preoții vor lua contact cu învățătorii, cari încă au instrucții în acest scop, eventual cu Consiliul parohial, unde nu este învățător, și vor pregăti din bună vreme programul acestei serbări.

Despre felul cum a fost serbată această zi, fiecare preot va face raport la oficiul protopopesc, până la 10 Decembrie, iar oficiile protopopești vor raporta Consiliului Eparhial, până la 20 Decembrie 1928.

Serbarea acestei zile se va anunța de fiecare preot în biserică, invitând întreg poporul să ia parte la dânsa.

Dat în reședința noastră episcopescă, Cluj, la 25 Octombrie 1928.

NICOLAE,
Episcop.

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM. DIN CLUJ

Nr. 2446—1929.

APEL²⁹

Doi mari bărbați ai Neamului, doi luceafări, cari au răspândit lumină în vremi grele și pline de griji — NICOLAE BĂLCESCU și SIMEON BĂRNUȚIU — sunt aleșii pe cari neamul românesc vrea să-i eternizeze în statui de bronz, — una în Alba-Iulia, cetatea izbândelor de azi și a suferințelor din trecut, și una în Iași, cetatea falnică a vieții culturale din Moldova.

²⁹ *Renașterea*, VII (1929), nr. 14 (7 apr.), p. 1.

Ambele statui se fac prin subscripție publică, din prilejul aniversării de 10 ani dela unirea Ardealului cu patria mamă.

Poftesc pe toate oficiile noastre parohiale, ca îndată după primirea acestui cercular, să colecteze în fiecare comună (și în parohiile administrate și filii) dela credincioșii cu dare de mână și sume mari și mici, și cu dania preotului, care trebuie să premeargă cu exemplu bun, să ni-o trimită cel mai târziu până la 1 Mai, — ca să putem înainta rezultatul la locul cuvenit.

Deodată cu rezultatul bănesc se va trimite și lista donatorilor.

Cluj, la 3 Aprilie 1929.

De binevoitor
NICOLAE, Episcop.

Ordin circular

către toate oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului³⁰

Nr. 127/1930

Dat fiind că, cu ziua de 1 Ianuarie 1930, s'a sistat gratuitatea corespondenței oficiale pe poștă, dispunem următoarele:

În viitor toate ordinele noastre circulare generale, se vor publica în foaia oficială a Eparhiei, „Renașterea”, la partea oficială, și nu se vor mai repeta separat prin adrese. Oficiile noastre în subordine sunt îndrumate să estragă din foaia oficială ordinele ce le privesc, cu Nrul și data lor, să le înregistreze și să răspundă la ele în toată regula pe cale ierarhică și la termínele indicate.

³⁰ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 3 (19 ian.), pp. 7-8.

Astfel vom reuși să reducem în parte regia prea mare ce ni se creiază prin noile dispoziții.

Bugetele și rațiociniile parohiale se vor aduna de domnii protopopi și se vor trimite prin curieri, cari au și alte afaceri la Cluj, ori le vor aduce personal la Cluj, cu ocaziunea ridicării salarelor și tot așa le vor ridica după verificarea lor de către exactorat. Oficiile protopopești în corespondența cu Consiliul eparhial și cu oficiile parohiale, asemenea vor introduce o practică mai efină, iar la bugetul parohial și protopopesc sub acest titlu vor lua o sumă, din care vor acoperi strictul necesar. Dispoziția nu poate fi de lungă durată și credem că Guvernul va reveni.

Cluj, la 8 Ianuarie 1930.

NICOLAE,
Episcop.

Ordin circular

către toate Oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului³¹

Nr. 116—1930

Încetând cu 1 Ianuarie 1930 serviciul poștal gratuit, pentru oficiile noastre bisericești, — fiecare oficiu protopopesc și parohial este învitat a-și organiza astfel expediția ca să aibă cât mai puține cheltueli cu timbrele și a se îngriji de acoperirea acestor cheltueli din fondurile proprii.

În bugetele protopopești și parohiale pe 1930 se va lua o sumă potrivită pentru serviciul poștal.

³¹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 3 (19 ian.), p. 8.

Comunicația poștală dintre parohii și protopopiat se poate organiza astfel, ca să se reducă simțitor aceste cheltueli. Reședințele protopopești sunt situate de regulă în centrele de târg ale comunelor din protopopiat, așa că în zilele de târg lumea dela sate cercetează aceste centre. Preoții vor face bine dacă își vor organiza o poștă pedestră, cel puțin odată pe săptămână la protopopiat, prin acești oameni, cari și altfel se duc la oraș. Aceasta ar fi o modalitate de a scuti și protopopiatul și parohia de cheltueli inutile. Se înțelege că în acest chip se pot rezolva numai chestiunile mai puțin urgente, care suferă o oarecare amânare. Noi de aici din centru nu cunoaștem esact împrejurările de comunicație dintre parohii și protopopiate. P. on. Protopopi împreună cu on. parohi sunt invitați să-și stabilească modalitatea de comunicare a ordinelor și rapoartelor, având în vedere toate împrejurările, fără ca mersul normal al serviciului să sufere.

Cluj, la 10 Ianuarie 1930.

NICOLAE
Episcop.

CIRCULARĂ

către toate oficiile Protopopești din Eparhia Clujului³²

Nr. 328—1930

P. O. Domni Protopopi sunt poftiți ca începând cu a. c , să raporteze — cu provocare la această circulară, fără să mai aștepte alt mandat, — la finea fiecărui pătrar de an, despre activitatea misionară a clerului și mirenilor din protopopiat, ca

³² *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 7.

astfel să avem date precise în această privință despre misionarismul ortodox din Eparhie.

Totodată sunt invitați membrii clerului a se abona și a colabora la revista „Misionarul”, ce apare pentru întreaga Patriarhie în Chișinău. (Articolele se remunerează).

Cluj, la 21 Ianuarie 1930.

NICOLAE,
Episcop.

Ordin circular

către toate oficiile parohiale și Protopopești din Eparhie³³

No. 507—1930

Cunoscând marele folos pastoral ce l'ar avea preoțimea noastră punându-i-se la îndemână un volum de predici, la morți, selecționate, am proiectat publicarea unui astfel de volum.

Pentru a avea și colaborarea preoților noștri și în deosebi a P. On. Protopopi, cu onoare invităm pe toți în mod *obligatoriu*, ca până la 1 Aprilie a. c, să ne trimită prin intermediul of. protopopești câte o predică pentru morți (copil, femeie, bărbat, soț-tată, soție-mamă etc.) scrisă legibil pe pătrare de coală și numai pe o față, în estensiune maximă de 10 fețe. La încheiere se vor adăuga și iertăciunile în forma cea mai aleasă, cum se obișnuiește. Selecționarea predicelor le va face un comitet. Predicele cele mai reușite se vor publica în volum.

Cluj, la 17 Ianuarie 1930.

NICOLAE, Episcop.

³³ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 8.

CIRCULARĂ

către toate oficiile Protopopești din Eparhia Clujului³⁴

Nr. 568/1930

Prin aceasta P. On. Domni protopopi sunt invitați ca de urgență să raporteze:

- I. 1. Unde sunt în protopopiat școale de arte și meserii?
2. Unde sunt în protopopiat școale de ucenici?
3. Unde sunt în protopopiat școale medii?
4. Cine e catihet respective profesor de religie la aceste școale?
5. Când ține orele de religie?
- II. 1. Unde sunt spitale și azile?
2. Cine e confesorul spitalului?

Ne trebuesc aceste date pentru a putea începe cât mai curând un control asupra catehizației dela institutele de sub I. și asupra păstoririi în spitalele din Eparhia noastră.

Cluj, la 21 Ianuarie 1930.

NICOLAE,
Episcop.

³⁴ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 8.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Clujului³⁵

No. 760—1930

Apropiindu-se timpul conferințelor de primăvară a des-părțămintelor religioase din protopopiate, se dă tema: „*Ce feliiu de secte s’au ivit în Eparhia noastră, ce învățăături propagă fiecare, cari sunt argumentele ortodoxiei și cele mai potrivite mijloace de apărare contra lor?*”

Această temă va lucra-o fiecare preot, cu deosebită grijă și dacă nu are sectari. Cele mai bune lucrări se vor citi în conferințele de primăvară și toate se vor trimite aici, până la 30 Iunie a. c., ca să putem constata din ele întru cât sunt pregătiți preoții noștri pentru această luptă, ce se poartă cu atâta îndrăzneală contra bisericii noastre și contra statului nostru național.

Cluj, la 27 Ianuarie 1930.

NICOLAE,
Episcop.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Clujului³⁶

Nr. 761—1930

Spre a avea o icoană clară asupra sectarismului din Eparhia noastră și spre a putea lua măsurile necesare de stăvilire, sunteți poftiți a pregăti un tablou general al protopopiatului în 2

³⁵ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 6.

³⁶ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 7.

exemplare, din care unul se va păstra la of. protopopesiar altul se va trimite aici, până la 15 April c.

Acest tablou va cuprinde răspuns la următoarele întrebări, din toate parohiile protopopiatului, înșirate în ordine alfabetică:

1. Ce felii de secte sunt în parohie?
2. De când s'au încuibat și prin cine?
3. Cine este predicatorul lor și unde locuiește?
4. Au capiște autorizată și de când?
5. Câți membri are fiecare sectă?
6. Crește sau descrește numărul lor?
7. Cu ce mijloace fac propagandă?
8. Ce măsuri a luat biserica contra lor?
9. Ce măsuri a luat administrația contra lor?
10. Cari sunt rezultatele acestor măsuri?
11. Are preotul în biblioteca parohială cărțile și broșurile necesare pentru contra propagandă și pe cari le are?
12. Este în parohie cor bisericesc?
13. Este în parohie reuniune de femei?
14. Este în parohie societatea „Sf. Gheorghe” a tinerimii?
15. Este în parohie „oastea Domnului”?
16. Câte serbări au aranjat acelea societăți anual și cu ce rezultate?
17. Ce crede preotul, de ce mai are lipsă în parohie, ca să poată lupta cu izbândă contra sectarilor?

Toate acestea date să fie culese și raportate cu cea mai mare grijă și fidelitate, deoarece se vor controla minuțios și cei vinovați vor fi considerați de complici ai sectarilor și vânzători ai lui Hristos și astfel se vor pedepsi, căci nu se mai poate tolera tăinuirea unei boale bisericești, atât de periculoasă bisericii

noastre și statului nostru național, încheat după atâtea jertfe de sânge ale înaintașilor și contemporanilor noștri.

Vor răspunde la întrebările mai sus înșirate și preoții, cari nu au secte în parohii și mai ales dela pct. 11—17, ca la control să găsim aceste răspunsuri în arhiva parohială, ca apoi să se poată confrunța cu eventuala „realitate” din parohie și afară de aceasta ca fiecare preot să se ocupe cu această rană a bisericii și statului, căci „nu știe ziua, nici ceasul...”

Cluj, la 27 Ianuarie 1930.

NICOLAE,
Episcop.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Clujului³⁷

Nr. 762—1930

1. În conformitate cu concluzul Nr. 10 al Adunării Eparhiale din anul 1929, sunteți poftiți a raporta, care este starea, cari sunt mijloacele aplicate și cari sunt rezultatele la cari s'a ajuns în protopopiat, în ce privește flagelul alcoolismului ucigător de suflete și trupuri, ca să putem pregăti raportul general în această privință către viitoarea Adunare Eparhială. Termin: 15 Aprilie 1930.

2. Ne veți mai trimite și tablouri după parohii, despre „asistența creștinească și socială” din anul 1929, tot pe baza concluzului și scopului amintit mai sus.

Cluj, la 27 Ianuarie 1930.

NICOLAE,
Episcop.

³⁷ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 7.

Comunicat oficial³⁸

Nr. 1010—1930

Ministerul Instrucției și Cultelor, cu adresa Nr. 8630 din 31 Ian. 1930, ne încunoștințează, că francarea corespondentei oficiale s'a amânat până la 1 Aprilie 1930, iar nouile dispoziții se vor comunica la timp.

Întrucât corespondențele oficiale totuși nu vor fi primite nefrancate, oficiile protopopești și parohiale vor solicita dela oficiile poștale timbre oficioase contra chitanță în contul Ministerului Instrucțiunii și Cultelor.

Cluj, la 5 Faur 1930.

NICOLAE
Episcop.

AVIZ³⁹

Nr. 852—1930

În conformitate cu dispozițiile statutelor fundației Gojdu, îndrumăm pe toți preoții noștri, ca în ziua de 23 Faur a.c. să servească în biserici *un parastas în memoria fericitului Emanuil Gojdu*, împreună cu o cuvântare potrivită despre binefacerile lui, îndemnând pe credincioși ca să le fie pildă în simțul de dărnicie și jertfă pentru binele obștesc.

Cluj, la 3 Faur 1930.

NICOLAE
Episcop.

³⁸ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.

³⁹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopopești din eparhie⁴⁰

Nr. 645—1930

Consiliul central bisericesc din București, intenționând să rezolve chestiunea salarizării cântăreților din Ardeal, ne cere date despre cei din eparhia noastră.

Ca urmare te invităm să înaintezi aici, fără amânare, un tablou despre cântăreții bisericești din comunele protopopiatului ce-1 conduci, cu următoarele date:

1. Parohia. 2. Numele cântărețului. 3. Cvalificația. 4. Anii de serviciu cu ziua introducerii.

Cluj, la 31 Ianuarie 1930.

NICOLAE

Episcop.

Ordin circular

către toate oficiile protopopești⁴¹

Nr. 762—1930

Agendele oficiilor protopopești au sporit și sporesc mereu din an în an, iar protopopii noștri întâmpină din ce în ce greutăți tot mai mari în împlinirea îndatoririlor multiple. Cu toate că legea prevede pe seama protopopilor ajutoare, secretari și funcționari, acest desiderat nu s'a realizat până acum și nu sunt semne să se realizeze curând.

De aceea am crezut de bine ca până la împlinirea celor prescrise 'de lege, să dăm tuturor protopopilor câte 1—2

⁴⁰ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.

⁴¹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), pp. 7-8.

absolvenți de teologie, cari de-o parte să le fie de ajutor în agendele oficioase, de altă parte să facă și ei practică.

P. O. D. Protopopi vor chibzui deci asupra acestei chestiuni și asupra modalităților de întreținere a acestor practicanți. Unde sunt școli sau internate, ar putea fi plasați și ca instructori cateheți sau ca pedagogi sau altă ocupație la oarecare instituție locală, unde ar avea locuință sau întreținere, sau o oarecare remunerație. Li se va face o oarecare remunerație și din bugetul protopopiatului sau al parohiei centrale la care ar putea funcționa ca secretar sau conducător de cor sau în altă calitate.

Invităm deci pe P. O. D. protopopi să ne facă în această chestiune propuneri concrete, pentruca la sfârșitul anului școlar să putem face repartizarea absolvenților de teologie la diferitele oficii protopopești.

Cluj, la 3 Faur 1930.

NICOLAE
Episcop.

PASTORALĂ

cătră întreg clerul și poporul ortodox din eparhia Vadului,
Feleacului și Clujului⁴²

Nr. 2447—1930

O nelegiuire fără seamăn s'a deslănțuit asupra poporului dreptcredincios din Rusia. Nebunia stăpânirii bolșevicilor a pornit în vremea din urmă cu foc și sabie asupra nenorocitului popor, ca să ucidă în sufletul acestuia, pe Dumnezeu. Au închis

⁴² Deși poartă denumirea de *Pastorală*, prin conținut și cererile adresate preoților, are mai degrabă structura unei circulare, fapt pentru care am introdus documentul în această secțiune, *Renașterea*, VIII (1930), nr. 13 (30 mart.), p. 1.

bisericile și le-au prefăcut în magazine și localuri de petrecere, au scos religia din școli și pedepsesc cu gloanțe și spânzurătoare pe cei ce îndrăsnesc să-și facă cruce și să se închine lui Dumnnzeu. Închisorile Rusiei sunt pline de preoți și țărani cari nu vreau să se lapede de credința în Dumnezeu.

În vremea din urmă au fost omorâți 11 episcopi, 1500 preoți, 7000 de călugări și călugărițe, 120 ofițeri, 270 soldați marinari și peste 12.000 de țărani, cari și-au mărturisit pe față credința în Dumnezeu.

O nouă Sodomă s'a ivit asupra nefericitului popor al Rusiei. Și nebunia bolșevicilor nu se trezește ci merge înainte înotând în flăcări și sânge.

Toate țările pământului s'au cutremurat de grozava nelegiuire. Anglia, Franța, America, Italia, Germania și toate celelalte au poruncit să se facă rugăciuni în biserici pentru mucenicii din Rusia, iar bolșevicilor le-a dat de veste să contenească cu sălbătăcia, ca să nu fie nevoită toată Europa să se scoale asupra lor și să-i pedepsească.

Acelaș lucru l-a făcut în zilele trecute și țara noastră, ridicând protest asupra fărâdelegilor din Rusia. Biserica noastră încă își ține să-și facă datoria.

De aceea dispunem ca în *Dumineca a cincia a Postului* toți preoții noștri să facă rugăciuni în biserică pentru mucenicii credinței din Rusia, pentru cei omorâți și pentru cei din închisori și pentru ca Dumnezeu să întoarcă sălbătăcia străpânirii bolșevicilor la lumina adevărului evanghelic.

Fiecare preot va rosti o predică ocazională, arătând nelegiuirile din Rusia, va ceti șirele de mai sus și va redacta o

moțiune de protest, asemenea celei publicate de Societatea ortodoxă a femeilor române, în numărul de față al gazetei.

Onor. protopopi ne vor face apoi raport despre executarea acestui ordin.

Cluj, la 22 Martie 1930.

NICOLAE

Episcop.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Clujului⁴³

În repetite rânduri am dat ordine-circulare Of. protopopești și parohiale pentru înființarea diferitelor societăți culturale și religioase ca „Reuniunea femeilor”, Societatea „Sf. Gheorghe” a tinerimii și altele.

Deoarece nici până acum nu s'au înființat acestea societăți în toate parohiile, din nou ordonăm P. C. Protopopi și C. Preoți ca acolo, unde nu sunt încă, neîntârziat să se înființeze.

Statutele pentru reuniunile de femei s'au publicat în foaia noastră oficială „Renașterea” Nr. 23/925.

Pentru organizarea tineretului, despre a cărei importanță am amintit în circularul nostru Nr. 6945/925, dăm următoarele statute, cari se folosesc în întreaga Mitropolie a Ardealului, cu îndrumarea ca după acest model să se organizeze tinerimea noastră din întreagă Eparhia.

Oficiile protopopești la finea anului vor raporta despre rezultate.

⁴³ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 16-17 (20 apr.), pp. 9-12.

**Statutele
cercului tinerimii adulte „Sfântul Gheorghe”.**

CAP. I.

Numele și scopul Societății.

§ 1. În legătură cu „Casa culturală” se înființează: Cercul Tinerimii adulte „Sfântul Gheorghe” din comuna.....

§ 2. Scopul societății este: a se îngriji de dezvoltarea vieții religioase culturale, sociale și cetățenești a membrilor săi.

CAP. II.

Mijloacele.

§ 3. Pentru atingerea scopului fixat slujesc aceste mijloace:

1. Cercetarea regulată a bisericii.

2. Mărturisirea și cuminerea, cel puțin odată pe an, în sf. Paresimi.

3. Participarea celor apti la corurile bisericești.

4. Citirea sfintei Scripturi și a altor cărți religioase. Fiecare membru va avea Noul Testament și cartea sa de rugăciuni.

5. Participarea la cursul de catehizare dela vecerniile din Dumineci și sărbători.

6. Participarea la conferințe religioase și culturale.

7. Prăznuirea sărbătorilor naționale și cultivarea datinelor bune în legătură cu serbătorile religioase și naționale.

8. Cinstirea memoriei eroilor naționali și îngrijirea mormintelor acelor de pe teritoriul comunei.

9. Păstrarea în bună regulă a cimiterului și îngrijirea plantațiilor din jurul bisericii.

10. Abonarea și citirea de gazete și cărți bune, de cuprins instructiv și educativ.

11. Aranjarea de șezători culturale cu declamări, cântări, teatru și joc.

12. Reglementarea jocului și petrecerilor tinereții.

13. Combaterea luxului și alcoolismului, a jocurilor de noroc și a altor obiceiuri și năravuri rele.

14. Desvoltarea simțului de cruțare și dedarea la economii.

15. Sprijinirea acțiunilor filantropice și de ajutorare creștinească.

16. Îtovărășirea pentru îndeplinirea de lucrări în comun pe seama celor săraci și neajutorați.

17. Formarea unei echipe de pompieri sub conducerea unui comandant.

18. Obișnuirea tineretului cu călătoria și aranjarea excursiilor instructive în regiuni și localități istorice și cunoașterea bogățiilor țării.

19. Dedarea la anumite lucruri de mână; trezirea interesului pentru industria de casă, potrivit împrejurărilor ținutului și a trebuințelor vieții locale.

CAP. III.

Membrii Societății.

§ 4. Membrii Societății sunt: onorari, activi și ajutători. Ei trebuie să fie cetățeni ai țării și creștini.

§ 5. Membrii onorari se numesc de adunarea generală festivă la propunerea Sfatului, în semn de recunoștință, dintre acele persoane din localitate sau de ori unde din țară, cari și-au câștigat merite deosebite ca fii ai bisericii și buni români, precum și prin daruri mai însemnate făcute societății. Ei au dreptul să ia parte la adunările generale cu povețele și îndemnurile lor folositoare.

§ 6. Membrii activi sunt toți tinerii și fetele, dela etatea de 15—24 ani, respective până la căsătorie, cari își îndeplinesc datorițele către Societate și duc o viață exemplară.

§ 7. Membrii ajutători sunt ceice întră în Societate în anul întâi, după absolvirea cursului complimentar al școalei primare.

În acest timp de probă vor fi admiși la toate lucrările societății, fără să aibă drept la vot și la funcții.

După anul de probă, cu prilejul adunării generale festive, se promovează între membrii regulați ai Societății, cu care ocazie fac înaintea preotului și a comitetului Societății următoarea mărturisire solemnă:

Eu N. N. declar că cunosc Statutele societății T. A., le aprob și-mi însușesc scopul societății, promițând sărbătorește că voiu ținea rânduielile ei și le voiu împlini cu tragere de inimă, îndemnând și pe alți să le urmeze la fel.

Acestea declar și așa voiu face, Amin!

§ 8. Toți membrii activi și ajutători plătesc o taxă anuală, stabilită de adunarea generală.

§ 9. Din taxele anuale și din veniturile Societății, dela petreceri, clăci, din colecte, donațiuni și ajutoare dela alte așezăminte să se susție o casă pentru întruniri, după putință în legăturăcu „Casa culturală”. Într'o sală împodobită cu steagul Cercului, cu icoane sfinte, cu chipurile MM. LL. și a bărbaților mari ai neamului și cu alte chipuri frumoase și instructive, se va aranja o bibliotecă cu cărți bune și se vor citi gazetele abonate. Vremea când sala stă deschisă, se va hotărî de sfat, care va îngriji de curățenie, de luminat și încălzit.

În curtea casei culturale se va clădi un pavilion de joc, ori aiurea, în loc potrivit, dacă e un parc, în nici un caz însă în apropierea cârciumii.

§ 10. Societatea poate înființa orice fonduri cu scop de a-și realiza scopurile sale religioase, patriotice și sociale.

§ 11. Membrii tinerimii adulte, când ajung vârsta de 24 ani, respective, când se căsătoresc, sunt obligați a intra la Casa Culturală, respective la: „Reuniunea femeilor ort.”, dar vor continua să dea tot sprijinul moral și material Societății, din care au făcut parte.

CAP. IV.

Conducerea, funcționarii.

§ 12. În fruntea cercului stă Sfatul, constatator din:

1. Directorul, care e parohul locului. Din cauză de bătrânețe, sau renunțare de bună voe, poate ceda locul altui om cu carte, învățător etc. designat de comitetul parohial. Directorul ia inițiativa și se îngrijește de partea religioasă și culturală din activitatea cercului. Are să raporteze în scris Comitetului parohial și autorității bisericești (Consiliului eparhial) la sfârșitul fiecărui an despre mersul societății.

2. Un președinte, ales de adunarea generală pe doi ani, care poartă răspunderea desfășurării afacerilor administrative.

3. Un vicepreședinte, care înlocuește pe președinte, și care să poarte evidența membrilor Cercului.

4. Un casier, care strânge taxele, amenzile și orice alte venituri ale Cercului.

5. Controlorul, care ține în evidență pe ceice absentează dela biserică, dela cursul de catehizare și celelalte întruniri culturale și oficiale obligatorii.

6. Un bibliotecar, care împarte și primește cărțile și ziarele Cercului și le ține în rândueală.

7. Un secretar, care ia procesele verbale ale ședințelor sfatului și ale adunării generale.

8. Doi membri aleși de adunarea generală pe un period de 2 ani, pe lângă doi delegați ai comitetului parohial și un delegat al casei culturale din localitate.

§ 13. Sfatul se întrunește în fiecare lună: resolvă toate chestiile în interesul bunului mers al Cercului.

Delegă în mod permanent sau cu rândul pe supraveghe-torul tinerimii, pe conducătorul (vătavul) jocului și al petreceri-lor și orânduiește toate cele de lipsă pentru îndrumarea vieții sociale în sânul societății, execută hotărârile adunării generale.

§ 14. În sfat raportează fiecare funcționar despre îndepli-nirea agendelor sale. Față de funcționarii cari nu-și îndeplinesc chemarea cu tot zelul, se iau măsuri.

CAP. V.

Adunarea generală.

§ 15. Adunarea generală e întrunirea tuturor membrilor Societății. Se convoacă de sfat cu opt zile înainte și se ține odată pe an, în Decembrie, sub conducerea directorului Societății, alegându-se în birou și doi delegați pe lângă secretarul societății.

Hotărârile se iau cu majoritatea de voturi a celor prezenți, cari trebuie să fie cel puțin $\frac{1}{2}$ din membrii Cercului.

Dacă la întâia convocare nu s'ar întruni numărul cerut, se convoacă a doua adunare, care se ține cu oricâți membri ar fi de față.

De adunarea generală se ține:

1. Aprobauea socotelilor de pe anul trecut și votarea bugetului pe anul următor.

2. Stabilirea taxelor anuale pentru membrii activi și ajutători.

3. Alegerea sfatului și a funcționarilor.

4. Aprobarea propunerilor sfatului privitoare la bunul mers al Cercului, rezolvirea apelatelor date împotriva deciziunilor sfatului în chestii disciplinare și pedepsirea abaterilor și dedărilor rele ce s'ar ivi.

5. Hotărâre asupra propunerilor, venite dela membri, spre a rezolvi agendele de control și de îndrumare, pentru alegerea funcționarilor, promovarea solemnă, a membrilor tineri, pentru stabilirea taxelor anuale, a diferitelor pedepse, precum și pentru rezolvirea chestiilor promovate de sfat.

§ 16. Adunările generale sunt de caracter administrativ sau sărbătoresc.

1. Cele administrative sunt electorale, pentru control, afaceri disciplinare, procurări materiale și se țin odată în an, în cursul lunii Decemvrie.

2. În afară de adunarea generală administrativă, se ține, la ziua patronului Cercului, adunare generală festivă, cu participare la biserică și cu șezătoare culturală.

Patronul cercului e Sfântul Gheorghe.

În adunarea festivă se numesc membrii de onoare, se primesc membrii ajutători și se promovează ceice au trecut anul de probă.

Adunarea festivă se mai ține la ziua eroilor, cu procesiune la mormântul vreunui erou, dacă se găsește în comună, sau la un loc comemorativ închinat eroilor, constatat din plantații de pomi, arbori etc , precum și la alte ocazii festive.

CAP. VI.

Chestii disciplinare.

§ 17. Petrecerea în crâșmă, beția, furtul, purtarea necuviincioasă în public, constituie abateri, care se pedepsesc cu amendă și cu excludere temporală, sau pentru totdeauna din Societate.

§ 18. Măsura pedepselor disciplinare, o stabilește adunarea generală la propunerea Comitetului.

§ 19. Abaterile, pentru care se aplică pedeapsă constătoare din dojana înaintea Comitetului, amendă și la nevoie cu excluderea din Societate.

Aceste abateri sunt:

a) Absențările nemotivate dela biserică și dela întrunirile Cercului.

b) Viața desordonată, gălăgioasă, întrebuițarea de cuvinte ofensatoare la adresa membrilor, înjurăturile, hula celor sfinte, ocările, minciuna, purtarea necuviincioasă în biserică.

c) Neîmplinirea cu punctualitate a datorințelor de membru.

d) Chinuirea animalelor.

§ 20. Celce e pedepsit de 3 ori după oaltă pentru abateri, se exclude pe timp vremelnic.

§ 21. Escluderea temporală definitivă se va aduce la cunoștința Comitetului parohial, unde cel exclus poate să apeleze.

CAP. VII.

Dispoziții transitorii.

§ 22. Toate societățile existente pentru organizarea tinerimii adulte se vor acomoda după acest Statut.

§ 23. Cercul tinerimii adulte primește pe cei ieșiți din vârsta școlii primare și pregătește pe membrii săi pentru „casa culturală”, cu care împreună face parte din așezămintele sociale

ale Bisericii ortodoxe, în cadrele Legii și statutului pentru organizarea Bisericii ortodoxe române și stă sub controlul autorității bisricești.

§ 24. Orice alte dispoziții relative la organizația și activitatea societății, potrivit împrejurărilor locale, se vor vota în adunarea generală a membrilor și se vor supune comitetului parohial spre aprobare, care simțind necesitatea va cere și încuviințarea Consiliului eparhial.

Hotărârile mai importante nu vor putea fi puse în aplicare înainte de a obține aprobarea Consiliului eparhial care are conducerea supremă, centrală a Cercului tinerimi din întreagă eparhia.

Cluj, la 15/III. 1930.

NICOLAE

Episcop.

ORDIN

către toți preoții din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului⁴⁴

Nr. 4567—1930

Adunarea Națională a României mari, convocată pe ziua de 8 Iunie a. c., a proclamat pe A. S. Principele Carol de Rege al României.

Regele Carol II. s'a urcat pe Tronul României în această zi și a depus jurământul pe Constituția Țării.

În consecință dispunem tuturor preoților noștri, ca de aci înainte la toate slujbele religioase și conform cerințelor rituale, să pomenească pe noul Rege, după formula prescrisă de rânduelile bisericesti:

⁴⁴ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 24 (15 iun.), p. 1.

„Prea înălțatul și dreptcredinciosul Regele nostru Carol al II-lea.”

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 11 Iunie 1930.

Nicolae Ivan m. p.,
Episcop.

Laur. Curea m. p.,
secretar.

Un apel⁴⁵

Mult Stimate Domnule!

Până la terminarea monumentalei noastre Catedrale din Cluj vor mai trece — ne temem — încă mulți ani. Numai cu modesta bisericuță din deal nu mai putem rămâne, fără riscul de a compromite și ortodoxia și românismul și așteptarea îndreptățită a distinșilor enoriași din Cluj, cari pentru ridicarea grabnică a noiei biserici din Calea Regele Ferdinand No. 73, s'au înscris cu donațiuni pilduitoare de chiar și până la 30.000 și 50.000 Lei.

Planul de zidire a acestei noi biserici, imperios și urgent reclamată de întreg Clujul românesc, îl avem gata și e impunător. Devizul lui se ridică la 1,800.000 Lei fără amenajamentul interior. Din această sumă până azi n'avem decât 1,211.280 Lei, rezultată din repartiții și din donațiile celor abia 420 capi de familii ortodocși, din cei 3200, câți avem în Cluj. Fără asigurarea întregii sume din deviz, deci și a diferenței de 600.000 Lei, nu

⁴⁵ Apel al episcopului Nicolae Ivan, pentru adunarea fondurilor necesare zidirii bisericii parohiale din Cluj (biserica „Sf. Nicolae” de pe strada Horea); până la ora publicării în *Renașterea*, răspunsese apelului Direcțiunea Societății de Asigurare „Prima Ardeleană”, cu suma de 10.000 de lei, *Renașterea*, X (1932), nr. 20 (15 mai), pp. 4-5.

putem și nici nu este consult în criza financiară de azi — să începem noua zidire de biserică.

Spre a ieși din acest impas cu fața curată, apelăm din nou și cu toată stăruința la noui jertfe și mai ales la cei, cari încă nu s'au putut înșirui printre donatorii de până acum și nu au contribuit nici la Repartiția stabilită în acest scop (după starea lor socială și materială), ca și Domniile Lor să contribuie la întruchiparea grabnică a acestei noi podoabe și fortărețe de afirmație a ortodoxiei și românismului din Cluj.

Înscrierile și solvirile se vor face la mâna epitropiei și a C. Preoți-Parohi, dar cât mai îngrabă posibil, așa ca îndată după sărbătorile Sf. Paști din a. c., să putem sfinți peatra fundamentală a noiei Biserici.

Cu Dumnezeu și cu Binecuvântarea noastră Arhierească înainte!

**Sfințirea Catedralei se face la 5 Noemvrie c.
în prezența M. Sale Regelui Carol al II-lea⁴⁶**

Cu deosebită bucurie anunțăm credincioșilor noștri din întreagă eparhia că în urma invitației făcute prin mijlocirea dlui subsecretar de stat Dr. Mihai Șerban, deputat eparhial, M. Sa Regele Carol al II-lea, a binevoit a accepta să participe la sfințirea Catedralei, ce va avea loc în ziua de Duminecă, 5 Noemvrie a. c.

Prin înalta prezență a M. Sale serbarea sfințirii bisericii se va încadra într'o mare solemnitate, într'adevăr demnă de opera monumentală ce o reprezintă. Fiind M. Sa primul Rege ortodox,

⁴⁶ *Renașterea*, XI (1933), nr. 42 (22 oct.), p. 2.

sfințirea bisericii se va face după tipicul sfințirii bisericilor pe timpul voevozilor români și împăraților bizantini, luând și M. Sa parte activă la ceremonialul sfințirii alături de Î. P. Sf. Sa Patriarhul și ceilalți ierarhi. Va fi deci o sfințire cum nu s'a mai făcut pe cuprinsul României mari.

Din partea Consiliului nostru eparhial se fac cele mai febrile pregătiri în vederea unei depline reușite. Pentru orientarea preoțimii și credincioșilor noștri, dăm în cele ce urmează programul sumar al sfințirii Catedralei:

Sâmbătă, în 4 Noemvrie:

1. *La orele 5 d. a:* Ședința Adunării eparhiale extraordinare, în biserica parohială din Calea Regele Ferdinand.
2. *La orele 6 d. a.:* Vecernie și Priveghere în amândouă bisericile parohiale.

Duminică, în 5 Noemvrie:

1. *La orele 9 î. a.:* Procesiune dela reședința episcopală din Str. Iuliu Maniu Nr. 36 la biserică catedrală și începerea serviciului sfințirii apei celei mici.
2. *La orele 10 î. a.:* Conducerea în procesiune a Î. P. S. Patriarh Miron, a Î. P. S. Mitropolit Nicolae și a PP. SS. Episcopi asistenți, la biserica catedrală.
3. *La ora fixată: Primirea Majestății Sale Regelui Carol II la Catedrală, săvârșirea actului sfințirii și în continuare*
4. *Liturghia arhierească, cu predica P. Sf. Episcop Nicola e al Clujului.*
5. *La Orele 12 1/2: Recepția Regală în sala festivă a Prefecturii județului.*
6. *La ora 1 1/2 d. a.:* Banchet oficial la Cercul Militar și altul la Regimentul 83 Infanterie din Calea Dorobanților.

7. *La orele 6 d. a.*: Vecernie în biserica catedrală.

8. *La orele 6 seara*: *Concertul religios* al Corului Episcopiei.

P. S. La actul sfințirii, în catedrală, se poate intra numai cu bilet de intrare nominal. Biletele de intrare, precum și cele pentru banchete și concert, se distribuie la Consiliul eparhial. De încartiruire se va îngriji fiecare personal.

CIRCULARĂ⁴⁷

Nr. 6507—1934

Invităm prin aceasta pe P. Cucernicii protopopi și preoți din Eparhia noastră, ca să ia parte în număr cât mai mare la adunarea generală a „Frăției Ortodoxe Române”, ce se va ținea în Sibiu în ziua de 27, 28 și 29 Octomvrie a. c. însoțiți de frunțașii mireni din parohiile noastre pentru de a sta alături de conducătorii „F. O. R.”-ului, cari luptă pentru înălțarea bisericii, întronarea dreptății și pentru surparea privilegiilor jignitoare pentru biserica strămoșească din România mare.

Cluj, 18 Octomvrie 1934.

Cu

binecuvântare:

Nicolae Ivan, Episcop.

⁴⁷ *Renașterea*, XII (1934), nr. 42 (21 oct.), p. 4.

Convocare⁴⁸

Nr. 1459—1935

P. O. Dle Protopop,

Din 16 Octomv. 1928 n'am mai convocat conferința proto-
popilor, deși întrunirea din când în când, în interes de serviciu,
este foarte necesară.

Pentru a discuta probleme noi, cari se impun, și ni le
impune timpul și necesitățile, vă convoc la Reședința noastră pe
zilele din 27 și 28 Martie a. c., cu următorul program:

1. *Miercuri 27 Martie* la orele 9^{1/2} - se va celebra în ca tedrală
Liturghia înainte sfințită, la care participă toți protopopii,
slujind 2 ori 3, pe cari îi voi designa atunci.

2. La orele 11 deschiderea conferinței în sala de ședință a
Consiliului eparhial.

3. La ora 1 o gustare comună la Episcopie.

4. După masă la orele 4 redeschiderea și raportul în scris,
scurt și precis, al fiecărui protopop, despre starea parohiei cen-
trale, despre instituțiile din parohie, despre fondul protopo-
pesc, despre avere și eventuale datorii, despre posibilitățile de
îmbunătățire.

Aceste rapoarte se predau după cetire presidiului.

Joi 28 Martie, dimineața între orele 8—10 mărturisirea
tuturor protopopilor în biserica catedrală și împărtășirea cu Sf.
cuminecătură.

La ora 11 continuarea ședinței din preziua și hotărâri
generale pentru bunul mers al afacerilor administrative. Ora 1
închiderea conferinței.

⁴⁸ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 10 (10 mart.), p. 4.

La ora 1^{1/4} masă comună în Internatul teologic, împreună cu referenții consiliului.

Aștept ca fiecare păr. protopop să sosească deja de Marți seara, pentru a fi punctuos și prezent la toate cele dispuse.

Dat fiind că aproape toți au legături în Cluj, de încuartiruire nu ne putem îngriji, cel mult 3—4 pot fi adăpostiți în căminul preoțesc și 2—3 în camerele rezervate pentru oaspeți dela Episcopie în Piața Cuza Vodă Nr. 3 etaj II, având să ceară aceasta dela secretariat.

Cluj, la 3 Martie 1935.

Cu
binecuvântare
ss. **Nicolae Ivan**, Episcop.

Zidirea bisericei din Vișoara.

Adresa P. S. Episcop Nicolae către păr. consilier Dr. V. Sava⁴⁹

Prea Onorate Domnule Consilier,

Fruntașul vieții noastre publice — distinsul fiu al bisericii noastre Domnul Dr. Ioan Vescan, — condus de sentimente creștinești și naționale, are dela Dumnezeu gândul bun și inspirația, ca se inițieze și să promoveze problema zidirii unei biserici în comuna sa de naștere — Vișoara.

Dupăce organele noastre de acolo — cu tot îndemnul meu de a se pune în slujba acestei idei mărețe de a zidi un altar nou în frunțașă comună Vișoara, întârzie prea mult, Te poftesc să ieși la fața locului în ziua primă de Rusalii din acest an, ca mandatar al meu, și în conțelegere cu poporul să încredințați

⁴⁹ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 26 (30 iun.), p. 1.

unei comisiuni de zidire a bisericeii înfăptuirea problemei — și din aceasta comisiune să facă parte și domnul Dr. Ioan Vescan, și încă ca președinte activ, așa ca să concentreze în mâinile comisiei întreaga chestie a zidirii, facerea planurilor și devizelor și strângerea fondurilor din mijloacele proprii ale bisericii și din contribuțiuni și daruri benevole, așa fel ca să ajungem la bun rezultat. Orice bani strânși să se așeze la Banca Națională, unde sunt siguri și să formeze capitalul neatacabil — care să nu se poată folosi pentru alt scop.

Vei căuta din acest prilej să însuflețești poporul ca să iese din pasivitatea de până aci, și să-și pună toată nădejdea și toată încrederea în marele fiu eșit din mijlocul lor.

Despre rezultat ne vei prezenta raport.

Despre aceasta esmisiune a P. O. Dtale avizezi și pe proto-popul concernent și pe dl Dr. Ioan Vescan.

Cluj, la 6 Iunie 1935.

Cu binecuvântare arhierească:
ss. NICOLAE IVAN, Episcop.

O apreciere episcopescă.

— Adresa către protopopul Clujului. —⁵⁰

Vrednicul nostru protopop al Dejului, Teodor Herman, retras în pensiune după o activitate de 50 de ani, a trecut azi la cele eterne și va fi înmormântat Joi în 5 Septemvrie.

Te poftim ca în numele meu personal și al Consiliului eparhial, să conduci funerariile răposatului în deplină și bună înțelegere cu protopopul actual Zaharie Man, și să ții panegiricul,

⁵⁰ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 36 (8 sept.), p. 1.

scoțând la iveală marea lui dragoste către biserica strămoșească, înființarea parohiei Dej și zidirea bisericii din Dej, cum și alte vrednicii, cari îi fac numele nemuritor. El ne-a dat mare sprijin și ajutor la reînființarea parohiilor prime ortodoxe din Maramurăș, Săcel și Dragomirești, — el a înființat mai multe parohii noi în Dej și el a mântuit cauza credincioșilor noștri din Săcătura din ghiarele celor ce voiau să o acapareze.

Om disciplinat, corect și sever față de sine și de alții, a fost unul din cei mai vrednici și merituoși protopopi ai Ardealului.

Despre ora când se încep funerariile vei lua contact telefonic cu Dejul și vei fi la timp acolo.

Cluj, la 3 Sept. 1935.

Cu binecuvântare

ss. *NICOLAE*, Episcop.

Ordin circular⁵¹

Nr. 6826—1935

Către P. Onor. Domni Protopopi, Onor. Domni Preoți,
toți slujitorii bisericești, cântăreți, paraclisieri etc.
și toate oficiile protopopești și parohiale
din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului.

Prin legea de Stat publicată în „Monitorul Oficial” Nr. 162 din 17 Iulie 1934, s'a ordonat conscrierea averilor bisericești, a venitelor bisericilor și a salarelor și remunerațiilor date de bisericile de pe teritoriul României, slujbașilor lor.

Această lege vi s'a comunicat cu Ordinul circular Nr. 5131/1934, și conscrierea s'a și făcut.

⁵¹ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 45 (10 nov.), p. 4.

Vă atragem acum atențiunea asupra articolului 2, alineatul 2 din această lege, care dispune: „Ori-ce schimbare în inventar, în averea și veniturile cari fac obiectul prezentei legi, vor fi comunicate Ministerului Cultelor și Artelor în cursul lunii Decemvrie a fiecărui an.”

Pentru a putea satisface acestei dispozițiuni legale, prin prezenta ordonăm, în conformitate cu adresa On. Minister de Culte Nr. 179.190/1012/1935, ca toate acele autorități și persoane bisericești în subordine, în inventarele și venitele cărora au intervenit vre-o schimbare în anul curent, să întocmească pentru această avere, respective venit, un nou inventar, respective o nouă declarație, și să o înainteze prin P. O. Domni Protopopi Episcopiei până în ziua de **10 Decemvrie a. c.** inclusiv, cunoscând că cine nu o înaintează răspunde personal de întârziere.

Unde nu mai sunt formulare la parohii să comande de urgență, direct dela Bibliotecă noastră eparhială.

Formularele sunt a se completa în 4 exemplare, pentru parohie, protopopiat, Episcopie și Minister, și sunt a se iscăli de toate autoritățile indicate în lege și pe formulare.

Noile declarații, acolo unde este schimbare, se vor face în baza inventarului și raționamentului ultim.

Independent de lucrarea de mai sus, toate părțile constitutive ale bisericii noastre ne vor înainta până la acelaș termen câte o copie a bugetului lor pe anul 1935.

Aceste lucrări sunt de executat cu cea mai mare exactitate.

Ordinul prezent privește și Mănăstirile.

Cluj, la 4 Noemvrie 1935.

ss. **Nicolae Ivan,**
Episcop

X. Corespondență

X.1. Aprecieri

Despre cuvântarea la Senat a Prea Sfinției Sale¹

Seara, a urmat, P. S. Episcop ortodox Ivan al Clujului. Puțini bucureșteni cunosc pe acest episcop, pentru că fiind foarte ocupat cu eparhia sa, unde totul trebuie înființat, vine rar prin București. Eparhia ortodoxă a Clujului și dieceza unită a Gherlei fiind aproape supra-puse, episcopul nostru luptă contra atacurilor proselitice ale tânărului episcop unit Hossu, cu puteri reduse de lipsa de înzestrare firească la episcopia sa înființată abia de 7 ani. — La tribună a fost o apariție cu totul neașteptată. Bătrân, mărunț, dar cu glasul tare și dârz, episcopul nostru a fost tipul românismului adevărat dela țară. Vorbirea Sa a fost de o simplitate și de un arhaism rar. Fiecare vorbă era rostită cu atâta convingere, pe figura sa, cu întreaga sa atitudine, era atâta sinceritate și durere, încât sala a fost profund impresionată. Senatorii cari cu două ore înainte plecaseră sub impresia episcopului Hossu au fost recâștigați de către acest bătrân episcop numai cu sinceritatea sa. A apărut limpede descrise toate manevrele episcopului unit până la faimoasa moțiune dela Gherla în care noi suntem „Greci ziși ortodoksi”. Iar când

¹ Ziarul bucureștean *Națiunea Dominantă* a făcut o scurtă prezentare a luării de cuvânt a episcopului Nicolae Ivan în Senatul României de la 22 martie 1928, cu ocazia discuțiilor asupra Legii Cultelor. Materialul a fost reprodus în *Renașterea*, VI (1928), nr. 15 (8 apr.), p. 7.

Episcopul nostru a citit adresa prin care episcopul Hossu a cerut Minist. de Războiu pedepsirea și mutarea unor ofițeri români, pentru că au tras salve de armă la serbarea eroilor, făcându-și deci numai datoria, toți ochii s'au întors dela episcopul unit. A terminat cu o strașnică afurisenie adresată dlui Vasile Goldiș, trădătorul Bisericii noastre ortodoxe.

O apreciere străină²

În anul trecut biserica românească din România s'a bucurat de vizita alor 2 profesori dela Facultatea de Teologie protestantă de pe lângă Universitatea din Strasburg. Acești doi profesori de mare reputație științifică, dnii H. Strohl și Will, având misiunea de a lega firul unei colaborări între facultățile de teologie din Europa centrală și facultățile franceze s'au oprit pentru câțva timp și în Cluj, găzduiți fiind la P. S. Sa Episcopul Nicolae.

Despre constatările lor în țările Europei centrală, dl H. Strohl publică un interesant articol în revista „Logos” din București, iar în ce privește Biserica ortodoxă din Cluj scrie următoarele:

„În Cluj, P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan ne-a primit ospitalier la reședința sa. Ne-a dat apoi informații multe despre situația actuală a Bisericii ortodoxe din Transilvania și am putut constata că preocupările creștinilor sunt aceleași pretutindeni. Am vizitat și Academia episcopescă (teologică!) și am câștigat nădejdea că'n viitor vor veni mulți dintre studenții chemați la profesorat sau alte funcțiuni superioare, să-și completeze studiile la vre-o facultate franceză. Am avut prilej să constatăm

² *Renașterea*, VII (1929), nr. 6 (10 feb.), p. 3.

grija P. S. Sale de a întreține relațiuni cordiale nu numai cu facultățile din străinătate, ci și cu bisericile protestante din Cluj, în vederea asigurării coordinării oricărei influențe creștine ce s'ar putea exercita asupra diferitelor părți ale populației și de a contribui la pacificarea spiritelor într'o țară, în care puterea dela minoritatea ungară a trecut la majoritatea română". (Logos, 1928 I. 2).

UN CTITOR³

Printre pietrele numerotate, care-și așteptau rândul de așezare, aspre blocuri de munte prefăcute în gingașe elemente de arhitectură împodobită, cum cultura adevărată prefăce în ființă resistentă grăunțele tare ale naturilor de sprijinire, Vlădica din Cluj mă purta în jurul clădirii imense din care cândva se vor înălța către Dumnezeu rugăciunile mulțămitoare ale obiditului neam românesc.

Alții fac politică, trăiesc pentru politică, acolo-și au prietenii și acolo dușmanii, schimbători de pe o zi pe alta, acolo pierd și de acolo — mai ales — câștigă. El nu trăiește decât pentru averea diecesei lui și pentru lăcașul de închinare al Bisericii lui.

Cu câți ani îl apasă pe umerii cari încă nu se dau, scundul fiu al țarinei românești din țara odată supusă străinului, urmașul neamului de supuși pământului, Nicolae Ivan, Episcop al credincioșilor de lege răsăriteană, lucrează așa cum îi e făptura, strânsă și îndărătnică. De ce atâta gâlceava zadarnică în locul unde este atâta de construit cu aceste mâni atâtea veacuri legate? Ce se cere nu e asta; fac'o aceia cari și-au

³ *Renașterea*, VII (1929), nr. 11 (17 mart.), p. 1.

isprăvit lăcașurile! Iar noi, noi le începem... Și e lucru mult, așa de mult! Avem grabă... Piatra muntelui se cere așezată.

Și Episcopul Nicolae al Clujului face ctitorie...

N[icolae] IORGA

*
* *

Am reprodus acest articol apărut în ziua de 7 Martie a. c. în „Neamul Românesc”, pentru că îl considerăm ca o mângăere și mândrie pentru toți credincioșii tinerii noastre Eparhii. Dl prof. N. Iorga, neîntrecutul istoric și savant al neamului, a fost zilele trecute prin Cluj. Cu ochiul său ager de cercetător al așezămintelor noastre de cultură și artă, a dat și peste monumentala noastră catedrală, care este pe cale de înfăptuire. A admirat și i-a plăcut mult stilul în care este croită; dar a admirat și apreciat îndeosebi dragostea și grija părintească, zelul și munca pe care în mod desinteresat le dovedește, ca nimeni altul, iubitul nostru *Episcop Nicolae Ivan*, în sprijinul cauzei noastre sfinte și a publicat articolul de mai sus la loc de frunte în ziarul său.

Trebue să ne fie nespus de prețioasă recunoașterea și mărturisirea acestui incontestabil merit al zelosului nostru Arhiereu, când ne dăm seama că ea vine dela cel mai cu autoritate și competent loc. Simțim aceeași bucurie și mulțumire în suflet, pe care o va fi simțind Prea Sfinția Sa, când își vede opera încoronată de recunoștință. Dar în același timp ne simțim fericiți și mândri că în împrejurările grele prin care trecem, avem în fruntea Eparhiei pe acest zelos și distins Stăpân și Părinte. Îi urăm și cu acest prilej, din tot sufletul, ca bunul Dumnezeu să-l susție sănătos și în pace încă mulți și fericiți ani, spre binele, fericirea și fala noastră a tuturor.

Un cuvânt omagial⁴

„Graiul Vremii”, organul Asociației Clerului ort. rom., în numărul său de Crăciun, sub semnătura pr. Dom. N. Ionescu și cu titlul „Prea Sfințitul Nicolae Ivan al Clujului”, a publicat un elogios articol, din care redăm următoarele:

„A venit la Cluj pe tărâm pustiu. Bisericuța românească de sub coastă, în care nu încap bine șaizeci de inși, fu rânduită a fi catedrală episcopescă. Dar P. Sf. Nicolae nu știe ce-i odihna. El care contribuisese atât de mult la înălțarea frumoasei Catedrale din Sibiu, își puse în gând să facă o catedrală românească și Ortodoxă, dacă nu mai mândră decât catedrala catolică, strejuită de riga Mateiaș, măcar îndestul de frumoasă față de lipsa zilelor noastre, de seceta complectă a dărniceii românești și desinteresul față de biserică.

Treceam prin Cluj la doi ani după ce venise aci. Cucerise grădina din fața teatrului național și'n mijlocul ei pusese temelia Catedralei, întreagă grădina era plină de grămezi de material de tot felul.

În șase luni era ridicat scheletul în beton armat până la bolți. Abia acum îmi putui da seama de măreața operă arhitecturală ce avea să se ridice. L-am întâlnit chiar aci între lucrători, să nu-l iai în seamă așa de simplu și modest îmbrăcat, urmărind lucrul. Mi s'a părut că văd reapărând acei mari vlădici de altă dată, ctitori de biserici și de mănăstiri: ctitorul dela Râșca, cel dela Dragomirna, cel dela Turnu și Fedeleșoiu. Era pentru a doua oară.

⁴ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 2 (12 ian.), pp. 2-3.

Pentru prima oară l-am cunoscut la Orăștie, în toamna anului 1913. Era congresul Astrei. Lumea se adunase de prin toate meleagurile Ardealului, dusă de un entusiasm neînțeles, provocat de isbânda ușoară a trupelor noastre, sau mai curând a diplomației noastre în Balcani. Aci se adunaseră și bărbați politici. Și discutând aprins de zilele ce aveau să vină, mai ales că doi membri ai comitetului central al Ligii culturale, Virgil Arion și Delavrancea, erau acolo. Nu știu ce vor fi înțeles cei doi misionari din convorbirile cu fruntașii vieții noastre politice din Ardeal; eu însă știu c'am venit cu mult mai deprimat decât vestea groaznică a prăbușirii lui Vlaicu. Între acei bărbați, cel care mi s'a părut mai cuminte, mai cunoscător al stărilor dela noi, — mai plin de nădejde, — a fost Păr. Nicolae Ivan. Era asesor la Sibiu, dar și vice-președinte al partidului național. Și acum par'că îl auz cum ne povestea că pusese mâna pe una din cele mai de valoare proprietăți ale Arhiepiscopiei din Sibiu. În ciuda Sașilor, cari își puneau unghia în gât când vedeau proprietățile lor intrând în mâna românească, făcuse actul în miez de noapte. — An cu an adăuga o nouă proprietate la zestrea lăsată bisericii de Șaguna. Trebuie să recunoască toți asesorii de atunci încoace, că prin osteneala lor n'au adăugat cu nimic la ceea ce le-a lăsat P. Sf. Nicolae dela Cluj.

Ce are aci la Cluj, se poate vedea la fața locului. Imobilele cucerite, în care se adăpostesc Academia teologică și cancelariile episcopoești, ne pot sta ca o dovadă de extraordinara-i energie.

În țara aceasta așa de puțin darnică față de lucrurile bune, tot ce-a realizat la Cluj, P. Sf. Nicolae Ivan, este într'adevăr o minune.

Noi îi urăm din toată inima să-și vadă Catedrala terminată și împodobită așa cum și-o dorește, pentru scaunul întinerit ce i-a fost încredințat și să conducă eparhia încă mulți ani cu tot aceeași dragoste față de preoți, ce le-a arătat în congresul național bisericesc.”

Omul faptelor⁵

Aciliul, satul de naștere al P. S. Episcop Nicolae Ivan, a dat în secolul al XVIII-lea un mare luptător pentru apărarea ortodoxiei în persoana preotului Ioan Avramovici. Documentele timpului ni-l înfățișează în lumina simpatică a luptătorului gata a se sacrifica pentru salvarea credinței străbune din mrejiile celor ce-i căutau pierzarea.

Din spiritul acesta de luptă și de sacrificiu a moștenit o parte însemnată și părintele Nicolae Ivan, care timp de 52 de ani, de când se găsește în vârtejul vieții publice românești, a fost totdeauna în rândurile celor mai entusiaști luptători pentru binele și progresul Bisericii ortodoxe române.

Ca învățător în Săliște, ca protopop în Orăștie și în Alba-Iulia, ca asesor al Consistorului din Sibiu, ca episcop al reînviatei eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului nu a lipsit o clipă dela locul de datorie, ce i-a încredințat poporul în slujba intereselor obștești ale bisericii și culturii naționale. Însușirea lui de căpetenie a rămas până în timpul de față iresistibila pornire spre fapte.

Credincioșii din arhidieceza Sibiului își pot aduce zilnic aminte de numeroasele inițiative și realizări, puse la cale și

⁵ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), pp. 2-3.

împinse adeseori spre îndeplinire prin binecuvântatul neastâmpăr și prin setea de creațiune a asesorului Ivan.

Nu vom greși afirmând, că restaurarea episcopiei ortodoxe din Cluj ar mai fi întârziat câtva timp, dacă ar fi lipsit la 1919 stăruința aprigă și neînfrântă a aceluiaș asesor consistorial.

Intervențiile lui adeseori repetate pe lângă fostul șef al resortului de culte din Sibiu rămâneau din lună în lună fără rezultat din cauză că acesta nu voia să indispună pe șeful răposatului Consiliu Dirigent ducând chestiunea înființării consistorului ortodox din Cluj în ședință și solicitând o deciziune favorabilă.

Văzând tendința de amânare continuă și păgubitoare a acestei chestiuni de netăgăduită importanță pentru capitala Ardealului românesc, subsemnatul în calitate de secretar general al resortului de culte, am rezolvat chestiunea, fără a o mai supune vre-unei discuțiuni fără sfârșit în ședința Consiliului. Ținând seamă de faptul că prin organele și corporațiunile legislative ale autonomiei bisericești ea fusese decisă principiar în repetate rânduri și lipseau numai mijloacele financiare pentru înfăptuirea concluzelor congresuale privitoare la înființarea Consistorului din Cluj, am ordonanțat Consistorului din Sibiu sumele necesare. Astfel a fost cu puțință să-și înceapă asesorul Ivan, cu un ceas mai degrabă, activitatea de organizare în Cluj, fără să mai aștepte vre-o deciziune din partea Consiliului Dirigent.

A fost un pas plin de consecințe fericite, când acest om al faptelor a descălecat cu un dulap de acte, cu o masă și două scaune în gara din Cluj, pentru ca în timp așa de scurt să reînvie și organizeze solid o episcopie ortodoxă dispărută în vârtejul vremilor înviforate dela începutul secolului al XVII-lea.

Rezultatele muncii pricepute și însuflețite din I-iul deceniu (1919—1929) pot servi dovezi convingătoare tuturor cari au ochi să vadă, că pentru această eparhie reînviată din morți *omul cel mai potrivit*, în împrejurările date, nu putea fi decât *omul faptelor: Nicolae Ivan*, care în tot cursul activității sale nu s'a oprit niciodată la calea jumătate.

Recunoștința clerului și a poporului ortodox român de pre-tutindeni nu va întârzia să aprecieze după cuviință roadele îmbelșugate ale acestei activități inspirate de cuvântul apostolului Pavel de a se face tuturor toate ca pe toți să-i dobândească.

I. Lupaș.

„Luptă bună am luptat”⁶

Șaptezeci și cinci de ani de viață omenească pe pământ este un vâleat de vreme, care este hărăzit numai unor puțini muritori ai pământului. Iar dacă cei aleși și învredniciți de Dumnezeu să ajungă la această răspântie, privind înapoi peste înșiruirea anilor vieții lor, pot constata că nu și-au cheltuit talantul înzadar, ci pe urma lor rămân roade binefăcătoare pentru binele obștesc, atunci este semn că rostul vieții lor a fost binecuvântat de Dumnezeu și au deplină îndreptățire la cinstea și respectul deosebit din partea generațiilor următoare.

În rândul acestor aleși ai lui Dumnezeu stă astăzi la loc de frunte și P. S. S. Episcopul nostru Nicolae. Din pragul unui nou sfert de veac, peste care a pășit acum, privind înapoi peste întinsul anilor vieții, poate cu deplină mulțumire sufletească să rostească cu cuvântul Scripturii: „luptă bună am luptat”.

⁶ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), pp. 3-4.

Căci toată viața arhiereului nostru n'a fost decât o luptă lungă și dârză, o luptă încordată și tenace pentru izbândirea unor rosturi mai bune și mai fericite pe seama Bisericii sale și a Neamului său.

Sunt în viața popoarelor anumite generații de trudă și de jertfă, cari sunt ursite ca prin sacrificiile unei vieți întregi să ușureze soarta urmașilor lor.

Din această generație face parte P. S. Sa Episcopul nostru. Nesocotind odihna și beneficiile unui trai de tihnă și comoditate, arhiereul nostru a avut în toate acțiunile vieții sale rolul de creator, pus totdeauna în situații cari nu ofereau nici temelii prielnice de continuitate, nici răsplată binemeritată, ci așteptau înfăptuiri și realizări din nimic.

O muncă de creator a reclamat viața dela episcopul nostru în toate demnitățile bisericești, sociale și culturale, la cari și-a dat contribuția sufletului său.

Și'n lupta aceasta a ieșit pururea biruitor, pentrucă a fost înzestrat în toată viața cu o dragoste de muncă neprihănită, cu o puternică credință în biruința intențiilor sale nobile, cu o energie pururi tinerească și cu înțelepciunea omului care își dă seama că rostul adevărat al vieții de pe pământ are la temelia sa principiul altruismului integral întemeiat pe evangelia Mântuitorului.

De aceea și Dumnezeu i-a binecuvântat această muncă cu roduri mărețe și grăitoare peste veacuri și l-a învrednicit să și vadă și să se bucure în deplină vigoare a virtuților sale de toate înfăptuirile vieții sale.

Aniversarea de 75 ani a P. S. S. Episcopului nostru este prilej de bucurie și pentru clerul și poporul eparhiei noastre,

pentru că personalitatea P. S. Sale a zemislit această eparhie din nimic, a încheiat-o pe temelii nebiruite și i-a dat o forță de trăinicie și de vitalitate inexpugnabilă.

Prilejul acesta de bucurie ni se leagă însă și de nădejtile de mâine. În vremece mulți dintre contemporanii P. S. Sale își dorm de mult odihna vecinicii, iar alți își duc cu nevoință povara bătrâneții lor, P. Sf. Sa Episcopul nostru și astăzi strălucește în deplină vâjjoșie a facultăților sale fizice și sufletești. Și aceasta ne este chezășie că Dumnezeu îl va ținea încă mulți ani în fruntea acestei eparhii, pentru ca să și poată desăvârși toată opera la care s'a angajat și la adânci bătrânețe să se bucure de întreg rodul ostenelelor sale.

Dr. Seb. Stanca.

Întru mulți ani Stăpâne!⁷

„Fericit este omul, carele a aflat înțelepciunea, că mai scumpă este decât pietrele cele de mult preț, ... lungimea zilelor și anii vieții sunt în dreapta ei și în stânga ei bogăție și mărire”.

Pild. Solom. III, 13, 15 și 16.

Înțeleptul Rege Solomon a rostit un mare adevăr, care atât de minunat se verifică în viața pământească a oamenilor. Pentru noi cel mai strălucit exemplu ni-l înfățișează în această pricină însuși Stăpânul și Arhiereul nostru, P. S. Sa Episcopul Nicolae Ivan.

Bunul Dumnezeu l-a învrednicit să împlinească cu bine al 75-lea an al vârstei și un deceniu de arhipăstorire în Eparhia

⁷ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), p. 4.

Clujului. Cler, instituții publice și particulare, credincioși de toate stările și vârstele se gândesc să-și manifesteze cu înfiorare sentimentele de profundă venerație față de distinsul lor Stăpân și Părinte sufletesc din acest fericit prilej.

Se vor evidenția meritele deosebite, pe care P. S. Sa și le-a dobândit în cea mai largă măsură pentru Biserică și Neam. Se vor analiza faptele deosebite care l-au învrednicit să urce cea mai înaltă treaptă a ierarhiei bisericești, cași eroicele gesturi ce le-a făcut de câte ori le-au reclamat împrejurările și cari l-au fixat definitiv în șirul figurilor ilustre de mari Vlădici ai Bisericii noastre naționale.

Noi însă, reprezentanții Instituției de cultură și educație religioasă-morală, cari îi datorăm însăș existența noastră, atât ca instituție cât și ca ceea ce reprezentăm fiecare în parte, privim situația sa privilegiată cași faptele, meritele și însușirile ce le are, sub raportul indicat de neîntrecutul adevăr al Scripturii, cuprins în menționatele cuvinte ale înțeleptului Solomon.

Nota fundamentală caracteristică a P. Sfințitului Episcop Nicolae Ivan al Clujului este cea a înțelepciunii. Oricine a avut cinstea să-l cunoască, impresia cu care s'a despărțit a fost totdeauna aceasta: o înțelegere profundă, un spirit ager de pătrundere, un dar minunat de a cunoaște împrejurări și oameni. Tot ce a făcut, tot ce a aprobat, a fost potrivit și corespunzător, fiindcă s'a răzimat pe buna chibzuință a înfăptuitorului înțelept.

Astfel că într'adevăr atât de minunat i se potrivesc cuvintele Scripturii, când se zice: *...„lungimea zilelor și anii vieții sunt în dreapta ei (înțelepciunii) și în stânga ei bogăție și mărire.”*

Fericirea vieții, mângâierea sufletului pe urma datoriei îndeplinite, succesele de orice natură, sănătate deplină la

frumoasa vârstă ce a ajuns-o, toate au ca bază darul înțelepciunii, cu care cu atâta prisosință l-a înzestrat Dumnezeu.

Îi urăm din tot sufletul ca milostivirea Cerului să-i păstreze acest neprețuit dar „*mai scump decât pietrele cele de mult preț*”, încă mulți și fericiți ani spre binele, prosperarea și fericirea oamenilor și a instituțiilor pe care le conduce sau le patronează.

Întru mulți ani Stăpâne!

Dr. I. Vască Decanul Academiei teologice.

Gânduri de sărbătoare⁸

Sărbătorim împlinirea unui deceniu de când re'nființata ctitorie alui Ștefan cel mare a fost pusă din nou în slujba Mântuitorului. Este acest moment un prilej bine venit de reconfortare sufletească în lupta viitorului cu întunerecul diferitelor curente potrivnice Bisericii creștine. Nu ne vom lua sarcina foarte grea de-a aprecia înfăptuirile săvârșite în acest interval de timp, lăsând aceasta în seama bărbaților luminați, ce cu ocazia acestei sărbătoriri vor scoate în lumina adevărului minunile îndeplinite; ci voim a-ne folosi de întărirea gândurilor mărețe ce-ne copleșesc sufletul cu acest prilej festiv.

Timpul ce-l prăznuim în acest an, pentru orice preot și om binevoitor Bisericii și Neamului, înseamnă icoana învingerii tuturor greutăților ivite în calea împlinirii chemării ce avem. Dacă Eparhia aceasta s'a putut organiza atât duhovnicește cât și materialicește, deși începutul modest și sărac al reînființării nu promitea mult, atunci și viața noastră pastorală oricât de grea

⁸ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), p. 5.

ni-s'ar părea, poate să-și ajungă împlinirea misiunii ei urmând nizuința vrednică de imitat a acestei Episcopii. Căci numai un zel și o dragoste curat creștină a putut să călăuzească sufletul conducătorilor, în munca energic desfășurată pentru a ajunge ca azi să prăznuim cu deplină satisfacție.

Dar sărbătoarea noastră este însoțită de o altă bucurie Este știut că tot ce s'a săvârșit din cele existente se datorește în mare parte vrednicului Arhiereu, P. S. S. Episcop Nicolae Ivan, ce acum împlinește 75 ani de viață frumoasă și plină de fapte mărețe. Nu se cuvine nouă a lăuda această viață presărată cu cununa frumoaselor înfăptuiri de interes obștesc, căci o arată aceasta însăși realitatea. Vom zice doar cu marele apostol Pavel: „nu înzădar ați alergat, nici înzădar v-ați ostenit, ci lupta cea bună ați luptat, credința ați păzit” și acum ați ajuns să luați cununa satisfacției sufletești în folosirea vieții pentru binele Bisericii și a Neamului. Întreaga luptă încununată de biruință asupra piedecilor întâmpinate în primii zece ani, va fi pagina închinată de istorie numelui P. S. Sale.

Cu aceste gânduri prăznuind sărbătoarea întregii suflări creștine de pe meleagurile Ardealului nordic, rugăm pe bunul Dumnezeu să aibă în paza sa Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, ca și prin aceasta să se preamărească numele lui Dumnezeu cel închinat în trei fețe; iar pe P. S. Episcop Nicolae, să-l țină sănătos într-un mulți ani.

preot **T. Ciuruș.**

Scrisori și telegrame de felicitare⁹

Prea Sfințite și Iubite Frate în Domnul,

Particip din tot sufletul la manifestația, cu care clerul și poporul nostru ortodox a ținut să Te surprindă cu prilejul împlinirii vârstei de 75 ani și a unui deceniu de arhipăstorire rodnică și binecuvântată în reînviata episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului.

Eu am putut urmări de aproape toată munca încordată și desinteresată pe care o ai închinat scopurilor obștești ale sfintei noastre biserici, pretutindeni unde ai fost chemat în primele rânduri ale muncitorilor fără preget și luptătorilor fără șovăire. Dar în deosebi am urmărit cu sinceră bucurie rezultatele epocale pe cari le-ai obținut cu ajutorul milostivului Dumnezeu și al distinșilor Tăi colaboratori, de când Te afli în capitala Ardealului Românesc.

Poți avea conștiința împăcată a marilor datorii împlinite și ești în drept a rosti cuvântul Apostolului Pavel: „Bună luptă am luptat, credința am păzit”.

Istoria bisericii noastre, poți fi sigur că îți Va vecinici numele de ctitor al atâtor instituții pe una din cele mai frumoase pagini ale ei.

Să Te țină Dumnezeu în pace, întreg, sănătos, întru zile îndelungate, să poți vedea Catedrala terminată, sfințită și predată sfintei Sale destinațiuni.

Trimit patriarhiceștile mele binecuvântări tuturor celor ce Te-au ajutat în munca de până acum și doresc celor ce împreună

⁹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 21 (25 mai), p. 6.

cu Tine prășnuiesc această zi, vigoare trupească și sufletească spre a continua cu aceeași râvnă, cu aceleași rezultate, munca zilei de mâine.

București, 17 Mai 1930.

Cu frățești îmbrățișeri
MIRON, patriarh Regent.

Sărbătorirea

P. Sf. Sale Episcopului nostru Nicolae¹⁰

— Ecouri din presă. —

Publicăm în cele ce urmează două articole apărute în cotidienele din Cluj, ca o dovadă a feliului cum este apreciată activitatea P. Sf. Sale Episcopului nostru. Amândouă articolele au purtat titlul „**Episcopul Nicolae Ivan**”.

„Prea sfințitul Episcop *Nicolae Ivan* al Clujului împlinește astăzi 75 de ani.

Providența divină, prin a căreia rânduială păstorește de un deceniu Eparhia noastră, i-a ajutat să ajungă la această înaintată și frumoasă vârstă, complet sănătos și'n deplinătatea facultăților sale sufletești.

A vorbi de „bătrânețele” acestui viguros bărbat e, însă, un eufemism. Căci nu poate fi bătrân omul de neînfrântă voință, de nebiruită energie, de exemplară hărnicie, de rară chibzuință și de bogată experiență, care este Prea Sfințitul Nicolae Ivan și care, deși, pe pragul vârstei de octogenar, e încă capabil de avânt tineresc pentru cauzele mari și nobile și de binefăcător optimism pentru toate rosturile viitoare ale neamului.

¹⁰ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), pp. 3-4.

Opera măreață pe care Prea Sfințitul a îndeplinit-o în noua Episcopie a Clujului se datorește acestor neîntrecute calități personale: fără dânsul, trebuie să mărturisim, toți, în cea mai bună și curată conștiință, n'am fi astăzi unde ne găsim — în una din cele mai bine așezate și înzestrate, mai bine organizate și conduse Eparhii ale Bisericii noastre ortodoxe.

Iar dacă ținem seama, că aci totul a trebuit făcut din nou, că Prea Sfințitul sărbătorit, nu avea, înainte cu zece ani, la venirea sa în Cluj, nici măcar un colț de cameră în care să-și razime cârja, iar acum se găsește în mijlocul unei adevărate citadele bisericești, culturale și naționale, clădită prin voința, priceperea și stăruința sa și a colaboratorilor de care a știut să se înconjure, putem afirma, fără a deprecia sau jigni pe nimeni, că în nici o eparhie a țării — chiar în cele mai bogate și mai vechi! — nu s'a făcut, în acest timp, o operă, relativ, mai însemnată și temeinică, mai frumoasă și meritoasă, ca în această Eparhie a noastră.

Scrierea părintelui consilier Sebastian Stanca despre cei zece ani de viață ai Episcopiei Clujului este cea mai grăitoare dovadă a acestei afirmațiuni. Căci evident, nu e puțin și obișnuit lucru, ca în așa de scurt timp, într'o epocă de așa mari greutate și cu ajutoare de Stat așa de restrânse, să se fi putut totuși chivernisi averi în valoare de peste 33 milioane Lei, să se fi putut întemeia și susține așezăminte bisericești și culturale de cel mai mare folos și viitor, să se fi putut organiza, cu exemplară rânduială și disciplină, viața administrativă și pastorală a Eparhiei și să se fi putut înălța cea mai monumentală catedrală a Bisericii ortodoxe din țară. Și toate acestea spre binele și folosul nu numai al acesteia, al Bisericii, ci și al Națiunii, pentru că, sub acest raport, opera înfăptuită de Prea Sfințitul

Nicolae Ivan, aci, în Cluj, constituie un prețios aport la organizarea vieții publice românești și de Stat în inima Ardealului.

Dar ceia ce-i de admirat, e că cel dintâi dintre noi, care socotește această operă numai un început și care urmărește cu mai multă râvnă și ardoare, cu mai multă conștiință și inimă, continuarea, desvoltarea ei, cât mai intens și cât mai grabnic, este tot Prea Sfințitul nostru Episcop. Ochii săi privesc mereu înainte — numai înainte. Cele înfăptuite sunt considerate ale trecutului. Datorii noi i se impun la fie ce pas — mai mari, mai grele. Și'n fața lor, sufletul său tânăr și viguros, voința și energia sa neistovită nu înțeleg să cedeze ori să se descurajeze un moment, chiar când alții ar fi descurajați ori în neputință să-l ajute după cum ar trebui. La puțini oameni creatori se poate aplica mai bine deviza năzuinții permanente spre ideal — Excelsior! Tot mai sus! Tot mai sus! — ca la Părintele Episcop Ivan.

Iată de ce toți cei ce-i cunoaștem vrednicia, îi prețuim faptele și-i apreciem meritele ținem să-l omagiem din toată inima la a 75-a aniversare a vieții și la a 10-a a episcopatului, făcându-i urările cele mai călduroase de sănătate și rugând pe Dumnezeu ca'n marea și nemărginita sa îndurare spre cei buni și aleși, să-i dea mulți ani încă puteri sufletești îndestulătoare ca să crească și-să sporească talantul ce i-a încredințat spre îngrijire și fructificare. Și iată de ce la sărbătorirea noastră, a credincioșilor Episcopiei ortodoxe a Clujului, e sigur că participă azi toți cei ce au urmărit viața bogată și rodnică de până acum a Prea Sfințitului nostru Episcop, pusă întreagă în slujba Bisericii și a Neamului.” (Națiunea)

Alex[andru] Lapedatu.

*

„Lumea de azi este sgârbită în obiectivitate și recunoștință. În dosul tuturor acțiunilor și înscenărilor de acest soi, se ascunde câte un Polonius perdea, care dirigează cu scopuri meschine asemenea tablouri. Dar sărbătorirea Episcopului Ivan face o rară excepție. P. S. Sa poate constata, cu satisfacție, că laudele, care i se aduc sunt întemeiate. Un talent admirabil de organizare, un simț diplomatic deosebit, muncă asiduă și credința fanatică în menirea Bisericii sale: iată ce însușiri și momente caracterizează activitatea acestui arhiereu.

În viața sa plină de zbucium, stăruință și progres, desigur, că și episcopul Ivan a avut adversari. Acești adversari, cari se pot ușor recunoaște, azi, spre fericire, sunt în primele rânduri ale asistenței solemne. E un merit deosebit al P. S. Sale, că a știut să-i dezarmeze nu cu momeli și făgăduieli, ci cu munca și maniera sa prudentă.

În politică, episcopul Nicolae Ivan a știut întotdeauna să păstreze o neutralitate binevoitoare, așa cum i se cuvine unui păstor cuminte al Bisericii sale. Dar asta firește, din momentul în care a ocupat postul său de mare importanță, pentru că înainte de Unire P. S. Sa a fost vicepreședintele Partidului Național. Faptul în sine a fost o dovadă de curaj mare, dar Nicolae Ivan, a știut să ia parte activă la luptele politice cu toate că și pe acel timp, situația sa de cleric înalt îi impunea o oarecare rezervă.

Plecăm deci steagul nostru în fața modestului muncitor în Via Domnului și credem, că este cazul, că Măritul Sinod să voteze acel articol de lege, care de obicei se votează la asemenea ocaziuni:

„Episcopul Nicolae Ivan dela Cluj a binemeritat dela Biserica ortodoxă română”.

„Patria”.

Felicitări la 75 de ani¹¹

(Tg.-Ocna). Cu prilejul aniversării de zece ani a glorioasei Voastre păstoriri, Vă urez sănătate și viață lungă, de a continua mai departe și a conduce cu înalta Voastră chibzuință poporul ortodox pentru fericirea lui și a iubitei noastre patrii.

Gh. SION.

*

Prea Sfințite Părinte Episcop!

Regretând din toată inima de a nu putea fi de față la sărbătorirea de 75 de ani ani a P. S. Voastre, din cauza absenței mele din Cluj, îmi împlinesc una dintre cele mai plăcute datorii, aducându-Vă pe această cale cele mai sincere felicitări și cele mai călduroase urări, ca bunul Dumnezeu să Vă lungească încă mulți ani firul vieții, pentru a putea lucra, cu aceeași vigoare, pentru buna îndrumare a vieții noastre religioase, sociale și naționale.

Ca fost elev al P. S. Voastre înainte de aceasta cu trei decenii și mai târziu ca colaborator în acelaș ogor al vieții publice, am avut de nenumărate ori prilejul să pot prețui bunăvoința, devotamentul, sollicitudinea și idealismul pe care le-ați pus în fiecare faptă sâvârșită pentru binele obștesc. Conducându-vă totdeauna de duhul blândeții și al armoniei, animat pururea de râvna de

¹¹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), p. 6

creștin, ați lăsat adânci urme și în sufletele celor ce V'au cunoscut și în rosturile materiale ale vieții, peste cari ați fost pus chivernisitor.

Astăzi când la o vârstă atât de înaintată, Vă vedeți înconjurat de atâta lume care Vă stimează și vă iubește, spre bucuria noastră a tuturor, privirea Vă este îndreptată cu aceeași energie tinerească pe care V-am cunoscut-o totdeauna, spre acțiune binefăcătoare. Dea Dumnezeu să trăiți să Vă vedeți terminate toate marile lucrări pe cari cu atâta noroc le-ați început și dus înainte!

Cu întreg devotamentul, al P. S. Voastre

Prof. univ. ONISIFOR GHIBU

Act de mulțumire¹²

P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan a primit dela asociația „Frăția Ortodoxă Română”, Comitetul central de direcție, următoarea adresă oficioasă, dată sub Nr. 2 din 23 Martie 1933:

Prea Sfințite,

Comitetul central de direcție se simte dator să Vă aducă și pe cale oficială respectuoase mulțumiri pentru cinstea deosebită ce ați binevoit a face „Frăției Ortodoxe Române”, participând la strălucita adunare de constituire din 5 Martie a. c.

Nu vom uita însă o clipă să recunoaștem, cu bucurie, că dacă ea s'a transformat într'o biruință fără precedent în analele Bisericii noastre, meritul principal Vă revine P. Sf Voastre, care ați luat nu numai inițiativa fericită a înființării asociației noastre, dar ați știut,

¹² Mulțumirea F.O.R. pentru participarea și implicarea episcopului Nicolae Ivan la adunarea constitutivă din 5 martie 1933, *Renașterea*, XI (1933), nr. 17 (30 apr.), p. 7.

printr'un neîntrecut spirit de organizare să pregătiți personal toate lucrările grele și complicate, asigurând astfel izbânda din Dumineca ortodoxiei. Ați înscris prin aceasta una din cele mai frumoase fapte în bogatul pomelnic al activității P. Sf. Voastre, pentru care posteritatea Vă va binecuvânta.

Comitetul de direcție Vă mulțumește cu recunoștință și încredințat, că asociația noastră va avea și în viitor concursul părințesc, al urzitorului ei, Vă roagă să primiți expresiunea sentimentelor sale de iubire și de devotament statornic.

Cluj, la 23 Martie 1933.

p. Președinte:
(ss) Gh. Bogdan-Duică.

Secretar gen.:
(ss) Ion Mateiu.

Slăvit să-ți fie numele deapururi Prea Sfințite Părinte Nicolae!¹³

Acum când după strădanii supraomenești în care Te-ai frământat de 13 ani de zile, de-atâtea ori înșelat în promisiunile primite și înșelat în asigurările oficiale, Ți-ai văzut cu ochii visul, cuvine-se să îngenunchiem cu toții, mai smeriți și mai umiliți ca oricând, în fața Prea Sfinției Tale Părinte Nicolae.

Smeriți în fața minunei ce-ai săvârșit împodobindu-ne credința și Clujul și neamul cu Catedrala, și umiliți în fața Sfinției Tale, pentru toată truda și pentru toate sacrificiile pe cari, nababic, le-ai risipit de atât'amar de vreme, pe altarul acestei minuni. Căci minune adevărată este ceea ce-ai făcut Prea Sfințite Părinte, de-ai reușit să ne dăruiești Catedrala.

¹³ Ștefan Paul, „Slăvit să-ți fie numele deapururi Prea Sfințite Părinte Nicolae!”, articol preluat din ziarul clujean „Dacia Nouă”, *Renașterea*, XI (1933), nr. 43 (28 oct.), p. 2.

Astăzi, când biserica a ajuns în țara românească o neglijabilă relicvă a trecutului, în fața oficialității, astăzi, când banul și-a singularizat rostul numai la satisfacerea nevoilor materiale, astăzi, când pare că a dispărut nu numai dragostea și sacrificiul pentru credință, dar par'că și credința însăși,... ce poate fi ceea ce ai reușit să înfăptuești Prea Sfințite Părinte, altceva, dacă nu o adevărată minune?!?

Și minune este.

*

Puțini în țara aceasta știu că sunt aproape 40 de ani de când a încolțit în sufletul Sfinției Tale ideia și dorința extravagantă aproape atunci — de a înălța o Catedrală ortodoxă în inima Ardealului subjugat, în Kolozsvárul de pe îndoliate vremuri. O știu cu precizie aceasta dela prietenul de o viață care Ți-a fost tatăl meu, profesorul universitar Ion Paul.

Îmi cer toate iertăciunile dacă divulgând aceasta, am ultragiat poate modestia neasămuită încă a Prea Sfinției Voastre. Există despre aceasta un document doveditor a viziunii profetice pe care Sfinția Voastră a avut-o, acum sunt aproape 40 de ani.

Cuvine-se cu adevărat ca astăzi când visul Prea Sfinției Tale, vis care Te chinue fără încetare de patru decenii, a căpătat trup și măreț strălucește în Clujul românesc, se cuvine cu adevărat zic ca acest document să fie scormonit din fundul arhivei în care se găsește și scos la lumina zilei, căci prea a multe grăitor va fi trebuind să fie.

*

În contra tuturor vitregiilor dârze ale vremurilor pe care le trăim, cerșind aproape piatră de piatră, din zidurile maestre ale Catedralei Ai reușit să o vezi încheată și strălucitoare în bătaia

soarelui. Ca meșterul Manole din poveste, ca titorii de biserici de pe vremuri, Ți-ai risipit pe toate drumurile și liniștea, și odihna, și sănătatea.

Ți-ai îngropat în zidurile Catedralei zi de zi și clipă de clipă tot aurul sufletesc al unei apostolice bătrâneți — tot aurul unei vieți întregi de neconținute sacrificii pentru credința și pentru neamul în care Te-ai născut.

Catedrala pe care ne-ai dăruit-o va rămâne pentru toată trăinicia neamului acesta, icoana eternizată în piatră, a ființei Prea Sfinției Voastre.

Credincioșii, cari sute de ani de acum înainte, se vor închina între zidurile ei, vor pomeni cucernici, amintirea Prea Sfințitului Părinte Nicolae.

*

Și-acum implorăm pe Dumnezeuul lumii acesteia, făcătorul și desfăcătorul a toate, să-Ți dăruiască Prea Sfinte Părinte, decenii încă, ca să Te poți bucura de roadele minunei ce-ai făcut, și nădăjduim în sufletele noastre că-Ți va da, căci prea din cale-afară de frumos și cu prețul prea multor strădanii și sacrificii L'ai servit pe El miluindu-ne pe noi cu sfântă Catedrală ortodoxă a Unirei eterne.

(„Dacia Nouă”, Cluj.)

Ștefan Paul.

UN CTITOR DE EPARHIE: EPISCOPUL NICOLAE IVAN¹⁴

Evenimentul sfințirii Catedralei ortodoxe din Cluj, depășește prin semnificația lui, toate datele istorice din viața Ardealului desrobite. Căci nicăiri nu s'a realizat o lucrare mai monumentală, o operă mai gigantică în proporțiile ei și mai artistică în arhitectura ei neîntrecută. Ea este cea dintâi probă impresionantă a *energiei noastre de rasă*, și o demonstrație, fără putință de replică, a *legitimității* domniei românești pe plaiurile Daciei superioare.

Dar tot atât de mișcător este să constatăm, că această splendidă afirmare a existenței noastre *naționale* ne vine prin *Biserica* străbună, ca o mărturie elocventă a confundării ei depline cu destinele neamului, și în același timp ca o destăinuire a sufletului românesc de a stăpâni în acest colț de lume, prin simbolul divin al *păcii* lui Hristos. Iată cadrul mistic, din care va vorbi veacurilor un popor, a cărui strălucire etică a fost prinsă în liniile de superbă armonie și de cuceritoare maiestate ale Catedralei ortodoxe.

Înălțarea ei triumfătoare pe pământul suferințelor de altădată și într'o epocă de mari tragedii economice, constituie pentru noi o adevărată *minune* a geniului românesc, ce vrăjește mândria de rasă și topește vrășmășia îndoielilor minoritare. Cine nu știe astăzi, că ea este creațiunea P. S. Episcop *Nicolae Ivan*?

¹⁴ Prof. I. Mateiu, „Un ctitor de eparhie: episcopul Nicolae Ivan”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 44 (5 nov.), pp. 3-4.

Dacă istoria noastră a eternizat în paginile ei o serie de figuri glorioase, socotite providențiale prin opera lor, de sigur, că pentru Eparhia Clujului Episcopul *Nicolae Ivan* este un trimis al Cerului. Minunata ctitorie a lui Ștefan cel Mare, dărmată de răutatea stăpânitorilor străini, își aștepta învierea încă în zilele nemuritorului *Andrei Șaguna*, care o trecuse în marile-i planuri de restaurare bisericească. Ea s'a îndeplinit abia sub ochii noștri, prin acțiunea de miracol a omului, căruia *soarta* i-a rezervat această excepțională misiune de reintegrarea sufletului românesc în drepturile lui istorice.

Smuls din ținuturile clasice ale *Sibiului*, pe unde trăiau neșterse urmele domniilor voevodale și amintirile luptelor pentru credință, Episcopul *Nicolae Ivan* rezumă în ființa lui tot clocotul tradițiilor și energiilor populare, ce-și caută biruința în neastâmpărul binecuvântat al fapturilor de fiecare clipă. Reflex fericit al unei genialități etnice, care fuge de abstracțiuni și îmbrățișează realitățile, inteligență lucidă, ce descifrează sufletele și pătrunde problemele cu intuiția precisă a rarilor inițiați în tainele vieții, *Nicolae Ivan* și-a impus pretutindeni, unde a activat, certitudinea talentului, pasiunea muncii și bogăția realizărilor.

Oriunde l-am urmărit, fie la catedrala din Săliște sau la umilii nenorociți din *Aiud*, la protopia din *Alba-Iulia* ori la conducerea „*Telegrafului Român*”, în viața *politică* sau în asesoria din *Sibiu*, el a fost o surpriză, prin spiritul său original și novator, afirmându-se sub înfățișări infinite, ca un reprezentant de *elită* al rasei noastre.

Călăuzit de o fină înțelegere a lucrurilor și oamenilor, de cari se apropie totdeauna cu simpatie, desarmând împotririile,

el știe să găsească, printr'un perfect simț al divinației, soluțiuni simpie și salvatoare acolo, unde alții se văd derutați de mulțimea dificultăților imaginare.

Numai așa se explică curajul, cu adevărat uimitor, de a accepta — la o vârstă, când atâtea dintre noi se retrag din luptă — sarcina enormă a înființării și organizării episcopiei *Vadului*.

Și omul, a cărui structură sufletească nu cunoștea decât comandamentul unic al creațiunei, s'a dovedit vrednic de înălțimea operei istorice, la care se angajase. Sub privirile noastre, el a deslănțuit aici valurile unei activități, atât de formidabile în proporțiile și efectele ei, încât nu-i putem găsi asemănarea, decât în epoca eroică a Mitropolitului *Șaguna*. Prin încordări de o înălțime antică, isvorâte din fluidul unei voințe nebiruite, prin taina unei puteri excepționale de animare a colaborărilor și de strângere a fondurilor, stăpânit de clar viziunea necesităților și de disciplina împlinirii lor, Episcopul *Nicolae Ivan* a creiat în 12 ani *Eparhia*, care prin organizarea ei modernă este astăzi o mândrie a Bisericii noastre și o ilustrație a Statului național.

La 1919 nu vedeai în cuprinsul ei, decât stigmatul unei robii de veacuri, ce pustiise sufletele și devastase chinuitele așezări românești din colțurile de întunecare ale Ardealului de Nord. Plângea ruina morală și striga revolta națională a unui popor, strivit în credința lui religioasă, disprețuit în existența lui umană și crucificat în aspirațiunile lui de libertate politică. Era o atmosferă de tristețe și de părăsire generală, pe care n'o putea înfrunța, decât un *idealism* eroic și o *energie* nebiruită.

Prezența lor fericită în sufletul Episcopului *Nicolae Ivan* a dus la marea prefacere, pe care o admirăm astăzi, copleșiți de

grandea ca și de proporțiile ei emoționante. Parohii și protopopiate, biserici și mănăstiri, așezăminte de luptă și instituții de creștere teologică, fundațiuni generoase și dobândiri de imobile, se iveau una după alta, în ordinea unui plan metodic și cuprinzător, spre a ne da cetatea cea nouă a credinței strămoșești mântuitoare.

Sinteza strălucită a acestei vaste elaborări de esență epică, se oglindește în măreția fermecătoare a *catedralei*, monumentul de glorie eternă, închinat neamului românesc de râvna sfințită a marelui arhiepiscop *Nicolae Ivan*.

A-i aduce ofranda iubirii noastre recunoscătoare, slăvindul ca pe unul din uriașii faptei românești, înseamnă cel mai curat omagiu, ce poate onora conștiința generațiilor de azi și de mâine ale Patriei întregite.

Prof. I. Mateiu.

O scrisoare de mulțumită¹⁵

Din partea dlui Vasile Goldiș, secretarul epahiei Aradului și fost ministru, P. Sf. Sa și Cons. Eparhial a primit următoarea scrisoare, ca răspuns la invitarea pentru sfințirea Catedralei:

„Mulțumindu-Vă pentru invitarea ce-mi faceți la sfințirea Bisericii Catedrale din Cluj, Vă aduc la cunoștință, că din cauza morbului de care sufăr, nu pot să iau parte la evenimentul istoric al aceluia act, dar rog Onor. Consiliu să binevoiască a împărtăși P. Sf. Sale Părintelui Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului Nicolae Ivan recunoștința și mulțumita mea dimpreună cu cele mai sincere urări de bine, sănătate și mulțumire și

¹⁵ *Renașterea*, XI (1933), nr. 44 (5 nov.), p. 7.

încă lungă și fericită stăpânire a Eparhiei Sale, recunoscând dimpreună cu toți românii ortodocși meritul în veci neperitor al P. Sf. Sale de a fi inițiat, înălțat și terminat acel minunat monument și cetate de nebiruit a ortodoxismului în capitala Ardealului, care fără energia incomparabilă și munca de admirat a P. Sf. Sale nu cred să fi putut încurând lua ființă. Bunul Dumnezeu să-i răsplătească mai mult de cum vor putea s'o facă oamenii trecători și ingrați”.

LA ANIVERSAREA VÂRSTEI DE 80 ANI A PREA SFINȚITULUI EPISCOP NICOLAE IVAN

Întîmpinare fratelui episcop octogenar Nicolae Ivan¹⁶

Bine ai venit,

Fără a fi fost înrudiți ori vecini, el din regiunea Carpaților, eu din regiunea triumghiului Tisa-Murăș, ne-am întâlnit cu aproape jumătate veac mai în urmă în tabăra oastei creștine și am rămas nedespărțiți frați de Cruce până în ziua de astăzi. Povestea preiniei noastre se confundă cu povestea semicentenarului din urmă, căci n'am trăit pentru noi, ci pentru idealul ce a călăuzit acea agitată epocă de prefacere istorică.

Ajunși în pământul făgăduinței ne-am făcut pe vatra goală două colibi, a mea în Oradea a lui în Cluj. Colibile acestea au crescut în palate episcopale pentru Biserica, iar pentru noi vaste case de lucru. Ani cinsprezece de-arândul n'a fost repaos în aceste case. Dumnezeu a binecuvântat această muncă și ne-a lungit firul vieții la limita de vârstă a supremelor bătrânețe. Cu

¹⁶ Urare a episcopului Roman Ciorogariu de la Oradea, adresată lui Nicolae Ivan la împlinirea a 80 de ani, *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 1.

trei ani mai în urmă eu, astăzi el. Nici când nu ne-am lăsat unul de altul.

Când ne va veni ceasul deslegării de ferecărilor cele pământești, nădăjduesc să ajungem tot la un loc și în patria nouă unde vom afla și noi odihna, de care n'am avut parte pe acest pământ.

Îți doresc, frate Nicolae, cel mai mare bine: puterea vie la lucru până la sfârșit.

Octogenarul Episcop **Roman**

Iubite și Preasfințite Părinte¹⁷,

Mulțumiri din toată inima pentru nouile dovezi de dragoste. Și până la revedere lasă-mă să-ți strâng mâna cu urarea ca încă mulți ani să păstorești în scaunul D.-Tale — pentru a da pildă tuturor cum se poartă în rhână o cârje arhierască. La revedere. Cu dragoste,

Octavian Goga

La aniversarea de 80 ani¹⁸

Prea Sfințitul Episcop Nicolae Ivan al Clujului a împlinit 80 de ani.

Providența divină, prin a căreia rânduială păstorește mai bine de un deceniu eparhia noastră, i-a ajutat să ajungă la această înaintată și frumoasă vârstă, complet sănătos și în deplinătatea facultăților sale sufletești.

A vorbi de „bătrânețele” acestui viguros bărbat e, însă, un eufemism. Căc i nu poate fi bătrân omul de neînfrântă voință,

¹⁷ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 1.

¹⁸ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), pp. 1-2.

de nebiruită energie, de exemplară hărnicie, de rară chibzuință și de bogată experiență, care este Prea Sfințitul Nicolae Ivan și care, deși pe pragul vârstei de octogenar, e încă capabil de avânt tineresc pentru cauzele mari și nobile și de bine făcător optimism pentru toate rosturile viitoare ale neamului.

Opera măreață, pe care Prea Sfințitul a îndeplinit-o în noua episcopie a Clujului se datorește acestor neîntrecute calități personale: fără dânsul, trebuie să mărturisim, toți în cea mai bună și curată conștiință, n'am fi astăzi unde ne găsim — în una din cele mai bine așezate și înzestrate, mai bine organizate și conduse Eparhii ale Bisericii noastre ortodoxe.

Iar dacă ținem seama, că aci totul a trebuit făcut din nou, că Prea Sfințitul sărbătorit, nu avea, înainte cu cincisprezece ani, la venirea sa în Cluj, nici măcar un colț de cameră în care să-și razime cârja, iar acum se găsește în mijlocul unei adevărate citadele bisericești, culturale și naționale, clădite prin voința, priceperea și stăruința sa și a colaboratorilor, de care a știut să se înconjure, putem afirma, fără a deprecia și jigni pe nimeni, că în nici o eparhie a țării — chiar în cele mai bogate și mai vechi! — nu s'a făcut, în acest timp, o operă, relativ, mai însemnată și temeinică, mai frumoasă și meritoasă, ca în această Eparhie a noastră.

Scrierea părintelui Consilier Sebastian Stanca despre cei zece ani de viață ai Episcopiei Clujului este cea mai grăitoare dovadă a acestei afirmațiuni. Căci, evident, nu e puțin și obișnuit lucru, ca în așa de scurt timp, într'o epocă de așa mari greutăți și cu ajutoare de Stat așa de restrânse, să se fi putut totuși chivernisi averi în valoare de peste 33 milioane Lei, să se fi putut întemeia și susține așezăminte bisericești și culturale de

cel mai mare folos și viitor, să se fi putut organiza, cu exemplară rânduială și disciplină, viața administrativă și pastorală a Eparhiei și să se fi putut înălța cea mai monumentală catedrală a Bisericii ortodoxe din țară. Și toate acestea spre binele și folosul nu numai al acesteia, al Bisericii, ci și al Națiunii, pentru că, sub acest raport, opera înfăptuită de Prea Sfințitul Nicolae Ivan, aci, în Cluj, constituie un prețios aport la organizarea vieții publice românești și de Stat în inima Ardealului.

Dar ceea ce-i mai de admirat, e că cel dintâi dintre noi, care socotește această operă numai un început și care urmărește cu mai multă râvnă și ardoare, cu mai multă conștiință inimă, continuarea, desvoltarea ei, cât mai intens și cât mai grabnic, este tot Prea Sfințitul nostru Episcop. Ochii săi privese mereu înainte — numai înainte. Cele înfăptuite sunt considerate ale trecutului. Datorii noi i se impun la fiecare pas — mai mari, mai grele. Și 'n fața lor, sufletul său tânăr și viguros, voința și energia sa neistovită nu înțeleg să cedeze ori să se descurajeze un moment, chiar când alții ar fi descurajați ori în neputință să-l ajute după cum ar trebui. La puțini oameni creatori se poate aplica mai bine deviza năzuinții permanente spre ideal — Excelsior ! Tot mai sus! Tot mai sus! — ca la Părintele Episcop Ivan.

Iată de ce toți cei ce-i cunoaștem vrednicia, îi prețuim faptele și-i apreciem meritele, ținem să-l omagiem din toată inima la a 80-a aniversare a vieții și la a 15-a a episcopatului, făcându-i urările cele mai călduroase de sănătate și rugând pe Dumnezeu, ca'n marea și nemărginita sa îndurare spre cei buni și aleși, să-i dea mulți ani încă puteri sufletești îndestulătoare ca să crească și să sporească talantul, ce i-a încredințat spre îngrijire și fructificare. Și iată de ce la sărbătorirea noastră, a

credincioșilor Episcopiei ortodoxe a Clujului, e sigur că participă azi toți cei ce au urmărit viața bogată și rodnică de până acum a Prea Sfințitului nostru Episcop, pusă întreagă în slujba Bisericii și a Neamului.

Alexandru Lapedatu

ROSTUL BISERICII NOASTRE¹⁹

Greutățile de tot soiul, în care ne sbatem de atâția ani, cu criza economică prelungită și cu criza morală de proporții tot mai mari, sunt fenomene firești în epoca de tranziție, dela ideologia veacului al XIX-lea, la ideile, nedefinite încă de ajuns, ale secolului, ce începe cu războiul neamurilor. Locul unei generații, care a intrat în vremile noi cu convingerile perimate ale epocii trecute, n'a fost ocupat încă de generația tânără adaptată nouilor împrejurări.

În special la noi, mai puțin pregătiți decât alte popoare pentru schimbările radicale aduse de pacea cea mare, criza de adaptare e cu atât mai puternică, cu cât în noua noastră casă bântue neturburați strigoii veacurilor trecute.

Partea cea mai mare din trecutul nostru, noi am luptat pentru apărarea gliei străbune și a naționalității noastre. Cu această mentalitate defensivă am intrat în țara întregită.

De o sută de ani și mai bine noi am fost orbiți de mirajul civilizației apusene. Imitatori servili ai clișeelelor aduse din vestul Europei, noi am întemeiat noul stat pe un liberalism, care a creiat corpurilor străine condiții de dezvoltare primejdioase organismului nostru, pe o democrație exagerată, care a ridicat la posturile de conducere o mulțime de elemente îndoelnice, profitori abili ai vremurilor turburi.

¹⁹ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 2.

Abia de câțiva ani se accentuiază la noi un duh de cucerire a țării românești pentru Români, o tendință din ce în ce mai puternică de a ne emancipa de sub prestigiu exagerat al civilizației apusene, o accentuare conștientă a culturii autohtone, o încredere viguroasă în virtuțile naționale și în calitățile noastre etnice.

Precum în trecut Biserica a fost cel mai puternic scut al apărării naționale, tot astfel rostul ei e din cele mai importante în noua epocă de cucerire națională, în care am intrat.

Înainte de toate, fiindcă legea strămoșească, împreună cu limba, e elementul distinctiv față de oricare alt neam. Deosebirea aceasta nu e numai exterioară, ci atinge și structura sufletească. Precum graiul nostru e altul decât graiurile vecinilor noștri, nu numai fiindcă întrebuițăm alte cuvinte decât ei, ci și fiindcă le legăm în altfel de construcții și expresii figurate, în care se reflectă sufletul nostru, cu însușirile lui de rasă, — tot astfel Biserica noastră nu se deosebește de a catolicilor, fiindcă preoții noștri poartă barbă și de a reformatilor fiindcă ritul nostru e altul decât al lor, ci și fiindcă duhul, ce stăpânește în Biserica dreptmăritoare e altul decât în celelalte biserici. Acest duh a picurat, necurmat, de aproape două mii de ani, în concepția noastră creștină, nuanțe ce nu mai pot fi șterse din sufletele noastre, desvoltată veacuri de-a rândul în strânsă legătură cu Biserica, un anumit caracter. Etnicul nostru de esență latină, identificându-se cu ortodoxia a dat românismului o notă prețioasă și originală, cu care ne putem prezenta în modul cel mai avantajos în marea concurență a culturilor naționale.

În al doilea rând, fiindcă la temelia luptei de cucerire națională trebuie să stea o neclintită concepție morală. Dacă istoria ne învață că numai acele popoare au însemnat ceva în

desvoltarea omenirii, care n'au fost simple aglomerări de masse, cu idei diverse și interese centrifuge, ci unități naționale conduse de aceleași aspirațiuni și idealuri, tot experiența trecutului ne arată, că numai acele națiuni au ajuns mari și puternice, cari au fost conștiente de misiunea lor.

Nu tendințe meschine de căpățuială, ci convingerea nestrămutată în marea misiune, pe care poporul nostru are s'o îndeplinească în lume, trebuie să ne conducă.

Izbânda nu ne-o vor aduce abilitățile și oportunismul politicianilor rutinați, ci curățenia sufletească pilduitoare a conducătorilor de mâine. Iar această ridicare morală n'o poate face decât Biserica, căreia va trebui să i se dea în viitor tot prestigiul, de care are nevoie.

Sătui de materialismul ce ne-a stăpânit fără să ne poată ferici, suntem azi însetați după spiritualism. Dorința de a deschide larg ușile caselor noastre Mântuitorului, devine din ce în ce mai generală. Și nu numai ca unui oaspe de ocazie, mângăitor în clipe de restriște și de suferinți, ci ca unui însoțitor și călăuzitor perpetuu întru cărările drepte ale Domnului.

Sextil Pușcariu

Octogenarul Episcop Nicolae Ivan²⁰

Alegerea și înscăunarea părintelui Nicolae Ivan la cârma reînființatei ctitorii a lui Ștefan cel Mare, actuala Episcopie a Clujului, Feleacului și Vadului, — a fost o clipă istorică rară, o manifestare a dreptății divine pururea biruitoare și un prilej de legitimă bucurie pentru toată suflarea românească.

²⁰ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), pp. 2-3.

La locul acesta de luptă, de muncă și de grea răspundere P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan a adus scânteia duhului de jertfelnicie moștenită, în atmosfera satului natal (Aciliul Sibiului) dela vrednicul de pomenire Ioan Avramovici, înfățișat de documentele secolului XVIII, atât de sbuciumat în viața Românilor din Transilvania, în lumina simpatică a luptătorului neînfricat, care părăsindu-și rosturile familiare, plecase pe drumurile primejdioase ale „sfintei Rusii”, gata în ori ce clipă a se sacrifica pentru salvarea credinței strămoșești din mreжile celor, ce-i căutau pierzarea.

Scânteia aceasta a călăuzit și activitatea publică a P. Sf. Sale Episcopului Nicolae Ivan timp de o jumătate de veac și mai bine. Ca învățător în Săliște, ca protopop în Orăștie și Alba Iulia, ca redactor la „Telegraful Român”, ca asesor consistorial și ca profesor de religie la liceul de stat din Sibiu, nu a lipsit niciodată dela locul de datorie, de luptă și de sacrificiu pentru interesele obștești, cărora a nizuit totdeauna și a reușit să le subordoneze pe cele particulare.

Însușirea lui de căpetenie, adusă ca moștenire scumpă din casa părinților săi țărani și care-i împodobește așa de fericit vârsta de octogenar, o formează iresistibila pornire spre fapte, neastâmpărul și setea de creațiune, din care au isvorât numeroase inițiative și realizări, menite a-i perpetua numele atât între credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului, cât mai ales între cei din Eparhia Clujului.

A fost un ceas binecuvântat și plin de consecințe mari, când a descălecat asesorul Nicolae Ivan din Sibiu, în vara anului 1919, cu un vraf de acte administrative, cu o masă și două scaune la Cluj, unde a izbutit a restaura uimitor de repede și a

organiza temeinic, Episcopia ortodoxă de odinioară, care fusese înmormântată în viforul primelor decenii învolburate ale veacului XVII.

Mulțimea înfăptuirilor solide ale celor 16 ani de muncă pricepută și însuflețită, dă dovadă îmbucurătoare că, în împrejurările de atunci, omul cel mai potrivit pentru cârmuirea acestei Eparhii, reînviată din cenușa trecutului, nu putea fi decât un om al faptelor ca Nicolae Ivan.

Misiunea aceasta istorică a știut s'o îndeplinească cu deosebită vrednicie și continuă a o îndeplini cu râvnă vrednică de toată lauda ca unul care în cursul strădalnicei sale activități publice nu s'a oprit niciodată la calea jumătate.

Recunoștința clerului și poporului n'a întârziat a sublinia, cu prilejul sfințirii Catedralei ortodoxe din Cluj, această activitate mai bogată în roade trainice decât oricare alta din întreg cuprinsul Patriarhiei noastre.

Mai presus decât recunoștința aceasta, va picura însă mângâiere în sufletul neobositului octogenar răsplata Domnului, Căruia n'a încetat a-i aduce slujbă credincioasă prin fapte, asemenea omului din Evanghelie „care a săpat adânc și a pus temeliiile casei sale pe piatră, iară vărsându-se apele, s'a lovit râul de casa aceea și nu a putut să o clătească, pentrucă era zidită pe piatră”.

Pe piatra credinței ortodoxe a clădit P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, înălțând altare de rugă și închinare la sate și în numeroase centre orășenești, pe unde biserica ortodoxă nu era tolerată în trecut decât la periferie. Aceste altare vor dăinui în veac. Oricât de vijelios le-ar mai isbi vreodată valul vremilor călătoare, nu le va mai putea clinti din loc. Avem însăș făgăduința

Mântuitorului, că ceea ce s'a clădit pe piatra credinței nu poate fi biruit nici de porțile iadului.

În această făgăduință divină își va afla octogenarul Episcop al Clujului suprema răsplătire a tuturor osternelilor închinete, din fragedă tinereță până la adânci bătrâneță, bisericii și neamului românesc.

Și va fi în drept să rostească, în mijlocul celor strânși în preajma lui spre a-l sărbători, cuvântul apost. Pavel: „Luptă bună am luptat, credința am păzit, cursul am plinit.”

Prof. Ioan Lupaș

P. S. Nicolae Ivan, mînuitor al condeiiului²¹

Generația de astăzi nu cunoaște îndeajuns activitatea literară și publicistică a octogenarului Episcop de Cluj. Pe vremuri însă, ea a fost foarte apreciată și foarte folositoare cauzei românești. Este momentul ca ea să fie evocată în amintirea celor cari îl cunosc pe autorul ei numai pe baza operei de organizator bisericesc dela 1919 încoace.

P. Sf. Episcop Nicolae Ivan n'a fost un scriitor erudit, care să fi așternut pe hârtie înțelepciune strânsă de prin cărțile altora și turnată în formele mai mult sau mai puțin noi. N'a fost nici un visător, care să umple paginile cu utopii interesante sau grele. El a fost un realist sever, în mîna căruia condeiiul a fost ca mistria în mîna zidarului, ca sapa în mîna țăranului și ca pușca în mîna soldatului. Vorba lui se așternea pe hârtie pentru a fixa o faptă, pentru a determina o acțiune, pentru a îndrepta o greșală a altora:

²¹ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 4.

Începând cu „Schița istorică a comunei Săliște” și terminând cu colecția de articole intitulată: „O pagină din lupta noastră pentru existență”, scrisul părintelui Episcop Ivan, este dela un capăt la altul, numai viață, numai nerv, numai faptă.

Tineretul de astăzi ar trebui să cunoască aceste lucrări și să se oprească cu atențiune asupra lor. Căci în ele vor întâlni gânduri ale unui om practic, sau ca să vorbim în limbaj contemporan, ale unui mare pragmatist, care nu dă nici o atențiune vorbei, oricât de frumoasă ar fi, dacă ea nu se poate întrupa.

Când se va scrie istoria amănunțită a vieții și culturii românești din Transilvania, scrisul părintelui Episcop Ivan va trebui pus alături de acela al marilor luptători pe teren bisericesc și cultural Andrei Șaguna, Nicolae Popea, Nicolae Cristea și Zaharie Boiu.

Prof. Onisifor Ghibu

Un prinos de recunoștință²²

Venerabilul arhiereu, P. Sf. Episcop Nicolae al Clujului se oprește iarăși o clipă, pentru a face un scurt popas, după o rodnică activitate, care îl ridică în rândul marilor ctitori ai bisericei și culturai românești. Cu sufletul plin de bucurie îi aducem omagiile noastre, închinându-ne în fața octogenarului, care a reînviat, cu atâta strălucire, Eparhia lui Ștefan cel Mare.

Nicolae Ivan reprezintă azi Ardealul cu cea mai nobilă tradiție a lui.

Începându-și apostolia, în anii 70 ai veacului trecut, ca modest dascăl de sat, continuând apoi ca preot la Aiud,

²² *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 4.

protopop la Alba-Iulia și asesor consistorial la Sibiu, a fost totdeauna activ nu numai în ogorul ce și l-a ales, ci pe toate terenele vieții naționale. Dacă tirania asupritoare a Ungurilor a început să se neliniștească de creșterea patrimoniului nostru, cu toate măsurile luate, mai ales în ultimile două decenii, aceasta se datorește, în primul rând, priceperei, stăruinței și abnegației cu care generația noastră antebelică a înțeles să muncească și să lupte. Asesorul consistorial dela Sibiu, decenii de-a rândul membru în comitetul de conducere al Astrei, președinte al organizației naționale din județul său și vicepreședinte al partidului național român, a fost unul din cei mai pricepuți conducători ai acestei generații; neobosit în a face planuri și a le aplica imediat, persistând până la reușita lor deplină, spre a creia o bază solidă în lupta crâncenă pentru existență. Desinteresat întotdeauna, el a adunat averi și a creiat fonduri considerabile pe seama instituțiilor pe care le-a servit, mulțumindu-se cu puținul ce i-l putea oferi o biserică săracă și prigonită.

De aceea, poate, încetul cu încetul, a izbutit să strângă în jurul său toate elementele active ale vechiului Sibiu. Bun gospodar și conștiincios administrator al banului public, Nicolae Ivan a fost întotdeauna darnic și generos față de inițiativele naționale și culturale. Numele său e legat de tot ce s'a plămădit în biserica ortodoxă a Sibiului și în viața publică a Românilor din Ardeal, în cele trei decenii, cari au precedat unirea.

Generos a fost, cum este și azi, mai ales cu tineretul muncitor, talentat și onest. Nu este tânăr din Ardeal din generația acestor ani, care să nu fi beneficiat de protecția părintească a asesorului din Sibiu. Iubirea aceasta față de tineret l-a făcut să

ia mai târziu atitudine alături de mișcarea activistă, care a triumfat în 1905 și în 1911, alături de naționalismul intransigent a lui Goga, care a aprins o flacără luminoasă, în întunericul robiei de atunci.

Sărbătorirea arhierelui înconjurat cu atâta dragoste este deci nu numai lauda unei vieți pilduitoare, ci prilej de-a aduce prinosul nostru de gratitudine generosului ocrotitor de altă dată.

Prof. **Silviu Dragomir**,
membru al Academiei Române

În pragul unui nou deceniu²³

Viața și activitatea P. Sf. Sale Episcopului nostru ne oferă o splendidă dovadă, cât de relativă este afirmația prorocului, că viața omului pe pământ este 70 ani, iar ceea ce trece de acest hotar e numai amărăciune și neputință. Bătrânețea omului nu se măsoară nici odată nici cu numărul anilor, nici cu părul cărunț, ci cu vigoarea, intensitatea și claritatea manifestărilor fizice și sufletești ale individului.

Și din acest punct de vedere P. Sf. Sa Episcopul nostru este încă tânăr. Noi cari în tinerețe am crescut sub oblăduirea P. Sf. Sale și am luat dela dânsul multe îndrumări bune și folositoare, iar acum când suntem și noi mai bătrâni și lucrăm de ani de zile alături de dânsul, ca modești colaboratori în viaa Domnului, îi cunoaștem întreg trecutul și munca neostoită în toate situațiile, pe cari le-a stăpânit cu multă vrednicie în totdeauna și ne dăm seama că personalitatea P. Sf. Sale a fost pururea un izvor

²³ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 7.

nesecat de intuiție clară, de prevedere înțeleaptă, de febrilitate neastâmpărată, de curaj hotărât și de energii creatoare.

Și cu cât îi sporiau anii vârstei, cu atât îi sporiau și energiile realizând din an în an înfăptuiri tot mai însemnate. Și cu cât înainta de drumul vieții cu atât și înfăptuirile se conturau în proporții tot mai îndrăznețe și mai impunătoare.

Iar cele mai grandioase creațiuni ale sufletului său este incontestabil că le-a realizat în ultimii 15 ani, atunci când după cuvântul prorocului ar fi urmat să treacă de hotarul ori-cărei activități edificatoare.

P. Sf. Sa este astăzi o pildă clasică pentru toată lumea, pentru cei bătrâni de ani că vârsta și mulțimea anilor nu justifică inerția și evadarea din ogorul care îți reclamă experiența trecutului, iar pentru cei tineri, că tinerețea anilor cu avântul furtunatic și fără o busolă precisă nu te îndreptățește la rolul de arbitru hotărâtor în evoluția vremilor.

Pentru că în economia universală nu contează florile primăverii, ci belșugul roadelor de toamnă. Iar pe ecranul societății omenești se reliefează în nenumărate feluri oameni tineri de ani, dar îmbătrâniți la trup și suflet, și oameni încărcăți de ani, dar tineri și la trup și la suflet.

O pildă clasică a acestei proporționalități inverse este Prea Sfinția Sa Episcopul nostru.

Acum când trece peste pragul deceniului al optulea, tot așa de viguros și integru, cum l-am cunoscut în tinerețele noastre, dăm laudă lui Dumnezeu că ni l-a dat în fruntea eparhiei noastre, în vremile ei cele mai grele de organizare și consolidare și-i dorim ca înzestrat cu aceleași virtuți neistovite să treacă și peste pragul deceniului al nouălea, pentru că suntem convinși

că în mersul ascendent al evoluției personale va realiza încă multe opere de valoare netrecătoare pentru biserica noastră.

Dr. Seb. Stanca

Pe urmele Apostolului

— De aniversarea a 80-a a zilei nașterii

P. S. Episcopului N. Ivan. —²⁴

„Eu venind la voi fraților, n'am venit întru înălțarea cuvântului și a înțelepciunii, vestind vouă mărturisirea lui Dumnezeu; ci eu întru slăbiciune, întru frică și cutremur am fost între voi; iar propovăduirea mea nu a fost atât întru măiestria cuvintelor înțelepciunii omenești, ci întru arătarea Duhului și a puterii.”

I. Cor., II, 1-4.

Cuvintele acestea le-a scris odinioară slăvitul Apostol al neamurilor, sf. Apostol Pavel, credincioșilor săi din Corint. Apostolul a voit să tâlcuiască prin ele scopul venirii sale în mijlocul lor; a voit să-i lămurească pe Corinteni asupra felului cum a înțeles să facă apostolat între ei.

Nu pentru a le impune prin măiestria cuvântului, nici pentru a parada prin exteriorizarea înțelepciunii sfidătoare a vremii, ci conștiu ca ori ce muritor de slăbiciunea sa, s'a apropiat cu frică și cu cutremur spre a-l mărturisi pe Domnul în mijlocul unor credincioși, iubitori de adevăr și lumină. Astfel a înțeles Apostolul să-și îndeplinească propovăduirea, încât pe urma ei, să se evidențieze Duhul și puterea Aceluia, în numele Căruia a venit.

²⁴ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 8.

Acest metod apostolic de a-l propovădui pe Domnul și a-i înfăptui opera divină în mijlocul credincioșilor, l-a pătruns și l-a practicat în chip minunat și cu nebanuit succes, — cum rar se întâmplă, — prea iubitul nostru Arhipăstor, slăvitul urmaș întru proppvăduire al Apostolului, P. Sf. Episcop Nicolae.

Fără pretenții de a-și satisface orgoliul prin măiestria cuvântului, pătruns de cea mai sinceră modestie, înțelept, — dar fără a-și forța înțelepciunea prin gesturi și acte neprecugetate, cari de atâtea ori îl pot umili, în loc să-l înalțe pe om, — P. Sf. Sa a venit în numele lui Hristos, ca și Apostolul, în această de Dumnezeu ocrotită și istorică Eparhie, pentru a săvârși fapte și nu vorbe, pentru a lucra cu sentimentul răspunderii și al chemării mai înalte, pentru a face ca Duhul, harul și puterea dumnezeiască, ce-i luminează mintea și-i călăuzește pașii, să fie neîncetat evidente tuturor.

Astfel, călcând în urmele Apostolului, a reușit să săvârșească acele mărețe și neîntrecute înfăptuiri, cunoscute de întreaga suflare românească, pentru cari și-a dobândit merite neperitoare, și cari l-au fixat definitiv în cadrul ilustrelor figuri, de mari Vlădici ai Bisericii noastre dreptmăritoare.

Astfel ne tâlcuim noi și fericirea și mulțumirea sa în viață, mângâierea sufletului, succesele de ori-ce natură, mâna sa norocoasă în toate întreprinderile binecuvântate, sănătatea deplină la frumoasa vârstă ce-a ajuns-o, toate având ca bază, darul cu care l-a înzestrat Dumnezeu, să aplice în mod minunat metoda ideal al Apostolului în toate acțiunile sale.

Bunul Dumnezeu l-a învrednicit să împlinească cu bine al optzecilea an al vârstei și un deceniu și jumătate de fericită arhipăstorie.

Noi, ca reprezentanți ai instituției de înaltă cultură și educație religioasă, cari îi datorăm însăși existența noastră, atât ca instituție, cât și ca aceea ce reprezentăm fiecare în parte, nu-i putem manifesta mai potrivit profunda venerație și nedesmințita dragoste ce ne animează neîncetat inimile, decât urându-i din tot sufletul și din acest fericit prilej de aniversare, ca milostivirea Cerului să-i păstreze acest neprețuit dar, de „a umbla nesmintit pe urmele Apostolului”, încă mulți și fericiți ani spre binele, prosperarea și fericirea oamenilor și a instituțiilor pe care cu atâta vrednicie le conduce sau le patronează.

Arhid. **I[loan] Vască**,
Rectorul Academiei Teologice.

ȘTIRE PERSONALĂ²⁵

M. S. Regele Carol II-lea a binevoit a decora de Anul nou pe P. S. nostru Episcop Nicolae cu ordinul Steaua României în gradul de mare cruce. Decorația i-a fost înmănată de un curier special al Curții regale. Este un nou semn de apreciere a meritelor scumpului nostru arhipăstor, într'o clipă de suferințe grele.

²⁵ *Renașterea*, XIV (1936), nr. 3 (19 ian.), p. 4.

X.2. Scrisori

*Mult stimată doamnă*²⁶,

Primele știri despre îmbolnăvirea soțului d-voastră și iubitul nostru protopop Iosif, m'au umplut de îngrijorare, pentru că mă temeam de o desfășurare fatală, mai ales că știam, că omul acesta, apostol adevărat, va cădea pe câmpul de luptă al împlinirii mai mult decât îi reclama datoria. Advertismentul și rugămintea ce i-am adresat de repetite ori verbal și în scris ca să nu ostenească peste puterile mărginite omenești, nu l-au putut opri în nizuințele sale neobosite și iată că azi înregistrăm cel mai dureros caz de moarte în clerul nostru, dela inactivarea eparhiei noastre.

El a închis ochii desigur sub impresiile evenimentelor din urmă, pentru a căror delăturare a făcut tot ce omenește e posibil. Depunem o lacrimă fierbinte pe sicriul lui, întovărășit de toată iubirea celorce l-am cunoscut și apreciat, iar d-voastră și familiei îmbrăcată în doliu, rugăm pe bunul Dumnezeu, să vă dea tărie ca să puteți suporta această grea lovitură a sorții. Cu binecuvântare arhierească

Nicolae, episcop.

Două scrisori mult grăitoare²⁷

Prea Sfinția Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan, în ziua de 2 Febr. c. a primit următoarea scrisoare dela dl Dr. Dim. A. Olariu, farmacist în Cluj, str. Regina Maria 9:

²⁶ La moartea protopopului Iosif Gomboș din Câmpeni episcopul Nicolae Ivan a adresat această scrisoare preotesei văduve, *Renașterea*, IV (1926), nr. 15 (11 apr.), p. 3.

²⁷ *Renașterea*, VII (1929), nr. 6 (10 feb.), p. 2.

„Ca prinos de mulțumire pentru ajutorul ce bunul Dumnezeu mi-a dat întotdeauna, la realizarea gândurilor bune ce m'au însuflețit, respectuos Vă rog să primiți, Prea Sfințite, un modest obol de 15.000 (cincisprezece mii) Lei, pentru fondul de zidire al Catedralei din Cluj.

Fie ca slaba mea contribuție să fie un îndemn și pentru alți credincioși Români, cari văd frumoasa Catedrală neisprăvită, îndreptând cupolele spre Cer, cu brațe desnădăjduite, și ale cărei clopote, atât de armonioase, recheamă continuu la strămoșeasca credință, care ne-a dat tăria neamului și fără care nimic nu se poate face pe lume.

În acelaș timp, donez pentru noua Biserică ce se va face în Cluj, la apelul P. C. Sale protopopul N. VasIU, cinci mii Lei, iar din partea surorii mele o mie”.

La această scrisoare P. Sf. Sa a trimis următorul răspuns:

„Scrisoarea On. Dtale, cu darul de 15.000 Lei, în scopul terminării Catedralei noastre, — ne-a umplut inima de bucurie.

Am constatat cu plăcere, că tot mai sunt creștini buni, tot mai sunt în rândurile frunțașilor noștri, suflete curate și inimi de aur, cari văd eforturile noastre, văd greutatea ce întâmpinăm în realizarea planului măreț, de a avea în inima Ardealului, nu numai un loc de închinare, atât de necesar, ci și a ne scoate în evidență, față de trecutul atât de dureros și vitreg care-și înfipsea ghiarele și în trupul și în sufletul bisericii și neamului nostru.

Dumnezeu bunul să-Ți răsplătească această jertfă, îndoit, însutit și înmiit, și să reverse întreg darul său bogat asupra vieții dvoastre familiare, ca să puteți face binele unde e lipsa mai mare și mai arzătoare”.

FAPTE GENEROASE²⁸

Prot[opopul] onorariu Nestor Manciu din Ocolișul Mare donează Consistoriului 50.000 lei pentru întemeierea unei fundații cu scopul de a susține meseriașii orfani ortodocși

La aceasta Prea Sfinția Sa i-a dat următorul răspuns:

„Mult Onorabile părinte-protopop, Am primit ieri în ziua când am sfințit biserica cea nouă din Poșaga, libelul Nr. 560 — al Băncii Centrale din Turda, cuprinzând suma de 50.000 Lei, pe cari mi-l'ai înmănat cu adresa P. On. Dtale din 15 Iunie, — cu scopul de a întemeia o fundațiune neatacabilă pentru meseriașii români-ortodocși, preferind pe cei din Valea Arieșului, acordându-le ajutoare din venitul jumătate al fundațiunei, — iar jumătate să se capitalizeze, până ce va ajunge fundațiunea la îndoit.

Mulțumindu-ți pentru acest gest frumos care stă așa de bine preotului și slujitorului sfântului altar, — vom transpune la bancă libelul ca să îl treacă pe numele „Fundațiunea protoiereului Nestor Manciu” din Ocolișul-Mare—și vom urma întru toate dorințelor Prea cucerniciei Tale, cu care ne-ai predat libelul — iar consiliul nostru eparhial, sub controlul adunării eparhiale o va administra conștient și fără nici o scădere.

D-zeu să te binecuvinte și să-ți cinstească zilele bătrânețelor, ferindu-te de orice năcazuri și neplăceri ca să închei cu sfârșit creștinesc viața bogată în fapte frumoase și bineplăcute și oamenilor și lui Dumnezeu”.

²⁸ Scrisoare de răspuns a episcopului Nicolae Ivan la donația de 50.000 de lei făcută de protopopul onorific Nestor Manciu din Ocolișul Mare, în scopul înființării unei fundații pentru susținerea meseriașilor ortodocși de pe Valea Arieșului, *Renașterea*, VII (1929), nr. 29 (21 iul.), p. 1.

Un jubileu serbat în tăcere²⁹

Din rapoarte particulare am aflat, că ai convocat preoțimea tractului la o conferință, pe ziua de 2 Octomvrie a. c., ca să serbătoriți în centrul protopopiatului jubileul de 10 ani dela înființarea acestui protopopiat.

Dacă n'ați fi fost prea modești și mi-ați fi notificat la timp ținerea conferinței iubilare, aş fi esmis și din centru un reprezentant, ca să dăm întrunirii un caracter și mai festiv.

Întregesc acum ulterior ce aş fi făcut atunci prin reprezentantul meu la fața locului, și Vă exprim toată mulțumirea mea, toată recunoștința mea, pentru munca de organizare și înche-gare sufletească desfășurată în acești 10 ani de frământări, de muncă încordată și de înțelegere, cu rezultate atât de frumoase cum nu le aflu nici în centre cu organizații vechi, decum în un centru creat din nou din parohiile dela periferiile tractelor Turda, Târgu-Murăș și Târnavă.

Dacă și P. On. Dta ai fi urmat exemplul celor ce s'au avântat să ridice catedrale mari, cari s'au sumețit nedând ascultare povețelor celor cu mai multă experiență în viață, ai fi privit azi cu jale la niște ziduri reci începute și neterminate, ai fi rămas în bisericuța veche de lemn, unde intra vântul și ploaia, și în casa parohială construită din nuele și n'ai avea azi în piața Ludoșului o locuință potrivită, în apropierea nemijlocită a bisericei celei noi atât de reușită, pe care o poți vedea în fiecare clipă bucurându-te, și care face cinste bisericei noastre și este și o podoabă a localității în care se găsește.

²⁹ Dumitru Antal, „Un jubileu serbat în tăcere” reproduce scrisoarea adresată de Nicolae Ivan protopopului Romul Popa de la Luduș, la serbarea a 10 ani de la înființarea protopopiatului, *Renașterea*, X (1932), nr. 42 (16 oct.), pp. 1-2.

Pentru Arhiereul Vostru încercat, rezultatul muncii voastre, a protopopului, preoților și poporului din protopopiatul Ludoș, este cea mai mare satisfacție ce pot avea, când am ales acest centru, atunci părăsit și neglijat, azi înfloritor, ca centru al unui protopopiat nou.

Am și o mare mulțumire sufletească, când Ți-am încredințat P. On. Dtale conducerea aceluia tract, care azi îl socotesc, între cele dintâi cu toate parohiile întregite, cu preoți bine pregătiți și în cele economice bine aranjate.

Serbătoarea voastră este serbătoarea Eparhiei și sper, că vom ajunge, ca să se repeteze și în celelalte centre noi, cari au trecut în parte peste greutățile începutului, dar sunt departe de a fi acolo unde ați ajuns dvoastre cu ajutorul bunului Dumnezeu.

Numele protopopului celui dintâi al tractului Ludoș, cu ziua de 2 Octomvrie 1932 a intrat în istoria bisericii și a Eparhiei noastre.

Gimnaziul de stat din Baia-de-Arieș³⁰

Domnule...!

Între știrile cari neliniștesc populația din creerii Munților Apuseni, este și cea surprinzătoare despre apropiata desființare a gimnaziului din Baia-de-Arieș.

O populație de circa 100.000 suflete din protopopiatele Lupșa, Câmpeni, din pretura Iara, — și din cele 8 comune dela

³⁰ Avertizat de protopopul Vasile Gan asupra pericolului desființării gimnaziului din Baia de Arieș, episcopul Nicolae Ivan intervine printr-o scrisoare la un demnitar cu drept de decizie în această chestiune (în *Renașterea* nu se precizează cui a fost adresată scrisoarea și lucrul acesta nu reiese nici din conținut), *Renașterea*, XI (1933), nr. 9 (5 mart.), p. 6.

Rîmeț, — sunt amenințate să rămână fără nici o instituție de cultură.

Ori aceasta ar fi un mare păcat național. Cei peste 100 elevi ar trebui să părăsească băncile școliei, să renunțe la un viitor mai fericit care li-l poate asigura această școală, fie ca comercianți, fie ca conductori tehnici pe la C. F. R., — unde se hrănesc atâția anarhiști și revizionști, iredentiști streini, — fie ca mehanici în ateliere, fie în fine ca industriași și clasă muncitoare productivă, fie ca soldați gradați.

E atât de neînsemnată jertfa ce face statul pentru această școală și pentru Internatul ei, cât nu valorează jumătate cu plata unui ministru, dacă mai e și deputat și profesor universitar.

Vă rog stimate Domnule... nu luați din mâna moșului cartea și-i puneți în mână bâta, — că faceți un lucru primejdios. Bâta ori bățul poate fi și bățul pribegiei, și noi îi vream pre moșii noștri compacți, să nu poată străbate în fortăreața lor nici urmașii lui Hatvani și nici ai lui Vasváry, fără să plătească îndrăsneala cu viața. Dar bâta e primejdioasă în mâna unui om, care ar fi putut purta condeiul ori alte unelte cu cari se pot face lucruri de industrie și artă. Nu faceți Vă rog economii unde nu trebuie, și mai ales nu acolo unde taie în demnitatea națională.

Primiți St. Domnule mulțumita mea și asigurarea despre stima și respectul ce Vă datorez.

Cluj, 16 Februarie 1933.

Nicolae Ivan,
Episcopul Clujului

La moartea Dr. Teodor Mihali³¹

Mult Stimabilă Doamnă Mihali,

Moartea vrednicului Dvoastre soț și distinsului fiu al Ardealului m'a atins foarte dureros.

Rog pe bunul Dumnezeu să Vă dea tărie și putere ca să suportați cu resignație creștinească această grea lovitură a sortii.

În loc de cunună pieritoare pe sicriul vechiului prieten și tovarăș de luptă am dăruit 1000 Lei la fondul eparhial al săracilor.

NICOLAE IVAN,
Episcopul Clujului.

VENIȚI LA TURDA!³²

MULT STIMATE DOMNULE ȘI DOAMNĂ,

Cu ajutorul lui Dumnezeu se va da destinațiunei în ziua de 3 Noemvrie c. nou zidita biserică ortodoxă din Turda. După zece ani de trudă, alergare și jertfe, acest centru primește un monument de artă, care va vesti pentru toate timpurile vrednicia conducătorilor bisericii noastre din acel oraș istoric.

La acest praznic al ortodoxiei dorim și Te rugăm să iei parte și St. Domnia Ta, cu sufletul și cu trupul, ca și prin această

³¹ Scrisoare adresată de episcopul Nicolae Ivan doamnei Mihali, la trecerea la cele veșnice a soțului său, cunoscutul memorandist Dr. Teodor Mihali, *Renașterea*, XII (1934), nr. 3 (21 ian.), p. 2.

³² Scrisoare trimisă fruntașilor Eparhiei, cu îndemnul de a participa la 3 noiembrie 1935 la sfințirea bisericii ortodoxe din Turda, în condițiile în care starea sănătății nu permitea episcopului Nicolae Ivan să participe personal, *Renașterea*, XIII (1935), nr. 44 (3 nov.), p. 1.

manifestație de participare numeroasă să dovedim, că stăm zid puternic în jurul bisericii noastre strămoșești. Dar în acelaș timp dorim să vezi la fața locului umilirea și batjocura ce ni s'a făcut în trecut, dându-ni-se voie, ca numai la marginea orașului, la loc prăpăstios, să putem lăuda pe Domnul într'o biserică fără turn, însă monument istoric prin faptul, că acolo au fost aleși Episcopii noștri Vasile Moga și Andrei Șaguna.

Jertfa ce v'o cerem e mică, în schimb însă ea va contribui la strălucirea praznicului din aceea zi și la înălțarea prestigiului Bisericii și a demnității noastre ortodoxe.

Să luăm exemplu și dela alții. Preoții reformați mai lunile trecute s'au întrunit la Dej cu toate preotesele lor în frunte cu superintendentul lor și au manifestat pentru legea lor. Iar de curând au făcut la fel în Aiud, alt centru calvin puternic, oferindu-și de bună voie obolul lor, energia lor și munca lor pentru biserica ce-i ocrotește.

Acest apel îl face Episcopul vostru cu durerea în suflet, că e reținut de a fi însuși de față la înălțătorul praznic dela Turda.

Am îngrijit însă ca să fie acolo Arhierei distinși, cari vor face totul pentru înălțarea festivității.

Cluj, la 28 Octomvrie 1935.

Cu binecuvântare arhierească
NICOLAE IVAN, Episcop.

Scrisoarea P. Sf. nostru Episcop Nicolae către Congresul economic³³

— Citită în ședința publică de către Î. P. S. Mitropolit Nicolae. —

Cu părere de rău mă văd împiedecat de a urma invitației ce am primit, de a participa la cel dintâi Congres economic ce se întrunește la Cluj în ziua de 28 Noemvrie.

Ca unul care în cursul îndelungatei mele activități am fost îndemnat de împrejurări a înființa și așezăminte economice și a contribui la îndrumarea lor pe căile progresului, am privit adânc îndurerat starea jalnică și catastrofală, pricinuită de urmările nefaste ale crizei financiare.

Doresc tuturor celor întruniți la sfat în acest congres să aibă mulțumirea sufletească de a putea găsi căile și mijloacele potrivite pentru salvarea acestor așezăminte de neapărată trebuință și de mare folos economic și cultural pentru viața poporului nostru. Și cred, că vor putea fi părtași acestei mulțumiri sufletești dacă vor fi călăuziți de duhul înțelegerii și al solidarității frățești.

Rogu-vă deci fraților și iubiților credincioși să purcedeți cu măsură și înțelepciune la hotărârile ce veți lua, să fiți pătrunși de duhul păcii, ca cu vrednicie să puteți împlini chemarea și datoria acestui congres, însuși Dumnezeuul păcii și al milostivirii să vă binecuvinteze desăvârșit în toate strădaniile îndreptate spre binele și înaintarea iubitului nostru popor și a scumpei noastre patrii întregite. Cu arhierești binecuvântări

(ss) Episcop NICOLAE IVAN

³³ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 49 (8 dec.), p. 2.

ȘTIRE PERSONALĂ³⁴

P. S. S. Episcopul Nicolae anunță: Aduc la cunoștință autorităților, prietenilor, binevoitorilor și cunoscuților că anul acesta din prilejul onomasticei mele sunt silit, bolnav fiind, să renunț la plăcerea de a le strânge mâna și astfel nu pot primi felicitări în persoană dela nimeni.

Cluj, la 2 Decemvrie 1935.

Episcopul **NICOLAE IVAN.**

³⁴ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 49 (8 dec.), p. 4.

X.3. Telegramme

**Telegramme de mulțumire trimise
de la lucrările primei Adunări Eparhiale
a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului³⁵**

Maiestății Sale Regelui,

București

Reprezentanții clerului și poporului ortodox-român din reînviata episcopie a Vadului și Feleacului cu reședința în Cluj, întruniți în cel dintâi sinod eparhial aduc omagiile lor de credință și recunoștință iubitoare Maiestății Voastre, care prin spada-I biruitoare a făcut să ridice din mormânt încetarea suferințelor românești vechea ctitorie, a lui Ștefan Vodă cel Mare, înaintașul bun și sfânt, a cărui ortodoxie strălucește din nou prin Domnia binecuvântată a Maiestății Voastre, glorios desrobitor al poporului nostru și întemeietor de așezăminte religioase și culturale, menite să adăpostească și fortifice sufletul național. Să trăiți înălțate Doamne, să trăiască Maiestatea Sa, slăvita noastră Regina și întreaga Augusta dinastie română.

Nicolae Ivan,
prezidentul Sinodului

³⁵ La propunerea deputatului Dr. Ioan Mateiu, făcută în timpul desfășurării lucrărilor primului Sinod ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, au fost trimise telegramme de mulțumire regelui Ferdinand, mitropolitului-primat Miron Cristea, mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, ministrului cultelor Octavian Goga și profesorului universitar Nicolae Iorga; telegrammele au fost alcătuite și aprobate în ședința I, din 25 apr./8 mai 1921; publicate în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul” Cluj, Strada Memorandului 22, 1921, pp. 64-66.

Î. P. S. S. Dr. Miron Cristea

Mitropolit-Primat,

București

Reprezentanții clerului și poporului din eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, întruniți în cel dintâi sinod eparhial, aduc mulțumirile lor sincere Î. P. S. Voastre, care prin cuvânt luminat a-ți făcut să se voteze în Senat reînființarea episcopiei noastre, dând astfel o nouă dovadă, că cel dintâi Mitropolit-Primat al tuturor Românilor, cunoaște și iubește biserica ardeleană, pe care a servit-o cu vrednicie și devotament în calitate de învățător, de asesor consistorial, de episcop și propovăduitor al ortodoxiei luminate în toate colțurile Transilvaniei și Bănătului.

Nicolae Ivan,
prezidentul Sinodului

Î. P. S. S. Dr. Nicolae Bălan

Mitropolit,

Sibiiu

Reprezentanții clerului și poporului ortodox din reînviata episcopie a Vadului și Feleacului, Vă trimit cuvântul lor de recunoștință pentru arhierasca purtare de grijă în restaurarea eparhiei noastre și își exprimă convingerea, că în drumul nou al acestei eparhii vor putea lua pilde de muncă și de viață religioasă din păstorirea luminată a Î. P. S. Voastre.

Nicolae Ivan,
prezidentul Sinodului

Domnului Octavian Goga
Ministerul cultelor

București,

Reprezentanții clerului și poporului ortodox-român din reînviata episcopie a Vadului și Feleacului, cu reședința în Cluj, întruniți în cel dintâi sinod eparhial, aduc recunoștința lor întreagă aceluia, prin a cărui sollicitudine deosebită către biserică, dobândită în casa lui Iosif preotul, se întemeiază eparhia noastră și se realizează gândul desrobitorului bisericesc din Rășinarii copilăriei D-voastră.

Nicolae Ivan,
prezidentul Sinodului

Domnului Nicolae Iorga,
profesor universitar,

București.

Deputații celui dintâi sinod al reînviatei episcopii de Vad și Feleac cu reședința în Cluj, trimit cuvântul lor de admirație marelui învățat al Neamului, care prin opera sa strălucită desgropând trecutul bisericii ardelene, ne-a învățat să prețuim și mai mult rostul cultural și național al eparhiilor noastre constituționale în desăvârșirea unității poporului românesc, arătând legătura sfântă și indisolubilă, încheată prin un trecut milenar între biserica ortodoxă și sufletul neamului românesc.

Nicolae Ivan,
prezidentul Sinodului

**Mulțumire pentru obținerea de spațiu
pentru Academia Teologică:**

Prim-ministru[lui] I.I.C. Brătianu³⁶,

Mulțumesc din tot sufletul în numele meu și al Diecezei Clujului pentru marea binefacere, făcând posibilă deschiderea Seminarului [Institutului]. La multe fapte mari, care Vă împodobesc viața ați adus cea mai de preț piatră pentru consolidarea noastră.

Rămânem îndatorați cu toată recunoștința și cu tot devotamentul nostru.

[NICOLAE IVAN, episcop]

Ministru[lui] Săveanu,

Făcându-ne posibilă deschiderea Seminarului Vă rog să primiți cea mai adânc simțită mulțumire.

[NICOLAE IVAN, episcop]

Ministru[lui] Lapedatu,

Vă rog în numele meu și al Consistoriului nostru să primiți cea mai adâncă mulțumită pentru interesul și dragostea manifestată față de Seminarul [Institutul] teologic, Vă rugăm să primiți asigurarea stimei și recunoștinței noastre.

[NICOLAE IVAN, episcop]

³⁶ Ca urmare a obținerii imobilului solicitat în scopul funcționării noii școli teologice clujene, Nicolae Ivan trimite la 27 iunie, 1924 telegrame de mulțumire primului ministru Ion I. C. Brătianu, miniștrilor Săveanu și Lapedatu. Textul telegramelor a fost reprodus în *Anuarul (1924-1930)*, p. 18, precum și la Alexandru Moraru, *Învățămintul...*, pp. 38-39.

Avertisment asupra Concordatului cu Vaticanul:

[Către] Eparhia Orăzii, Caransebeș, Arad și Sibiu.³⁷

Vă transmitem în copie telegrama următoare, pe care Vă rugăm să v'o însușiți și să procedați la fel ca noi:

Primul Ministru,

Ministrul de Interne,

Ministrul Cultelor,

Adunarea Eparhiei Clujului luând la cunoștință memoriul F. O. R. împotriva Acordului cu Vaticanul, și l-a înșușit în întregime. Adunarea se vede îndreptățită să roage Onoratul Guvern să țină seamă de mișcarea și profunda îngrijorare a populației ortodoxe din Ardeal și să nu admită ratificarea acestui acord.

Consistorul[ui] ortodox român Arad³⁸

Cu multă durere am aflat despre trecerea la cele eterne a bunului vostru păstor sufletesc nestorul episcopilor din Metropolia noastră.

³⁷ În ședința a II-a, din 27 mai, a Adunării Eparhiale a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, pe anul 1935, avându-l ca președinte pe episcopul Nicolae Ivan și secretar pe Sorin Furdui, s-a luat act de acțiunile de protest ale F.O.R.-ului față de încheierea Concordatului cu Vaticanul, iar Adunarea a declarat că se identifică cu aceste proteste; s-a decis trimiterea de telegrame în acest sens către Primul Ministru, către miniștrii de Externe și de Culte, acțiune cu care au fost însărcinați deputații Dr. Valer Moldovan și Emil Panaitescu; cei doi au prezentat în aceeași ședință conținutul telegramei, cu propunerea de a fi adus și la cunoștința celorlalte eparhii din Mitropolia Ardealului; textul a fost publicat în *Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la Cluj în anul 1935*, Cluj, Tiparul Tipografiei Eparh. Ort. Rom., 1935, p. V.

³⁸ Telegramă la aflarea veștii despre trecerea la cele veșnice a episcopului Ioan I. Papp al Aradului, *Renașterea*, III (1925), nr. 4 (25 ian.), p. 5.

Arătați-mi ziua înmormântării, ca să esmit 2 delegați în numele Eparhiei Clujului cari să-l petreacă la locașul de veci.

NICOLAE, episcopul Clujului

Majestății Sale Regelui Carol II³⁹,

București.

Situațiunea economică generală a atins în mod dureros și preoțimea din Eparhia noastră, în deosebi pe cei cari păstoresc în Munții-Apuseni un popor sărăcit, reduși exclusiv la salariul dela Stat, primit și acesta cu mari întârzieri.

De aceea îndrăznim a ruga pe Majestatea Voastră, ocrotitorul Bisericii ortodoxe în spiritul glorioaselor tradiții voevodale, să binevoiască a lua sub Augusta protecție această preoțime, care nu-și mai poate împlini misiunea ei spirituală și națională.

Încredințând Tronul și Țara, că acești preoți sunt cei mai încercați factori ai ordinii, disciplinei și moralității într'o epocă de frământări și suferințe sociale, socotim că ei sunt vrednici de sprijinul Statului și de atențiunea lui înțelegătoare.

Din tot sufletul Vă zicem: Să trăiți Sire, Domnul nădejdlor ortodoxiei românești.

Din încredințarea Adunării
Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului,
Episcopul Nicolae Ivan.

³⁹ Telegramă adresată regelui Carol al II-lea și citită în cadrul ședinței a IV-a a Adunării Eparhiale din 1932, prin care se solicită sprijinul regal pentru susținerea economică a preoțimii din Munții Apuseni, aflată într-o situație deosebit de grea, *Renașterea*, X (1932), nr. 24 (12 iun.), p. 3.

X.4. Articole și memorii

Vasile Stroescu⁴⁰

Nu'mi mai aduc aminte, era în 1913 sau 1914, — datele dela V. Consistoriu din Sibiu pot da indicii precise, — ne pregătiam să zidim în Brad un local corăspunzător pentru plasarea gimnaziului, adunasem tot ce am putut dela oamenii de inimă, căci de regulă aceștia sunt mai darnici decât cei cu avere.

Aveam la dispoziție circa două sute, mii coroane. Institutul de credit „Crișana” din Brad dăruise 50.000 și pe deasupra ne mai puse la dispoziție și terenul de zidire în condiții favorabile. Oamenii de conducere din Brad erau însă divisați în două partide.

Idealiștii erau firește profesorii cari trăiau în credința că zidirea se poate face ușor și combinau fel și fel de mijloace, vinderea edificiului vechiu și a pădurei dela Mihăleni, manopera și cărașia cu ajutorul sătenilor etc.

Regretatul protopop Vasile Damian nu era fire pripită, chibzuia mult, uneori prea mult până lua o hotărâre.

Profesorii erau impacienți și stăruiau pentru zidire și completarea gimnaziului la opt clase.

În aceasta situație s'au îndreptat către mine, — care eram delegatul consistoriului, încredințat cu strângerea fondurilor și conducerea lucrărilor, — cu următoarele două adrese:

⁴⁰ Episcop Nicolae Ivan, „Vasile Stroescu”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 3 (20 ian.), pp. 2-4.

I.

Prea Onorate D-le Asesor,

Cunoscând viul interes și munca, ce ați pus și puneți pentru înălțarea gimnaziului nostru din Brad corpul profesoral cu fiiască încredere Vă roagă ca la stabilirea planului pentru zidirea nouă, să binevoiți a țineă samă de experiențele și observările sale, cari toate pot fi realizate în cadrele planului d-lor Dușoi și Leuca, fără a mări simțitor preliminarul de spese.

Acestea sunt : 1. Facerea unui *muzeu pentru obiectele de Geografie și Istorie* (harte, globurile pământului, telurîn, stereoscoape, diapozitive etc.), lângă acesta o mică *odaie de lucru a profesorului*, ori însuși muzeul să fie potrivit pentru acest scop, iar din muzeu o ușă să se deschidă într'o *sală rezervată studiului Geografiei și Istoriei*, în care la timpul seu să se poată face și proiecțiuni de skiopticon și cinematograf.

2. Să se facă un *muzeu pentru obiectele de muzică instrumentală* în legătură cu o sală, în care va fi pianul și harmoniul și în care se va țineă muzica orală și instrumentală.

3. *Geometria desemnativă* are lipsă de alt aranjament decât sala pentru desemnul liber (alte scaune, mese etc.), de aceea în aripa dreaptă etajul I să se facă *sala pentru desemnul geometric*, lângă ea un *muzeu pentru obiectele de desemn geometric*, pentru lucrările școlarilor și *odaia de lucru a profesorului*.

4. Lângă sala de conferențe, care va fi și sala de întrunire a profesorilor să fie o *odaie pentru biblioteca profesorilor*, care totodată va fi și sală de lectură.

5. *Biroul directorului să stee din 2 odăi, una de primire și alta de lucru.*

Corpul profesoral prin o comisie a sa a studiat chestia zidirilor de gimnazii, cercetând aproape toate gimnaziile mai nouie din patrie și mai ținând samă de reforma iminentă a învățământului secundar, consideră cele expuse absolut indispensabile. Trăim în vremea unor schimbări mari în toate direcțiile și dacă nu vom face strictul necesar, ce se cere acum, în câți-va ani vom fi cu totul rămași îndărăpt.

Liceul nostru se va mândri cu numele Prea Onorat D-Voastră în fruntea întemeietorilor săi. Dela P. On. D_V. atărnă ca acest institut să fie o stea luminoasă pe cărarea culturei noastre. Vă rugăm deci cu deosebită căldură să binevoiți a dispune, ca locuința directorului să rămână afară din proiectul cel nou și să se realizeze ceea-ce e absolut necesar pentru școală. Cu bugetul de 300.000 cor. nu se poate face nici locuință corespunzătoare pentru director și nici gimnaziul nu va avea muzeele și salile indispensabile. Dar nici pentru higiena școliei nu sunt la loc în corpul institutului locuințele private.

Vă rugăm totodată să binevoiți a lăsa libertate arhitectului să se poată extinde până la 310.000 cor. din cari 10.000 cor. se vor acoperi din valoarea de cel puțin 50.000 cor. a edificiului actual al gimnaziului.

Pentru locuința directorului corpul profesoral ia angajamentul să adune materialul de lipsă și capitalul necesar, ca în curs de doi ani s'o zidească.

Primiți, Prea Onorate Domnule asesor, expresiunea neclintitului nostru devotament și adâncei stime, ce Vă păstram.

Brad, 15/28 Ianuarie 1914.

Ștefan Albu, dir.; Vasile Boneu; Dr. I. Radu, prof.;
Dr. Tr. Suciu, prof.; Ioan Kéri, prof.; M. Stoia; Ioan German.

II.

Prea Onorate D-le. Asesor,

Cu deosebită plăcere am luat știre de cele comunicate în chestia zidirei gimnaziului nostru.

În adevăr dacă afacerea aceasta nu ar fi ajuns în mâna D-Voastră, ca să o conduceți cu priceperea și energia ce Vă caracterizează, ar trebui să disperăm de orice reușită, binecunoscând apatia conducerii comitetului nostru de aici, și a altora, chemați a Vă sta în ajutor.

Tocmai de aceea, întemeiați pe viul interes și inima, ce o puneți pentru aceasta cauză, cu fiiască încredere ne-am luat și ne luăm îndrăsneala de a Vă comunica convingerea noastră nestrămutată, că e absolut peste putință a zidi toate salele, muzeele, laboratoarele etc. în dimensiunile reclamate astăzi și a face și sala festivă și locuință corespunzătoare pentru director cu 300.000 cor. Corpul profesoral a ținut timp și bani studiind minuțios prin o comisie specială chestia zidirei de gimnazii, a luat informațiuni exacte dela bărbați cu reputație pe terenul învățământului secundar din patrie și pe baza acestora constată, că e exclus cu desăvârșire a le face

toate cu 300.000 cor. La gimnaziul din Orăștie s'a cheltuit numai cu zidirea 600.000 cor., la Timișoara piariștii peste milion, la Făgăraș, precum știți și D-V. din telegrama directorului de acolo, 500.000 cor., în Budapesta, cercul X. 1.200.000 cor. etc. etc. Unde mai punem scumpetea cărămizii la noi?

Deci dacă arhitectul mai reduce și dimensiunile planului, atunci va trebui să reducă toate, încât chiar dela început vom avea nesfârșite mizerii în toate direcțiunile, cu atât mai vârtos, cu cât organele de control ale statului, — se știe, — față de noi sunt cu deosebită rigoare.

Învățământul secundar tocmai acum e pe calea unei reforme radicale, în urma căreia se cer sale, muzee și laboratoare neasămanat mai multe și mai mari, decât cele prescrise în art. de lege XXX:1883.

Ne-ar fi conștiința vecinic neîmpăcată, dacă din banii, câștigați cu atâta trudă și dela oameni atât de săraci, cum e poporul nostru, am face o zidire, care peste 4—5 ani să fie dificultată în atâtea direcțiuni, (muzee, laboratoare, sale, locuință necorăspunzătoare directorului ș. a.).

Cu deosebită stăruință și cu fiiască încredere Vă rugăm deci a dispune arhitectului să lase afară locuința directorului și sala festivă și să facă salele, muzeele și laboratoarele de lipsă după indicațiunile ce i-sau dat. Și așa vor ieși destul de modeste în marginile unui preliminar de 300.000 cor.

Locuința directorului o vom face așa, că vom investi deocamdată din fondurile, administrate de corpul

profesoral (d. e. fondul „Dr. Ios. Hodoș”, menit pentru ajutarea tipăririi de lucrări științifice etc.), iar banii de cvartir, ce-i compet directorului se vor da numitului fond drept interese până se va amortiza capitalul.

Cum în 7 ani din nimic am făcut fondul de zidire de 300.000 cor., avem toată nădejdea, că, începând zidirea, vom aduna și sumele de lipsă pentru lucrările laterale (îngrădire, mobilier etc.), numai zidirea principală să aibă cadrul pentru minimul de muzee și sale, ce se recer în vremea progresului repede din zilele noastre.

Timpul e scurt, Vă rugăm cu deosebită stăruință să dispuneți — pentru-că o repetăm dela P. O. D-Voastră atârna totul, — să se lase afară din plan locuința directorului și sala festivă și să se facă bine, ceea-ce e indispensabil pentru școală.

Îndurați-Vă și ne împliniți cererea și veți face, ca nu numai noi profesorii de acum, ci și urmașii noștri să binecuvinte numele D-Voastră, ca aceluia, care pe dreptul se va numi întemeietorul gimnaziului cu 8 clase din Brad.

Vă rugăm totodată a dispune arhitectului să ne trimită pe o zi și nouă schița, înainte de a o fixa definitiv. I-am cere-o direct, dar nu știm unde să-i scriem: în Brașov, ori Sibiu.

Primiți, Prea On. Domnule Asesor, expresiunea sentimentelor noastre de adânc devotament, cu cari semnăm.

Brad, 29 Ianuarie (11 Februarie) 1914.

Ștefan Albu, dir.; Vasile Boneu; Dr. I. Radu, prof.; Dr. Tr. Suciu, prof.; Ioan Keri, prof.; M. Stoia; Ioan German.*

* Originalele se pot vedea la redacția „Renașterii”.

Planurile erau gata, devizul stabilea suma de 300 mii coroane. Astfel am plecat la Brad odată, de două, de trei — patru ori că să mișcăm lucrurile.

Într'o ședință a Consistoriului prin luna Ianuarie am convenit să ne adresăm și către Vasile Stroescu, boerul basarabean, cunoscut ca mare filantrop.

Și sarcina a căzut asupra mea ca delegat al Consistoriului și asupra lui Vasile Damian ca să ne prezentăm la dânsul în persoană cu planurile zidirei și cu hotărârea comitetului. În timpul sinodului arhidieceșan d-l Stroescu venise la Sibiu, având locuința în hotelul „Europa”, hotelul nostru. Ne-am prezentat la dânsul și ne-a primit pe amândoi cu multă afabilitate și după ce i-am expus scopul misiunii noastre prezentându-i și planurile ne-a zis: „De ce zidiți gimnazii, cu banii aceștia puteți zidi cel puțin 40—50 școli pentru popor și de aceste e mai mare lipsă”.

I-am răspuns că noi cunoaștem lipsa școalelor populare, dar dela Arad până la Orăștie, de la Turda până la Alba Iulia și Brad, pe o întindere de sute de kilometri nu sunt școale medii, nu avem mâne poimâne, nici dascăli, nici profesori, căci gimnaziile străine îndepărtate le pun fel și fel de piedeci și singur gimnaziul din Brad ne dă cel mai mare contingent de preoți și învățători pentru trei județe (Hunedoara, Alba de jos (partea de munte) Turda Arieș și în parte și Arad).

„Dacă e așa — ne-a răspuns d-l Stroescu — voi examina situația mea financiară și azi după amiază vă dau rezultatul”.

În aceiași zi la orele 6 după masă ne aduce directorul „Albinei” Partenie Cosma vestea îmbucurătoare că d-l Vasile Stroescu a asemnat pentru gimnaziul din Brad suma de 100 de mii coroane. Vestea s'a lăsat imediat între membrii sinodului și am avut cu toții o zi de mare bucurie și desfătare.

Și acum să încheiăm povestea.

Actualii conducători ai școalelor din Brad au scos în tipar istoria zidirii gimnaziului.

Și n'au amintit cu nici un cuvânt nici de misiunea ce o am avut eu în jurul zidirii, nici de darul d-lui Stroescu, nici de făgăduiala dată în adresele de mai sus, că numele meu va fi înscris în istoria gimnaziului ca a unui mare binefăcător.

Pentru că fără laudă cele 200 de mii cor[oane] le-am chivernisit, colectat și grijit ca lumina ochilor și de nu luam afacerea în mână, de sigur că cei de acum nu ar fi putut face tencuiala pe zidirea gata și nici nu ar fi putut face praznice mari lăudând dărnicia unui alt om bogat și uitând de cei ce ș'au pus sufletul pentru înfăptuirea zidirii gimnaziului. Am mângăarea și mândria că am putut prin oamenii mei răsplăti mecenatului Vasile Stroescu la Reghin, ceea ce a făcut el pentru noi la Brad. Ceice scriu „istorii” și mai ales profesorii să nu uite mâne ce au spus ieri, căci se fac vinovați de falsificare și asta nu stă bine mai ales profesorilor.

NICOLAE IVAN
episcop

Situația gravă a parohiilor noastre⁴¹

Astăzi când este la ordinea zilei salarizarea clerului, publicăm Memoriul adresat Guvernului țărănist, de către Episcopia noastră, încă din 1929, dar rămas fără rezultat. Nădăjduim că el va fi soluționat de cârmuirea de azi, care prin miniștrii săi

⁴¹ Memoriul adresat Guvernului în 1929, privind starea materială precară a unora dintre preoții și parohiile eparhiei, rămas fără rezultat, readus la ordinea zilei în 1935, publicat în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 16 (21 apr.), pp. 3-4.

cercetează la fața locului suferințele poporului și ale conducătorilor.

„Domnule Ministru,

Stăm decepționați și plini de îngrijorare, față de soarta bisericii noastre, când vedem cum se scurge vremea și cu ea și acțiunea de împrăștiere în cadrul legii reformei agrare iar biserica dominantă în stat, rămâne și pe mai departe în starea ei umilă, săracă și în inferioritate față de bisericile minoritare, îmbogățite pe vremuri de opresorii neamului și durere, menajate chiar de guvernanții de azi!

La memoriile noastre neconținute către toate guvernele care s-au perindat, n'am obținut nici un rezultat și nici chiar vre-un răspuns.

Către Ministerul D-voastre, Domnule Ministru, ne-am adresat cu memoriul Nr. 7637 din 23 Noembrie 1928, la care am anexat și un tablou cu cifre reale pe parohii și județe de câmp și cât are să mai primească fiecare parohie, ca să ajungă la complexul de 50 jugăre, la cât o îndreptățește legea agrară pe fiecare parohie.

În altă ordine de idei am cerut același lucru și cu adresa noastră Nr. 274 din 17 Ianuarie a. c. Durere, nici la aceste 2 memorii mai recente nu ne-ați învrednicit, Domnule Ministru, nici cel puțin cu un răspuns de lămurire a chestiunii!

Anexat vă trimitem cu onoare un nou tablou cu numele parohiilor din Eparhia noastră, în cari preoții noștri n'au nici o palmă de loc de pământ arabil, ca un supliment de traiu absolut indispensabil, după ce ajutorul de la Stat, este minimal, iar alte venituri, în parohiile noastre din Ardeal, atât de sărace, și în majoritate în regiuni muntoase, încă n'au.

Acest nou tablou arată că o treime dintre preoții noștri din Eparhia Clujului sunt avizați exclusiv la salariul minimal dela Stat, iar tabloul nostru precedent, anexat la memoriul Nr. 7637 din 23 Noemvrie 1928 v'a demonstrat, că abia 69 parohii își au întreg complexul de câte 50 jugăre pământ, iar 436 parohii și filiale nu-l au decât parțial, iar 35 parohii matere și 71 filiale n'au nici un fel de sesiune. Iată lista acestor parohii:

În protopopiatul Abrud: județul Alba: Abrud-sat, Bucium-Cerb, Bucium-Isbita, Bucium-Muntari, Bucium-Poeni, Bucium-Sat, Buninginea, Cărpiniș, Ciuruleasa, Corna, Feneș, Galați, Pătrânjeni, Presaca-Ampoiului, Roșia-Montană, Soharu, Valea-Bulz, Valea-Dosului, Vultur și Zlatna.

În protopopiatul Aiud: jud. Alba: Brădești, Cheia-Rimețului, Cristești, Rimeț-Sat, Tecșești și Valea-Uzei.

În protopopiatul Alba-Iulia: jud. Alba: Acmariu, Poiana-Ampoiului și Tăuți.

În protopopiatul Bistrița: jud. Năsăud: Borgo-Bistrița, Borgo-Mijloceni și Colibița; jud. Câmpulung: Coșna.

În protopopiatul Câmpeni: jud. Turda: Albac I, Albac II, Arada I, Arada II, Arieșeni, Câmpeni I, Câmpeni II, Certege, Dealul-Calului, Gârde-de-jos, Gârda-de-sus, Neagra-de-sus, Neagra-de-jos, Lăzești, Mătășești, Ponorel, Secătura, Suprapetri, Vidra-de-jos, Vidra-de-sus, Vidra-medie și Avram Iancu; jud. Alba: Peleş, Poiana, Sohodol și Valea-Verde.

În protopopiatul Cetatea-de-peatră: jud. Satu-mare: Berința, Cărbunar, Ciocotiș, Copalnic, Făurești, Fânațe, Ilba, Lăschia, Plopiș și Văleni.

În protopopiatul Cluj: jud. Cluj: Măguri, Mărișel și Muntele rece.

În protopopiatul Dej: jud. Someș: Leurda, Ocna-Dejului, Măgoaja, Sălișca și Țop.

În protopopiatul Huedin: județul Cluj: Bălcești, Dângău-mare, Dângău-mic, Giurcuța, Rîșca-de-Munte I, Rîșca-de-Munte II și Straja.

În protopopiatul Lăpuș: jud. Someș: Boereni, Cupșeni, Dobric, Inău, Libotin II, Poiana-Porcului, Răzoare, Sălnița, Stoiceni, Vima-mare, Vima-mică I și Vima-mică II.

În protopopiatul Lupșa: județul Turda: Brăzești, Lătureni, Lupșa, Muncel, Runc, Sălciua-de-jos, Sălciua-de-sus, Sartăș, Sasa-Geamăna, Subpeatră, Valea-Geogelului și Vința-Geamăna; jud. Alba: Mogoș-Mămăligani, Mogoș-Miclești și Valea-Barnei.

În protopopiatul Maramurăș: jud. Maramurăș: Bocicoiul-mare, Borșa I, Borșa II, Câmpulung-la-Tisa, Dragomirești, Cornești, Ferești, Rona-de-sus, Sărăsău, Valea-Porcului, Valea-Vișeului și Vișeul-de-sus.

În protopopiatul Reghin: jud. Murăș: Deda-Bistra, Toplița I și II.

În protopopiatul Tg.-Murăș: jud. Murăș: Praid.

În protopopiatul Turda: județul Turda: Petroasa și Rimetea.

În protopopiatul Unguraș: județul Sălaj: Bălan II.

În fața acestei situații deplorabile și desnădăjduite pentru Biserica noastră, Vă rugăm din nou și cu toată stăruința să binevoiți a ordona urgent și apăsător organelor Dvs. în subordine, ca să caute și găsească modalitatea de a ne împrumuta și preoții și bisericile noastre, căci s'a dovedit și orice patriot bun și obiectiv de azi e absolut convins, că numai Biserica ortodoxă română și preoții ei sunt între toate împrejurările și totdeauna sufletul și factorii de nădejde ai scumpei noastre țări. Deci li se cuvine cel puțin situația materială a confesiunilor minoritare de azi.

Vă rugăm și de un răspuns liniștitor și de orientare asupra celor ordonate de Dvs., în aceasta chestiune atât de vitală pentru Noi. Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni. Cluj, la 3 Decemvrie 1929. *Nicolae Ivan*, Episcop”.

PROBLEMA MINORITARĂ ÎN ARDEAL⁴²

Am înțeles și am justificat în anii primi dela unirea noastră cu patria mamă, că problema minoritară nu a fost între cele mai arzătoare probleme de guvernământ.

În 1919, când ne lipsea pâinea, când materiile prime pentru necesitățile zilnice dispăruseră de pe piață, când țăranii rămăseseră aproape goi și când în casele lor era numai jale și lipsă, nu se putea gândi nimenea să facă un studiu serios din această problemă, care se poate soluționa numai în liniște și în timp de pace.

Această amânare a fost deci justificată un an-doi, dar că după 16 ani de stăpânire românească nu s'a găsit nici un guvern să prindă boul de corn și să-i dea o rezolvare, este o păcătoșenie din cele mai condamnabile.

Voiu examina în prima linie starea satelor, arteriile cele mai importante ale Statului român.

Țăranul român din județele nordice ale Ardealului vede și acum, ca și înainte de 1918, pe notariul ungur ori evreu, pe medicul străin și pe proprietarul dughianului evreu — și cel mult executorii de dare sunt români — și încă agenți de urmărire și de încasare — cum se numesc din păcate acești români urgisiți. Încolo nici o schimbare. Drumuri rele, jandarmi

⁴² Episcop Nicolae Ivan, „Problema minoritară în Ardeal”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 20 (19 mai), p. 1.

fără autoritate, biserica de lemn și săracă, iar primăria satului instalată într'o colibă a țăranului, primar care se schimbă așa de des cum se schimbă guvernele.

Pentru acești țărani încă n'a sosit ceasul mântuirii.

Reforma agrară ar fi putut avea darul să schimbe partea nenorocită în spre bine, dar pământul trebuie lucrat, la lucru trebuie vite, la vite grajd bun și în lipsa acestora pământul lucrat, ori mai bine zis zgâriat ca vai de el, cu vite slabe, nu produce nici sămânța și prea puțin din valoarea muncii omului.

Creditul țăranului, ca să-și facă o economie rațională, l-au mâncat vârcolacii conversiunei cu datorii de milioane.

Alt factor, care ar fi trebuit să schimbe fizionomia satelor este școala, dar școala românească cu învățători buni, plătiți bine și sub controlul bisericei și a organelor bisericești. Această controlă a fost eliminată din școala de stat și locul controlului cinstite și serioase l-au ocupat revizorii de control, cari închid de multe ori ochii amândoi și nu văd, nu aud.

Învățătorii români și ortodocși sunt persecutați până în pânzele albe de uniți, sub titula de regățeni, dar de fapt pentru că sunt ortodocși, sunt puși la cele mai grele probe și expuși tuturor șicanelor și insultelor. Unul ca să ajungă director de școală s'a făcut unit. De ce se va fi schimbat caracterul școlii românești confesionale în școli de stat fără nici un caracter, o știe numai Dumnezeu, dar noi nu o putem înțelege. Îndată ce statul plătește învățătorii, de un conflict între preoți și învățători, nu mai putea fi nici vorbă, nici motiv.

Alta era în era ungurească, preotul și comitetul trebuia să scoată din pământ bani pentru salariul învățătorului, care în cele mai multe cazuri se mulțumea să facă progresul cerut în limba statului, ca să-și asigure scaunul.

Acum învățătorii — onoare excepțiunilor — nu mai dau pe la biserică, nu duc nici elevii la biserică și ne vom trezi cu o generație crescută în școli românești de stat, fără lege și fără Dumnezeu.

Casa părintească poate ajuta, dar nu poate da directive pentru o educație în senz creștinesc, și de aceea credem, că dacă statul a lăsat tuturor minoritarilor dreptul de a susține școale confesionale, acest drept a fost un păcat neiertat că s'a luat bisericei noastre naționale, mai ales în Ardeal.

O mică corectură s'a făcut, când s'a încredințat studiul religios în seama preoților, dar în comune mari cu un preot și cu sute de elevi, cum poate el să-și facă datoria și de păstor și de catehet, având câte 12 și 16 ore de religie în toate clasele. Statul pentru această îndeletnicire nu-i dă nimica, salariul de preot redus la sfârșitura ce cade de pe masa bogaților, nu dau liniștea și mulțumirea sufletească să-și facă întreagă datoria.

Am descris numai o parte din mizeriile satelor, cari prea puțin se deosebesc de satele dinainte de 1918. Analfabeții și astăzi, cu tot controlul revizorilor, cresc și sporesc în măsura cum sporește numărul dascălilor plătiți de stat. Aceasta e trista realitate.

Să vedem acum cum stăm cu orașele.

Faptul, că am ridicat în orașele principale câte o biserică monumentală, că a sporit numărul intelectualilor în mod simțitor, că unii au deja în orașe case și situații, nu ne poate încânta. Meseriile, negoțul și industria sunt în mâinile streinilor și acum ca și înainte de 1918. Suntem robii lor și ne exploatează în dragă voie.

Jurnalele lor sporesc, bisericile lor susțin preoți și tinerime cu burse și cu ajutoare, ei merg înainte, noi, deodată cu declararea crizei, am intrat în zodia racului.

Medicul român, cu diploma în buzunar, hoinărește fără slujbă și fără praxă pe stradele orașului, absolventul român al cursului de notar, nu poate lua post, postul îl deține evreul și ungurul și el trebuie să meargă să țină de coarnele plugului, dacă la tatăl lui i-a mai rămas plug și pământ și nu l-a cheltuit cu fiul lui la școală. La drumul de fier în ateliere și în toate slujbele stațiunii se lăfăesc străinii cu plăți mari, și mecanicii români — cu școli de conductori tehnici — plâng că nu li se fac numirile.

Sunt aceste stări normale? se întreabă toată lumea și oamenii se aruncă în brațele desnădejzii ori se fac comuniști și anarhiști.

Maghiarii se prezintă cu memorii la primul ministru și cer îndreptare. Ce să zicem noi, cari stăm cel puțin de zece ori mai slab ca ei, în toate actele vieții publice. Ei știu de ce se vaetă, ei cerșesc mila lui Horthy și a contelui Bethlen, ei insultă pe Români până și în parlament, cum a făcut mai înainte faimosul secretar al Kulturgylet-ului și când să-i tragă la răspundere Senatul, a șters-o și probabil că multă vreme n'a mai dat pe acolo, numai la casierie pentru diurnele parlamentare încasate dela valahii insultați.

Ce e de făcut? Să facem și noi o carte cum au făcut ei, prin deputatul Huszár, și au tipărit-o numai în 50 exemplare, și să o dăm în mâna domnilor miniștri să se copieze rețetele după cari ne-au fericit pe noi Ungurii înainte de 1918.

Cine ajunge ministru și nu va observa aceste precepte — anatema să-i fie — ca unui păgân și vameș.

De ochii lumii să mai facem și o lege a naționalităților și să o respecte miniștrii români cum au respectat miniștrii unguri pe a lor.

Cu mănuși nu mai merge, că ne va lua poporul pe toți la răspundere și mai ales va lua pe aceia, cari au avut prilej să schimbe situația — și nu au schimbat-o.

De ce? Gurile rele spun prea multe!

CONCLUZII

Încă de la începutul acestui volum semnalam, faptul că, pentru buna organizare și funcționare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, dar și pentru ocrotirea personalului de cult, Episcopul Nicolae Ivan a inițiat alcătuirea unor regulamente și statute; ele erau conforme cu Statutul Organic al lui Andrei Șaguna, cu Legea Cultelor din 1925 și cu legislația țării.

Pentru a rezolva problema urmașilor preoților decedați sau a personalului de cult Episcopul Nicolae Ivan a inițiat mai întâi un *Proiect pentru fondul de pensii* propriu Eparhiei; în el erau cuprinși întregul cler, personalul administrativ din Centrul Eparhial, profesorii din Academia Teologică Ortodoxă din Cluj (cu aparatul ei administrativ), protopopii, preoții, diaconii, dar și preotesele văduve și orfanii preoților trecuți în veșnicie. După dezbateri, în Adunarea Eparhială, *Proiectul* a devenit *Statut*, iar, mai apoi, s-au alcătuit și instrucțiunile de aplicare a acestuia; la scurtă vreme, *Statutul* s-a îmbunătățit primind o nouă formă, și astfel l-a înlocuit pe cel dintâi.

Întrucât în decursul vremii s-au întâmplat incendii în parohii, Episcopul Nicolae Ivan a inițiat un *Regulament pentru cazuri de incendii*, pentru a fi ocrotite bunurile mobile și imobile ale acestora.

În același timp, Episcopul Nicolae Ivan a inițiat un *Regulament pentru ocuparea posturilor vacante de preoți* și condițiile de ocupare; posturile se ocupau prin concurs de acte doveditoare,

dar și prin transfer, în aceleași condiții ca și prima categorie; nu erau primiți la concurs preoții care erau sub interdicției disciplinare.

Un fond important era și cel: *Jubiliar Episcopul Nicolae Ivan*, promovat pentru studenții merituoși cu posibilitatea de a studia la facultăți de teologie din țară sau străinătate, ori pentru cei buni la învățătură și purtare, cu o situație financiară precară.

Un subcapitol al acestui volum prezintă *Circularele Eparhiei* către protopopiate și parohii, în vederea ținerii unor momente aniversare, la instrucția școlară, la alegerile epitropilor de la protopopiate și parohii, la deputații de la Eparhie, la uniformizarea cultului divin, la pomenirea Casei regale la Sfintele Slujbe, inițieri de predici la înmormântare, pentru diferite situații, îndrumări pentru apărarea credinței în fața unor secte religioase, la parastase pentru diferite personalități laice, pentru salarizarea cântăreților bisericești, indicații cu privire la înființarea de posturi de secretari la centrele protopopești, atitudine dârză împotriva ororilor pe care bolșevicii le-au făcut împotriva clerului, credincioșilor ortodocși, a ofițerilor și a altor categorii sociale care se arătau a fi creștini, după revoluția din Rusia anului 1917 ș. a.

În același timp, pentru culturalizarea maselor, Episcopul a recomandat clerului să fie înființată în fiecare parohie *Societatea Culturală „Sf. Gheorghe”* din cuprinsul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Totodată erau inițiate *colecte* pentru ridicarea Catedralei din Cluj sau a Bisericii „Sf. Nicolae” de pe strada Horea de azi, publicându-se în revista *Renașterea* numele donatorilor cu sumele date.

De asemenea, sunt redată *scrisori de apreciere* a Episcopului Nicolae Ivan venite din partea unor personalități religioase, culturale și sociale ale vremii.

Sunt importante și *telegramele* primite sau trimise de Episcopul Nicolae Ivan, în care erau remarcate calitățile sale de bun gospodar și patriot.

Nu în ultimul rând sunt valoroase *articolele și memoriile* Episcopului Nicolae Ivan, prin care ia apărarea clerului și credincioșilor cu o situație materială precară, îndemnând autoritățile vremii să se aplece asupra nevoilor populației majoritare, românești.

BIBLIOGRAFIE

ACTELE SINOADELOR/ADUNĂRILOR EPARHIALE

- *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921.
- *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1925.
- *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926*, Tiparul Tipografiei eparhiale ortodoxe române, Cluj, 1926.
- *Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la Cluj în anul 1930*, Tiparul Tipografiei eparhiale ortodoxe române, Cluj, 1930.
- *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1931*, Tiparul Tipografiei eparhiale ortodoxe române, Cluj, 1932.
- *Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la Cluj în anul 1935*, Tiparul Tipografiei eparhiale ortodoxe române, Cluj, 1935.
- „Avertisment asupra Concordatului cu Vaticanul”, în *Actele Adunării Eparhiale Ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la Cluj în anul 1935*, Tiparul Tipografiei eparhiale ortodoxe române, Cluj, 1935, p. V.
- IVAN, Nicolae, „Telegrame de mulțumire trimise de la lucrările primei Adunări Eparhiale a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, pp. 64-66.

- „Regulament pentru asigurarea contra focului a averilor bisericești, școlare și fundamentale din Dieceza Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul” Cluj, 1925, pp. 123-126.
- „Regulament pentru <<Fondul jubiliar Episcopul Nicolae Ivan>>”, în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1931*, Tiparul Tipografiei eparhiale ortodoxe române, Cluj, 1932, pp. 82-85.
- „Regulament pentru ocuparea locurilor vacante de preoți parohi și de preoți ajutori în eparhiile unde nu se practică alegerea”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926*, Tiparul Tipografiei Eparhiale Ortodoxe Rom., Cluj, 1926, pp. 85-87.
- „Statutul Fondului de penziuni al Eparhiei Ortodoxe-Române a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1926*, Tiparul Tipografiei Eparhiale Ortodoxe Române, Cluj, 1926, pp. 73-80.

ANUAR 1930

- IVAN, Nicolae, „Scrisori de mulțumire” către mai mulți miniștri, în *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, p. 18.

LUCRĂRI GENERALE

- MORARU Alexandru, *Catedrala Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului*, Editura Arhidiecezane, Cluj-Napoca, 1998.

REVISTA RENĂȘTEREA

- „Apel”, în *Renășterea*, VII (1929), nr. 14 (7 apr.), p. 1.
- „Aviz”, în *Renășterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.
- BOGDAN-DUICĂ, Gheorghe și MATEIU, Ion, „Act de mulțumire”, în *Renășterea*, XI (1933), nr. 17 (30 apr.), p. 7.
- „Chestiunea școalelor – Ordin circular”, în *Renășterea*, II (1924), nr. 38 (21 sept.), p. 2.
- CIOROGARIU, Episcop Roman, „Întîmpinare fratelui episcop octogenar Nicolae Ivan”, în *Renășterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 1.
- „Circular”, în *Renășterea*, V (1927), nr. 21 (22 mai), p. 3.
- „Circular”, în *Renășterea*, VI (1928), nr. 21 (20 mai), pp. 7-8.
- „Circular către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din Eparhia Clujului”, în *Renășterea*, V (1927), nr. 6 (6 feb.), pp. 1-2.
- „Circular către preoțimea noastră”, în *Renășterea*, VI (1928), nr. 25 (17 iun.), p. 7.
- „Circular către toate oficiile protopopești și parohiale”, în *Renășterea*, VI (1928), nr. 16 (15 apr.), p. 7.
- „Circulară”, în *Renășterea*, V (1927), nr. 14 (3 apr.), p. 6.
- „Circulară”, în *Renășterea*, XII (1934), nr. 42 (21 oct.), p. 4.
- „Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renășterea*, V (1927), nr. 13 (27 mart.), p. 3.
- „Circulară către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din Dieceza Clujului”, în *Renășterea*, I (1923), nr. 15 (16 dec.), pp. 1-3.
- „Circulară către toate oficiile protopopești din eparhia Clujului”, în *Renășterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 7.
- „Circulară către toate oficiile protopopești din eparhie”, în *Renășterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.
- „Circulară către toate oficiile protopopești din eparhia Clujului”, în *Renășterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 8.

- „Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia Clujului”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 6.
- „Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia Clujului”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 5 (2 feb.), p. 7.
- „Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia Clujului”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 16-17 (20 apr.), pp. 9-12.
- „Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 42 (17 oct.), p. 5.
- „Circulară către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din Eparhia Clujului”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 46 (14 nov.), pp. 1-2.
- CIURUȘ, Teodor, „Gânduri de sărbătoare”, *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), p. 5.
- „Comemorarea lui Gheorghe Lazăr - circulară”, în *Renașterea*, I (1923), nr. 3 (23 sept.), p. 4.
- „Comunicat oficial”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), p. 7.
- „Convocare”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 10 (10 mart.), p. 4.
- CRISTEA, Patriarh Regent, Miron, „Felicitare”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 21 (25 mai), p. 6.
- „Danii pentru catedrală”, în *Renașterea*, VI (1928), nr. 5 (29 ian.), p. 8.
- „Danii pentru catedrală”, în *Renașterea*, VI (1928), nr. 12 (18 mart.), p. 7.
- „Despre cuvântarea la Senat a Prea Sfinției Sale”, în *Renașterea*, VI (1928), nr. 15 (8 apr.), p. 7.
- „Donațiunile făcute bisericilor din eparhie în anul 1927”, în *Renașterea*, VI (1928), nr. 27 (1 iul.), p. 8.
- „Două scrisori mult grăitoare”, în *Renașterea*, VII (1929), nr. 6 (10 feb.), p. 2.

- DRAGOMIR, Silviu, „Un prinos de recunoștință”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 4.
- „Fapte generoase”, în *Renașterea*, VII (1929), nr. 29 (21 iul.), p. 1.
- GHIBU, Onisifor, „Felicitări la 75 de ani”, *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), p. 6.
- GHIBU, Onisifor, „P. S. Nicolae Ivan, mînuitor al condeifului”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 4.
- GOGA, Octavian, „Iubite și Preasfințite Părinte”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 1.
- GOLDIȘ, Vasile, „O scrisoare de mulțumită”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 44 (5 nov.), p. 7.
- „Instrucțiuni pentru aplicarea fondului de penziuni al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, III (1925), nr. 17 (26 apr.), pp. 2-4.
- IORGA, Nicolae, „Un ctitor”, în *Renașterea*, VII (1929), nr. 11 (17 mart.), p. 1.
- IVAN, Nicolae, „Consistorul[ui] ortodox român Arad”, în *Renașterea*, III (1925), nr. 4 (25 ian.), p. 5.
- IVAN, Nicolae, „Gimnaziul de stat din Baia-de-Arieș”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 9 (5 mart.), p. 6.
- IVAN, Nicolae, „La moartea Dr. Teodor Mihali”, în *Renașterea*, XII (1934), nr. 3 (21 ian.), p. 2.
- IVAN, Nicolae, „Majestății Sale Regelui Carol II”, în *Renașterea*, X (1932), nr. 24 (12 iun.), p. 3.
- IVAN, Nicolae, „Problema minoritară în Ardeal”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 20 (19 mai), p. 1.
- IVAN, Nicolae, „Scrisoare către Congresul economic”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 49 (8 dec.), p. 2.
- IVAN, Nicolae, „Situația gravă a parohiilor noastre”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 16 (21 apr.), pp. 3-4.
- IVAN, Nicolae, „Vasile Stroescu”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 3 (20 ian.), pp. 2-4.

- IVAN, Nicolae, „Veniți la Turda!”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 44 (3 nov.), p. 1.
- „În memoria lui Avram Iancu”, *Renașterea*, II (1924), nr. 34 (24 aug.), p. 2.
- LAPEDATU, Alexandru, „Episcopul Nicolae Ivan”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), pp. 3-4.
- LAPEDATU, Alexandru, „La aniversarea de 80 ani”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), pp. 1-2.
- LUPAȘ, Ioan, „Octogenarul Episcop Nicolae Ivan”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), pp. 2-3.
- LUPAȘ, Ioan, „Omul faptelor”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), pp. 2-3.
- MATEIU, Ion, „Un ctitor de eparhie: episcopul Nicolae Ivan”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 44 (5 nov.), pp. 3-4.
- „Noul fond de penziuni eparhial – Circulară”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 24 (13 iun.), pp. 2-3.
- „O apreciere episcopescă”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 36 (8 sept.), p. 1.
- „O apreciere străină”, în *Renașterea*, VII (1929), nr. 6 (10 feb.), p. 3.
- „Ordin către toți preoții din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 24 (15 iun.), p. 1.
- „Ordin circular”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 19 (8 mai), p. 1.
- „Ordin circular”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 26 (26 iun.), p. 7.
- „Ordin circular”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 35 (28 aug.), p. 7.
- „Ordin circular”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 45 (10 nov.), p. 4.
- „Ordin circular către toate oficiile parohiale și protopopești din Eparhie”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 4 (26 ian.), p. 8.
- „Ordin circular către toate oficiile protopopești”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 6 (9 feb.), pp. 7-8.

- „Ordin circular către toate oficiile protopopești și parohiale din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 3 (19 ian.), pp. 7-8.
- „Ordin circular către toate oficiile protopresbiterale și parohiale”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 50 (12 dec.), p. 1.
- „Pastorală către întreg clerul și poporul ortodox din eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 13 (30 mart.), p. 1.
- PAUL, Ștefan, „Slăvit să-ți fie numele deapaururi Prea Sfințite Părinte Nicolae!”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 43 (28 oct.), p. 2.
- „Pentru cei năpăstuiți de potop – Circulară”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 27 (4 iul.), p. 5.
- „Pentru nenorociții din Năsăud”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 23 (5 iun.), p. 7.
- „Pentru preoții nou hirotoniți – Ordin circular”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 11 (12 mart.), p. 3.
- „Pomenirea familiei regale – Ordin circular”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 4 (24 ian.), p. 4.
- „Proiect pentru Statutele fondului de pensii al Diecezei ortodoxe-române a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 8 (24 feb.), pp. 1-3.
- PUȘCARIU, Sextil, „Rostul Bisericii noastre”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 2.
- „Rectificare”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 7 (13 feb.), p. 1.
- „Regulamentul «Fondului ajutorului preoțesc» al preoțimei ortodoxe române din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Renașterea*, IX (1931), nr. 29-30 (19 iul.), pp. 3-4.
- „Sfințirea Catedralei se face la 5 Noemvrie c[urent] în prezența M. Sale Regelui Carol al II-lea”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 42 (22 oct.), p. 2.
- SION, Gheorghe, „Felicitări la 75 de ani”, *Renașterea*, VIII (1930), nr. 22 (1 iun.), p. 6.

- STANCA, Sebastian, „În pragul unui nou deceniu”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 7.
- STANCA, Sebastian, „Luptă bună am luptat”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), pp. 3-4.
- „Statutul fondului de pensiuni al Eparhiei Ortodoxe Române a Clujului”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 45 (9 nov.), pp. 1-2 și *Renașterea*, III (1925), nr. 3 (18 ian.), pp. 1-4.
- „Știre personală”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 49 (8 dec.), p. 4.
- „Știre personală”, în *Renașterea*, XIV (1936), nr. 3 (19 ian.), p. 4.
- „Un apel”, în *Renașterea*, X (1932), nr. 20 (15 mai), pp. 4-5.
- „Un cuvânt omagial”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 2 (12 ian.), pp. 2-3.
- „Un jubileu serbat în tăcere”, în *Renașterea*, X (1932), nr. 42 (16 oct.), pp. 1-2.
- VASCĂ, Ioan, „Întru mulți ani, Stăpâne!”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 20 (18 mai), p. 4.
- VASCĂ, Ioan, „Pe urmele Apostolului”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 21 (26 mai), p. 8.
- „Zidirea bisericeii din Viișoara”, în *Renașterea*, XIII (1935), nr. 26 (30 iun.), p. 1.

ISBN: 978-606-37-1795-6

ISBN: 978-606-37-1797-0